

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM
DALI
DOKTORA TEZİ

SAKİN KENTLERDE ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ ÜZERİNE
NİTEL BİR ARAŞTIRMA

NİSAN NUR ÇAKIR TEMEL

Temmuz – 2021

T.C
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

**SAKİN KENTLERDE ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ ÜZERİNE
NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

NİSAN NUR ÇAKIR TEMEL

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Oğuz BAŞOL

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

.....Anabilim Dalı Yüksek Lisans/Doktora Programı
“öğrencisi’nın “.....” başlıklı tezi .././20..
tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim
Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek, Kırklareli
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun .././20... tarih
ve ../. sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Muharrem EKŞİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimi ve Yüksek
Lisans/Doktora derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyorum.

Doç. Dr. Oğuz BAŞOL
Tez Danışmanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek
Lisans/Doktora derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Jüri Üyeleri: *(Birinci sırada Tez Savunma Sınavı başkanı, ikinci sırada
tez danışmanı, üçüncü sırada da diğer jüri üyesi yer alır. Yüksek lisans jürisi
üç, doktora jürisi 5 kişiden oluşur.)*

Unvan ve İsim	Bağlı Olduğu Kurum	İmza
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

BEYAN

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Nisan Nur ÇAKIR TEMEL

...../...../2021

ÖZ

SAKİN KENTLERDE ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Temel Çakır, Nisan Nur

Doktora, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Oğuz Başol

Nisan, 2021

En genel tanımı itibariyle sakin kentler (*cittaslow*); kültürel, doğal ve tarihsel değerlerin korunduğu, gelecek nesillere bu değerlerin aktarıldığı; yüksek refah seviyeli sürdürülebilir şehirleri ifade etmektedir. Sakin kentler temelde küreselleşmenin getirmiş olduğu standartizasyon ve hız akımına karşı alternatif bir şehirleşme ihtiyacından doğmuştur.

Çalışma yaşamı kalitesi; montaj hattı şartlarının yerini insancillaştırılmış çalışma koşullarının aldığı, çalışanların sadece fiziki değil; psikolojik ve sosyolojik iyi olma hallerini ifade eden bir felsefe olarak tanımlanmaktadır. Çalışanların genel mutluluk düzeylerinde artışı amaçlayarak; sosyal yaşamla iş yaşamı arasındaki dengenin kurulduğu, çalışanları sadece iş yerinde değil; sosyal hayatlarında da gözetilen modern bir anlayış olarak çalışma yaşamı kalitesi, insani çalışma ve yaşama koşullarını yaratmayı amaçlamaktadır. Bu anlamda mevcut çalışma, çalışanların mutluluk duyduğu çalışma şartlarının yani çalışma yaşamı kalitesinin küreselleşmeye alternatif sakin kentlerdeki durumunu araştırmayı amaçlamaktadır.

Bu bağlamda araştırma kapsamında Türkiye'deki 6 sakin kentte (Akyaka, Seferihisar, Taraklı, Vize, Gökçeada, Yenipazar) ikamet eden 38 çalışanla derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda sakin kent çalışanlarının, Walton'un hazırlamış olduğu çalışma yaşamı kalitesi boyutlarından 8 başlığın hepsine olumlu cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Buradan hareketle sakin kentlerin çalışanlar açısından çalışma yaşamı kalitesi düzeyi yüksek olan kentler olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sakin Kent, Yavaşlık, Slow Food, Cittaslow, Çalışma Yaşamı Kalitesi

ABSTRACT

A QUALITATIVE STUDY ON THE QUALITY OF WORKING LIFE IN SLOW CITIES (CITTASLOW)

Temel akır, Nisan Nur

PhD, Labour Economics and Industrial Relations

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Oğuz BAŞOL

April, 2021

Cittaslow refers to sustainable cities with high level of prosperity that convey cultural, natural and historical values and pass on to future generations. Cittaslow basically emerged from the need for an alternative urbanization against the standardization and speed brought by globalization.

Quality of working life is defined as a philosophy that express Not only the physical but also psychological and sociological well-being at humanized working conditions replace assembly line conditions. The aim of quality of working life is to increase the general happiness level of the employees by creating the balance between social and business life; taking care of employees not only at the workplace but also in their social lives. In this sense, current work aims to investigate the situation of working conditions that employees are happy with, that is, the quality of working life in cittaslow which are alternative to globalization.

In this context, the scope of research in 6 urban residents in Turkey (Akyaka, Seferihisar, Scratching, Visa, Gokceada, Yenipazar) residing in 38 in-depth interviews were conducted employee. As a result of the analysis, it was determined that employees gave positive responses to all 8 topics from the dimensions of working life quality prepared by Walton. From this point of view, it would be appropriate to say that cittaslow are cities with a high level of working life for employees.

Key Words: Cittaslow, Slow Food, Slowness, Quality of Working Life

ÖNSÖZ

Eğitim hayatım sırasında her yeni bilgiyle duyduğum hayret ve şaşkınlık bana hayatımın her alanında öğrenci olmaya devam etmem gerektiğini öğretmiştir. Fakat unuttuğum şey, bu hayatta öğrenci olmanın aceleyle gelmemesi gerektiği ve sabırla yapılması gerektiği idi. Tam bu noktada bu çalışma adeta kendimi tamamlamamı sağlayan, her harfinden mutluluk duyduğum bir çalışma olarak gün geçtikçe şekillendi. Yavaşlık ve sakin kentler, okuyup araştırdıkça içinde birçok felsefeyi bulduğum, nedenleri ve sonuçları ile geleceğe umutla bakmamı sağlayan bir çıkar yola dönüşmeye başladı. Mevcut çalışmanın hem bugünümüzün kalitesini belirleyen çalışma hayatını hem de geleceğe sürdürülebilir bir dünya bırakmamızı sağlayacak alternatif çözümleri sunmasından dolayı umut verici olduğunu düşünüyorum.

Saha araştırmamda görüşmeyi kabul eden herkese teşekkürlerimi bir borç bilirim. Öyle ki, gerçek sakinliği, huzuru yerinde görme fırsatı sağlayan, evlerinin kapısını açan, bu işe gönlünü vermiş olan katılımcılar bu çalışmanın olmazsa olmazı; benim ise sakinliği bir hayat felsefesi olarak benimsememi sağlayan insanlardır. Çalışmalarım süresince bilgi ve birikimlerini asla esirgemeyen, eğitim hayatım boyunca sürekli gelişimime emek veren, bana yeni vizyonlar katarak motivasyon sağlayan danışman hocam Doç. Dr. Oğuz BAŞOL'a; değerli bilgi ve yorumlarını benden esirgemeyen Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Günay KURTULDU'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim. Hayatım boyunca ışığım olan, sayelerinde birçok başarıya kavuştuğum ve bu başarılarda sayısız katkıları olan canım babam İbrahim ÇAKIR ve canım annem Hülya BUYURAN ÇAKIR'a; çalışmalarımda beni yalnız bırakmayan, maddi, manevi her türlü desteği sağlayan, bana yürüdüğüm yolda umut olan hayat arkadaşım Erçin Cihan TEMEL'e; gönülden ve sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nisan Nur ÇAKIR TEMEL

KISALTMALAR

age	: Adı geçen eser
agm	: Adı geçen makale
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	: Türk Dil Kurumu

TABLÖLAR

Tablo 1: Çalışma Yaşamı Kalitesi Alt Boyutlar ve Örnek Maddeler... 70

İÇİNDEKİLER

BEYAN	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
KISALTMALAR	vii
TABLolar	viii
İÇİNDEKİLER	ix
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	
YAVAŞLIK FELSEFESİ ve SAKİN KENTLER	7
1.1. Bir Kavram Olarak Yavaşlık.....	7
1.2. Yavaşlık Kavramına İlişkin Bilimsel Görüşler	11
1.3. Slow Food Kavramı.....	13
1.4. Sakin Kent (Cittaslow) Kavramı	16
1.5. Sakin Kent Temel Kriterleri	19
1.5.1. Çevre Politikaları	20
1.5.2. Alt Yapı Politikaları	22
1.5.3. Kentsel Yaşam Politikaları.....	24
1.5.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar	25
1.5.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar.....	26
1.5.6. Sosyal Uyum	27
1.5.7. Ortaklıklar	27
1.6. Sakin Kentler	28
1.6.1. Dünyada Sakin Kentler	28
1.6.2. Türkiye’de Sakin Kentler	29
2. BÖLÜM	
ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ	31
2.1. Çalışma Yaşamı Kalitesi	31
2.2. Çalışma Yaşamı Kalitesi Boyutları	35
2.3. Çalışma Yaşamı Kalitesi Önemi	38
2.3.1. Çalışma Yaşamı Kalitesinin Çalışanlar İçin Önemi.....	40
2.3.2. Çalışma Yaşamı Kalitesinin İşverenler Açısından Önemi.....	43

2.4.	Sakin Kentler ve Çalışma Yaşamı Dinamikleri.....	45
2.4.1.	Sanayi Devrimi ve Çalışmanın Dönüşümü	46
2.4.2.	Küreselleşme ve Çalışma Koşulları	50
2.4.3.	McDonaldslaşma.....	54
2.4.4.	Yaşamın ve Çalışmanın Hızlanması	57
3.	BÖLÜM	
	SAKİN KENTLERDE ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	63
3.1.	Araştırmanın Amacı	63
3.2.	Araştırmanın Önemi	63
3.3.	Araştırmanın Yöntemi	65
3.4.	Araştırmanın Örnekleme.....	67
3.5.	Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu	69
3.6.	Araştırmanın Problemi	70
3.7.	Araştırmanın Kısıtları.....	71
3.8.	Bulgular	72
3.8.1.	Çalışmanın Sosyal Boyutuna İlişkin Bulgular	72
3.8.2.	İş ve Yaşam Dengesine İlişkin Bulgular.....	75
3.8.3.	Demokratik Ortama İlişkin Bulgular	77
3.8.4.	Sosyal Bütünleşmeye İlişkin Bulgular	80
3.8.5.	Sürekli Geliştirme ve İyileştirmeye İlişkin Bulgular	82
3.8.6.	Bireysel Kapasitenin Kullanılması ve Geliştirilmesine İlişkin Bulgular 85	
3.8.7.	Güvenli ve Sağlıklı Çalışma Koşullarına İlişkin Bulgular.....	87
3.8.8.	Yeterli ve Adil Ücrete İlişkin Bulgular	89
3.8.9.	Çalışma Yaşamı Kalitesine İlişkin Bulgular	90
3.9.	Tartışma.....	94
	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
	KAYNAKÇA	113
	EKLER.....	137
	EK 1: Anahtar Kelimeler İle Yapılan Makale Arama Sonuçları – I	137
	EK 2: Anahtar Kelimeler İle Yapılan Tez Arama Sonuçları – II.....	142
	EK 3: Anahtar Kelimeler ile Yapılan Uluslararası Yayın Arama Sonuçları – III.....	146
	EK 4: Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	148

EK 5: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu.....	150
SUMMARY	153
ÖZGEÇMİŞ	155

GİRİŞ

Hız, günümüzün vazgeçilmezi haline gelmiş, başarının olmazsa olmaz anahtarı olarak görülmeye başlanmıştır. Zaman kaybetme korkusu ve boş zaman algısının lanetlenmesi endişe verici boyutlara ulaşarak insanlığı daha fazla üretmeye ve dolayısı ile tüketmeye yönlendirmiştir. Fakat her birim hızlanma kaliteden uzak, üstünkörü hayat tarzlarını sunmaya başlamıştır. Üstünkörü hayat tarzları ise kültürlere, kentlere, yeme içme alışkanlıklarına kadar neredeyse her alanda kendine yer bulmuştur.

Günlük yaşantıda aceleci hareketler normalleşmeye başlamıştır. Bir ayda yabancı dil öğrenme garantili eğitimler, 5 dakikada yapılacak yemek tarifleri, günde 10 dakika ayırarak hızla kilo verme egzersizleri günün geri kalan zamanlarında mutlu ve verimli olmayı vaad etmektedir. Aile ve arkadaşlarla sohbet eşliğinde yenen yemekler yerini, eve sipariş alışkanlıklarına bırakmış, metropollerin sıkışıklığından kaçamayan bireylerin yaşam enerjisini motivasyon seminerleri doldurmuş; insan kendi ilacının kendinde olduğunu unutmuş, kendine yabancılaşmıştır. Toplum böylece kimliğini kaybetmekle birlikte çevreyi, doğal güzellikleri de hızlıca tüketmeye başlamıştır. Kendini tanımaya fırsatı olmayan bireyler doğadan uzaklaşmış, doğanın tahribatı ise bireyleri daha da fazla kentlere mahkûm kılmıştır.

Elbette bu kısır döngüye en büyük katkısı olan çalışma hayatı ise sabah alarmlarının mesai saatlerine göre ayarlanmasını, akşam yemekleri ve sosyal aktivitelerin iş çıkışına göre planlanmasına sebep olmuştur. Nitekim çalışma hayatına göre planlanan sosyal hayatlara yetişmenin gün geçtikçe zorlaşmaya başladığı aşikârdır. Büyük kentlerin iş fırsatları bireyleri cezbederken, bu hızlı kentlerin daha da kalabalıklaşarak aslında bir anlamda yavaşlamasına neden olmuştur (!) Öyle ki, artan nüfus hayatın her alanında daha fazla bekleme gereğini ortaya çıkarmış, bu durum ise banka kuyruğunda, trafikte, hastanelerde beklemenin işlere yetişmeye engel olan, yavaşlamaya sebebiyet veren bir durum olarak lanetlenmiştir. Boş zaman kavramı olumsuz

değerlendirilerek tembellik olarak atfedilmeye, koşturmaca içinde oluş ise kutsanmaya başlamıştır. Diğer yandan çalışma hayatında daha hızlı olabilme arzusu verimlilik ve kalite kavramlarıyla eş değer görülmeye başlaması bu hızın sosyal hayata da yansımaya neden olmuş dolayısı ile üstünkörü hayatlar doğmuştur.

Fakat bu hızlılık yakın süreçte miadını doldurarak yerini yavaş akımına doğru bırakmaya başlamıştır. Dünyanın hızının artması, mega kentlere alternatif arayışlarının başlamasına sebebiyet vermiştir. Tersine göç, köye geri dönüş, eko köyler, sürdürülebilir yaşam gibi birçok yeni algı ve dönüşüm son yıllarda dikkat çekmeye başlayan konulardır. Bu yeni akımlardan bir diğeri ve en kapsamlısı ise sakin kentler ile hayat bulmaktadır.

Bu değişim öncelikle Slow Food olarak adlandırılan bir akım ile baş göstermiştir. Slow Food akımı yemek yemenin bir kültür olduğu ve sadece karın doyurmak üzere yemek yenmemesini, aynı zamanda bu gıdaların yetiştirilmesi, hazırlanması ve süreçlerinin farkındalığıyla tüketilmesi gerekliliğini savunmaktadır. Slow Food hareketinin hayata geçmesi ile birlikte tamamlayıcısı niteliğinde olan Cittaslow kavramı da çok geçmeden uluslararası bir yaklaşım haline gelmiştir. Bu anlamda Cittaslow (sakin kentler veya yavaş kentler olarak da adlandırılan), yerel değerleri koruma amacını taşıyan, toplumla koordine hareket etmeyi amaçlayan bir felsefe olarak doğmuştur. Sakin kentler, Slow Food akımının tamamlayıcısı rolünde yavaşlık felsefesini şehirlere uyarlayan, standardize edilmiş üstünkörü hayatları, hızlı yaşamları eleştiren bir harekettir.

Hızın kontrol altına alınarak dengeye getirilmesi sakin kentlerde yaşayanların bütün hayat alanlarına sirayet eden düzenlemeleri içermektedir. Kentin mimari yapısından çevresel düzenlemelere; kültürel ve tarihi değerlerden çalışma hayatına; yöresel yemeklerden el emeği ürünlere yönelik birçok düzenlemeyi içeren sakin kentler, mevcudu koruyup geliştirerek, geleceğe daha sağlıklı ve mutlu hayatlar sunmayı amaçlamaktadır. Diğer bir ifade ile, mega kentlerde kaçınılmaz olan trafik, stres, çevre kirliliği, sağlıksız yeme-içme vb. olumsuzlukları bertaraf ederek mutlu kent sakinleri ve dolayısıyla çalışanları var edebilecek bir yapıdadır.

Sakin kentler, yavaşlık kavramına alternatif bir bakış açısı ile yaklaşmakta ve yaşamın en yoğun alanı olan “çalışma” kavramı da bu eleştirilerden nasibini almaktadır. Çalışma, en kapsamlı tanımı itibari ile insan aktivitelerinin bütününe kapsayan, insanın varoluşundan bugüne kadar varlığını devam ettiren bir kavramdır. Tarihsel süreçte çalışmaya farklı anlamlar yüklenmiş olsa da temelde çalışma insanın bir gününün çoğunu kapsayan, hayatını şekillendiren ve birden çok amaçla gerçekleştirilen bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir.

Modern yönetim anlayışı ve insanın odak noktası haline gelmesi ile çalışma hayatına yönelik birçok yenilikler de söz konusu olmuştur. Buna göre, çalışma yaşamı kalitesi kavramı çalışanların daha yüksek motivasyon, iş güvenliği, kendini gerçekleştirme fırsatları, iletişim ve işbirliğinin sağlandığı insancıl örgütlerde fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabildikleri imkânları sunan bir yönetim biçimidir. Çalışmanın ve insanın çalışma hayatındaki öneminin anlaşılması ile ortaya çıkan çalışma yaşamı kalitesi kavramının temel amacı, mutlu çalışanları ve örgütsel başarıları birbirine entegre edebilmek, bu sayede genel yaşam kalitesini arttırabilmektir. Bu hedeflerin yanı sıra çalışma yaşamı kalitesi çalışanların fizyolojik, psikolojik iyi oluşlarını; diğer bir ifade ile genel iyilik hallerini sağlama hedefleriyle örgütsel tatmin ile birlikte çalışanların sosyal yaşam ve ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır.

Ulusal ve uluslararası yazında sakin kentlere yönelik çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmakla birlikte şimdiye dek kaleme alınan çalışmalarda genel itibari ile sürdürülebilirlik, turizm ve yerel yönetimler alanlarına odaklanıldığı görülmektedir. Ayrıca, şimdiye dek gerçekleştirilen çalışmaların tamamının seçilmiş bir sakin kenti incelediği de tespitler arasındadır. Ancak ulusal ve uluslararası literatür taramalarında sakin kentlerde çalışma yaşamının kalitesine yönelik bir araştırmanın bulunmadığı da görülmüştür. Nitekim bu bulgulardan hareketle mevcut araştırma sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesini ölçmeyi amaçlamakta ve literatürdeki önemli bir boşluğu kapatmayı hedeflemektedir. Diğer bir ifade ile mevcut çalışma, sakin kentlerin, çalışanların genel iyi oluş seviyelerini yükseletecek

alternatif kentler olup olmadığını çalışma yaşamı kalitesi ekseninde incelemektedir.

Araştırma kapsamında Türkiye’de Ege ve Marmara bölgesindeki 6 sakin kent (Seferihisar, Akyaka, Gökçeada, Vize, Yenipazar ve Taraklı) örneklem olarak seçilmiş ve bu kentlerde farklı sektörlerde işgücünde olan 38 çalışanın görüşleri değerlendirilmiştir. Sakin kentlerdeki çalışma yaşamı kalitesinin durumunu keşfetmeye yönelik olan bu çalışma tanımlayıcı nitelikte olduğundan nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği tercih edilmiştir.

Mevcut araştırmanın birinci bölümü yavaşlık felsefesi ve sakin kentler başlığını ele almaktadır. Bu bölümde bir kavram olarak yavaşlık ve yavaşlık kavramına ilişkin bilimsel görüşler ele alınarak sakin kentlerin ortaya çıkmasında temel rol oynayan felsefeye dair bilgiler ele alınmıştır. Slow Food sakin kentlerin tarihsel gelişiminin başlangıç noktası olarak kabul edilen; yavaşlığın sofralardan kentlere uygulanmasında temel yapı taşı olan bir felsefe olarak birinci bölümde ele alınmıştır. Devamında sakin kent kavramı ve sakin kent temel kriterleri başlıklandırılmış, son olarak sakin kentlerin dünya ve Türkiye’deki durumu incelenmiştir.

İkinci bölüm çalışma yaşamı kalitesi başlığını taşımaktadır. Bu bölümdeki ilk başlık çalışma yaşamı kalitesini, ikinci başlık çalışma yaşamı kalitesi boyutlarını, üçüncü başlık çalışma yaşamı kalitesinin önemini ele almaktadır. Son olarak sakin kentler ve çalışma yaşamı dinamikleri arasındaki ilişki sanayileşme ve çalışmanın dönüşümü (değişimi), küreselleşme, McDonaldlaşma, yaşamın ve çalışmanın hızındaki değişim başlıkları ile incelenmiştir.

Üçüncü bölüm sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesi üzerine nitel bir araştırma başlığını taşımakta ve araştırmanın amacını, önemini, yöntemini, örneklemine, problemini, kısıtlarını ve bulgularını içermektedir. Çalışmanın bulguları Walton (1975) tarafından geliştirilen çalışma yaşamı kalitesi 8 alt boyutu çerçevesinde incelenmiş olup, demografik bulgulara ilişkin bulgularla birlikte 9 alt başlıkta ele alınmıştır. Son olarak 6 sakin kentte gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat teknikleri ile görüşmelerin

tamamlandığı 38 katılımcının yorumları sakin kent ve çalışma yaşamı kalitesi çerçevesinde irdelenmesi tartışma başlığında ele alınmıştır.

1. BÖLÜM

YAVAŞLIK FELSEFESİ ve SAKİN KENTLER

1.1. Bir Kavram Olarak Yavaşlık

“Mutsuzluğun tek nedeni, insanın odasında sessizce nasıl oturacağını bilememesidir. ‘Orada burada koşuşturmak sadece zihinlerini dağıtmanın bir yoludur’. Koşuştururken düşünceye çok az yer kalacağından, koşuşturmaya devam edin. Böylece kendinize daha yakından bakma görevinin dayanılmaz yükünden kaçınabilirsiniz” (Akt. Bauman 2013:49).

Hız, bir objenin konumsal değişikliğini doğa bilimleri çerçevesinde yön ve büyüklük birimleri ile net bir şekilde ifade etmektedir. Oysaki bu kavramın sosyal bilimlerdeki karşılığı toplumsal değişiklikler, sosyal alışkanlıklarda meydana gelen farklılıklara işaret ettiğinden üzerinde durulması gerekir (Balbağ, 2018: 38; Sadakoğlu, 2017: 32).

Yavaşlık, günümüzde beceriksizlik, eksiklik ve başarısızlık olarak algılanmaktadır. Hâlbuki yavaş yaşam koşturmadan, sakince ve huzur içinde kişinin kendisine vakit ayırabilme özgürlüğü olarak tanımlanmaktadır (Parkins ve Craig 2006: 39). Yavaş kavramının hayatta yer bulmuş hali “tempo giusto” olarak adlandırılan orta tempoda seyreden bir müzik hız terimi ile bağdaştırılmaktadır. Bu nedenle yavaşlık, ne yavaş ne hızlı, tam da olması gereken hızda, hayatı derinlemesine keşfederek, tüketimi azaltarak daha bilinçli bir yaşam biçimine sahip olmayı ifade etmektedir (Barnas, Barnas, Kania, 2019: 515).

Türk Dil Kurumu tarafından “yavaş olma durumu” olarak tanımlanan yavaşlık (TDK, 2020) kavramının felsefi kökeni yuva hasreti olarak ifade edilmektedir (Legg 2004: 100; Terkenli 1995: 32; Güven, 2011: 116). Esasen yavaşlık, yavaş yaşamak değil hız ile yavaş arasındaki dengeyi bulmak olarak tanımlanmaktadır (Bilgi, 2013: 47).

Yavaşlığın tersi olarak benimsenen hızlılık ise, kapitalizmin küresel ölçekte genişlemesinin bir ürünüdür. Küresel ekonomik sistemde, zamanın maliyeti vardır ve bu durum yaşamın hızında istikrarlı bir ivme oluşturmuştur. Hızlı dünya, çok uluslu endüstrilerden, modern telekomünikasyondan, materyalist tüketimden, haber ve eğlenceden ve tüketicilerden oluşmaktadır. Ve hızlı yaşam aynı bir virüs gibi yeme alışkanlıklarından davranışlara, yaşam hızından toplumsal değerlere kadar hayatın her alanına oldukça hızlı nüfuz etme kabiliyetine sahiptir (Parkins, 2004: 372). Bu bağlamda yavaşlık, küreselleşmenin getirdiği hız eleştirilerine karşı gelen bir anlayış olmuştur.

Yavaşlık felsefesi, hızlı yaşamları ve küreselleşen standardize edilmiş günlük hayatlara maruz kalan insanların telaşlı yaşamlarını eleştirmektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 107). Modern insanın koşturması sosyal ilişkilere zarar vermeye başlamış, gelenek ve göreneklerden uzaklaşarak tek tipleşmeye sebep olmuştur. Nitekim bu tek tipleşme kentlerin dokusundan, alışveriş mekânlarına kadar birçok yerde kendini göstermiştir. Ayrıca hızla üretmeye çalışan insan, bilinçsizce daha da hızla tüketmeye başlamış, bundan dolayı da doğal kaynakların önemini göz ardı edip çevreye verdiği zararı farkında olarak ya da olmayarak arttırmıştır (Küçükali ve Şen, 2018: 3213-315).

Küreselleşme ile tüketim toplumları bu yaşam şartlarında ayakta kalabilmeleri için hızlı bir hayata uyum sağlamaları gerekmiştir. Tüketimin hızlanması ile daha fazla üretim, bunun sonucu olarak da daha hızlı yaşama kaçınılmaz olmuştur. Bu durum, hızlanan şehirler, hızlanan hayatlar ile sakinliği bulmayı imkânsızlaştırmıştır. Standart alışkanlıkların empoze edilmesi ile toplumların özgünlüklerini kaybetme riski doğmuştur (Tırnakçı, 2017: 50). Kentler, esasında kendilerine has tarihi ve doğal güzelliklerinin yanında gelenek ve görenekleri, yaşam biçimleri ile birbirlerinden ayrılmaktadır. Fakat hızlanma akımıyla birlikte tek tipleşme eğilimi mimariden, yaşam biçimlerine, yeme-içme alışkanlıklarından, tüketim kalıplarına neredeyse her alanı birbirine benzer hale getirmektedir (Nilson vd., 2011: 373; Deniz, 2017: 1403).

Zaman, günümüz insanı için en önemli değerlerden biri olmuş, hızlı yaşam şartları altında gün içindeki koşturmalardan sıyrılıp, insanların kendilerine zaman ayırması gittikçe güçleşmeye başlamıştır (Parkins ve Craig, 2004: 365). Bununla birlikte, hayatlar hızlandıkça boş zamanın değeri de anlaşılır hale gelmiştir (Knox, 2005: 5). Öyle ki, insanın mutlu olmasının maddi karşılığının olmadığı, fakat zamansızlıktan birbirilerine vakit ayıramayanların bu eksikliği telafi etmek için pahalı hediyelere yöneldikleri, böylece tüketim hızının daha da arttığı gerçeği ortaya çıkmıştır. Buna karşılık tüketimden alınan hazzın sürdürülebilirliğini azaltmaya çalışan satıcılar, müşterilerin daha az emekle daha çok şeye sahip olmalarını sağlayacak yeni, alternatif ürünler sunmaya çalışmışlardır. Nitekim bu durum beklemeye tahammülü olmayan, hızın mahkûmu toplumları doğurmuştur. Fakat daha fazlanın, daha hızlının daha iyi olduğuna dair inancın karşısında toplumsal ve ekolojik çöküşler baş göstermeye başlamıştır (Bauman, 2016: 83-92).

İnsanların daha fazlasına sahip olma arzusu ile çevreye verdiği zararlar tartışmasız bir gerçek olup günümüzdeki en büyük çevre sorunlarına neden olmaktadır. Örneğin, Mc Donalds zincirleri için özel olarak yetiştirilen patateslerin üretimi sırasında kullanılan kimyasalların Kuzey Pasifik doğasını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Ritzer, 2014: 40).

Üretimin devamı ve daha fazla kâr etme amacı ile doğanın insanlığa sunduğu kaynaklar hiç bitmeyecekmişçesine ve yarınlar düşünülmeden sömürülmektedir. Çevreye verilen bu zararlar hem kaynakların tükenmesine hem de doğal güzelliklerin ve hatta tarihi değerlerin zarar görmesine neden olmaktadır. Bu olumsuz sonuçların giderilmesi, insanlığın çevre ile uyumunun sağlanması ve çevrenin değerinin anlaşılması için farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları gerekmektedir (Gülay ve Önder, 2011: 47; Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004: 452; Geray, 1997: 323-324).

Hızın yarattığı küresel sorunlar toplumları ve hatta kişiler arası ilişkileri de etkilemektedir. Hız, modern dünyada herkes için aynı düzeyde olmamakta ve bu farklılık toplum içi eşitsizliğe sebebiyet vermektedir. Örneğin, işsizler, yaşlılar, kadınlar ve çocuklar için geçerli olan hız kavramı ile çalışma hayatında olanlar için geçerli olan hız kavramı arasında farklılıklar

bulunmaktadır ve bu durum toplumsal bölünmelere neden olabilmektedir (Nowotny, 2005: 32; Parkins, 2004: 366; Karen, 2001: 136). Diğer yandan, post modern dönemde farklı yer ve zamanlardaki insanlar birbirleri ile daha başarılı ve eş zamanlı olarak iş yürütmeye başlamışlardır. Fakat bu artan hız, azalan mesafeler sadece başarıyı değil fakirle zengin arası mesafeleri de arttırmıştır (Hochschild ve Nowotny, 1995: 684-685).

Erikson (2001: 59-61), “Zamanın Tiranlığı” kitabında hızı bağımlılık yapan bir ilaç ve montaj hattı etkisi yaratan bir yapıda olduğunu dile getirmiştir. Gerçekten de kapitalist sistemin ve küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan hızlı yaşam, toplumlara ve bireylere huzur getirmektense onları tedirgin etmeye başlamıştır. Doğal olarak günümüzde, yaşam hızından bunalan insanlar, yavaşlamayı zaman ekseninde gerçekleştirme peşine giderek hayatlarının kalitesini arttırmak için dinginleşmeye yönelmişlerdir. Ayrıca insanlar, çevresel kalitenin artırılması için araba kullanmak yerine yürümeyi, geri dönüşüm imkânlarını tercih etmeye başlamıştır. Son olarak da yaşadıkları kente farklı bir bakış açısı ile bakarak farkındalıklarını arttırmaya ve sosyal ilişkilerde daha paylaşımcı olmaya özen göstermişlerdir (Radstrom, 2011: 94). Bu bakımdan aslında yavaşlığı ortaya çıkaran, hızın kendisi olmuştur (Nowotny, 1994: 14-15).

Hızlı yaşam; ilişkilerden kültüre, kent yaşamından çevreye kadar çok geniş bir yelpazede bireyi, toplumu ve çevreyi etkilemektedir. Bu bağlamda tartışmaya konu olan durum ise hızlı yaşamın yerine geçebilecek kavram ile ilgilidir. Bu anlamda daha iyi bir gelecek için yavaş yaşamı öneren Lyon (1999: 15), bu tarz yaşama geçebilmek için yemek masalarında hız yerine, sakinlik, zevk alarak sosyalleşme ve engellerin ortadan kaldırılmasını savunan Yavaş Gıda'nın (Slow Food) etkili bir çözüm olabileceğini savunmaktadır. Çünkü yavaş gıda, günümüz karmaşıklığından sıyrılarak daha bilinçli bir hayatı taahhüt etmektedir (Parkins, 2004: 240). Hızlı yaşamın yerine geçebilecek bir diğer kavram ise Sakin Kent (Cittaslow) felsefesidir. Bu bağlamda sakin kent felsefesi alternatif bir yaşamı, sakinliği, eşitliği ve sürdürülebilirliği hedeflemektedir (Özkaynak ve Adaman, 2004: 97; Öztürk ve Gül, 2012: 382; Cittaslowturkiye.org, 2017).

1.2. Yavaşlık Kavramına İlişkin Bilimsel Görüşler

Yavaşlık, farklı yıllarda, farklı yazarlar tarafından ve farklı gerekçelerle ele alınmış bir felsefeyi temsil etmektedir. Bu bağlamda yavaşlık; yerel kimliğin korunmasından bireysel özelliklerin güçlendirilmesine, turizmin etkin hale getirilmesinden, çevrenin korunmasına kadar hayatın tüm alanlarında bireye, topluma, çevreye ve çalışma yaşamına katkı sağlamayı hedefleyen bir bilimsel görüş olarak ortaya çıkmıştır.

Parkins ve Craig (2006: 82), yavaşlık felsefesinin, yerel kimliği korumak ve her gün standartlaşan modern hayatların önüne geçmek için geliştirilen bir önlem olduğunu dile getirmektedir. Mayer ve Knox (2006: 332), yavaşlık felsefesinin kamu ve özel sektör desteğiyle politikalar oluşturan, alternatif yaşamı destekleyen bir bakış açısı sunduğunu ileri sürmektedir. Diğer yandan Pink (2008: 105) yavaşlık felsefesini bireysel (öz) kimlikleri güçlendiren bir felsefe olarak değerlendirmektedir.

Yavaşlık hareketinin temelini, küreselleşme ile gelen hızlanma akımının neden olduğu sorunlar oluşturmaktadır. Öyle ki Friedement'in küreselleşme tanımına göre; bu kavram insanların hızlanarak üretim ve tüketim süreçlerinde daha ucuz bir sirkülasyon içinde olmalarını ifade etmektedir. Dolayısıyla küreselleşmenin yapı taşı olan hız, yaşantıları, alışkanlıkları, çevreyi ve kentleri değiştirerek bu alanlarda çevre kirliliği, çarpık kentleşme, trafik, uzun çalışma saatleri gibi sorunları beraberinde getirmiştir. Zaman ve mekân ayırt etmeden, sınırsız tüketim anlayışının sağlanması için kentlerin ihtiyaçlarının benzer olması gerekliliği kentler, hatta ülkeler arası tek tipleşmeyi doğurmuştur. Bu benzeşme, kültürlerin kendilerine has özelliklerini, gelenek ve göreneklerini kaybetmeleri ile sonuçlanmıştır (Onur, 2019: 11-13).

Kısacası, yavaşlık felsefesinin ortaya çıkmasında dünyanın her yerinde rastlanan Amerikan tarzı yaşamların, ulaşımdan, çalışma hayatına, üretim-tüketim davranışlarından, sosyal yaşantıya kadar birçok alanda kendini göstermesi; insanlığı zamana karşı yarışılan bir hayata mahkûm etmesi ve insanların bu koşturma içerisinde hayatlarının kontrolünü kaybetmeleri yatmaktadır. (Canbolat, 2019: 5-7).

Diğer yandan yavaşlık, zaman açlığı çeken günümüz insanının sorunlarını da ele alır. Yavaşlık, işleri daha hızlı yapma zorunluluğu içinde yaşayan insanların stres ve tükenmişliğe maruz kalmalarına çözüm bularak daha huzurlu hayatlar sunmayı amaçlamaktadır (www.slowmovement.com; 2020). Bu anlamda yavaşlık, modern hayatın getirdiği hızlanma ile insan hayatını zorlaştıran mekânların yaşam standartlarını arttırmayı, kültürel özelliklerini korumayı ve sağlıklı ilişkilere ulaşmayı hedefleyen bir hareket olarak değerlendirilmektedir (Canbolat, 2019: 5-6; www.slowmovement.com; 2020).

Prof Guttrom Floistad'a göre yavaşlık felsefesi, insanoğlunun temel ihtiyaçlarının değişmiyor olmasının tekrar hatırlatılmasıdır. Takdir edilme, aidiyet, sevgi ihtiyaçlarının karşılanması için sosyal ilişkilerin yavaşlatılarak, tekrar düzenlenmesi yavaşlığı ifade etmektedir (Wikizero.com; 2020). Esasında sosyal ilişki bağları yakın geçmişimizde her toplumun kültüründe yer alan kavramlar iken, hızlanma ile uzaklaşmış duygular haline gelmiştir. İşte, hayatların yeniden düzenlenmesi ve yavaşlığın uygulanması bu sosyal ilişkilerin ve birlikteliğin yeniden toplumda yerini bulması ile olacaktır (slowmovement.com; 2020; slowscopes.com; 2020). Kısacası yavaşlık küreselleşme ile maruz kalınan hayatların yeniden tasarlanmasını, daha sağlıklı, mutlu ve üretken hayatların oluşturulmasıdır (The World Institute of Slowness, 2020).

Diğer yandan yavaşlık, toplumun genelini de gözeten hedefleri içermektedir. Öyle ki, gelecek nesillere sürdürülebilir bir yaşam ve doğa bırakmak; ekonomik olarak güçlü ve refah seviyesi yüksek toplumlar oluşturmak yavaşlığın temel yapı taşlarından (Keskin; 2012: 84). Bilgi (2013: 56-57) ve Karataş ve Karabağ (2013: 4-5) yavaşlığın sürdürülebilir alternatif bir yaşam şekli sunmasına dikkat çekmişlerdir. Yavaşlık sayesinde kentsel yaşam hızının azalması ve kendine zaman ayıran insanların farkındalık düzeylerinin artması ile insanların bilinçlenmesi sağlanacaktır. Ek olarak yavaşlık duyarsızlaşmaya neden olan yanılsama ve manipülatif bilgilerden sıyrılarak yaşam kalitesi yüksek toplulukların mevcudiyetini arttıracaktır (Güven, 2011: 120; Tosun, 2013: 234). Ponikowska (2019: 127-

128) ise yavaşlığın, sürekli değişime uğrayan dünyada hayatta kalabilmek için alternatif bir yaşam tarzı olduğunu ifade etmektedir.

Görüldüğü gibi yavaşlık, küreselleşmenin hızına tepki olarak ortaya çıkmıştır ve sosyal ilişkilerin kuvvetlendirilmesi ile normal hızda seyreden huzurlu ve sağlıklı bir yaşam biçimini ifade etmektedir. Bu anlamda yavaşlık akımının kurucularından Carlo Petrini sosyal ilişkilerin temellerinin atıldığı sofraları temel felsefesine koyarak, fast food şirketlerine karşı Slow Food hareketini başlatmıştır (Ergüven, 2011: 202). Bu sayede, saate bağlı kalmaksızın, sakinlik ve huzur içerisinde aileler, dostlarla birlikte paylaşılan yemek sofraları kültürlerin devamlılığını, taze gıda ve yöresel ürünlerin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır (Pajo ve Uğurlu, 2015: 72).

Bu bağlamda yavaşlayarak, hızlanmanın maliyeti olan stres, kaygı ve aynışma sorunlarının önüne geçilmesi, uzun vadeli niteliksel değerlerin önemsendiği bir kalkınma modelini sağlayacaktır (Karakurt, Tosun, 2013: 231). Acele etmeden yapılan her işin sindirilerek yapıldığı ve bunun sonucunda insanların daha anlamlı bir yaşam içerisinde, daha mutlu olduğu gerçeği, yavaşlığın, hayatın her alanındaki önemini göstermektedir (Çetinkaya, vd., 2016: 1067). Nitekim yavaş hareketi kısa süre içerisinde kendinden uluslararası alanda söz ettirmeye başlamış ve yavaş turizmden, yavaş ekonomiye, yavaş yemekten yavaş moda kadar birçok alanda araştırmalara konu olmuştur (wikizero.com, 2020). Bu anlamda literatürde çalışma hayatına yönelik yavaşlık akımı, yavaş ekonomi, yavaş işletme (Yurtseven vd., 2010: 11) gibi kavramlarla ifade edilmektedir. Bu doğrultuda yavaşlığın günlük hayattaki yansıması olan sakin kentlerin ortaya çıkmasında temel rol oynayan Slow Food kavramı bir sonraki bölüme ele alınacaktır.

1.3. Slow Food Kavramı

Sakin kent (Cittaslow) kavramına ilişkin detaylara geçmeden önce sakin kentin atası olarak kabul edilen yavaş gıda (slow food) hareketini incelemekte fayda vardır. Esasında sakin kent modelinin ortaya çıkmasındaki en büyük etken Slow Food hareketinin ortaya çıkmasıdır. Slow Food akımı, yemek yemenin bir kültürü olduğunu ve sadece karın doyurmak için yemek yenmemesi gerektiğini, aynı zamanda bu gıdaların yetiştirilmesi ve

hazırlanması süreçlerinin farkında olunarak tüketilmesi gerektiğini savunmaktadır (Ergüven, 2011: 202- 203).

Slow Food hareketi, gazeteci yazar Carlo Petrini tarafından İtalya’da Mc Donalds’ın Roma’da açılan ilk şubesine tepki olarak, 1986 yılında ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Slow Food hareketinin Mc Donalds’laşmaya karşı oluşan hem fiziki hem de kavramsal bir karşı duruş olarak doğduğu düşünülmektedir (Küçükali ve Şen, 2018: 312-313; Miele, 2008: 135).

Fast Food karşıtlığı olarak da adlandırılan bu hareket, yöresel lezzetlerin korunmasını, yerel ürünlerin desteklenmesini ve kültürel değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılmasını amaçlamaktadır (Yurtseven vd. 2010: 18). Slow Food, agresif mutfaklara karşı oluşturulmuş ve oldukça kısa bir sürede moda, eğitim, turizm ve medya gibi hayatın diğer alanlarına yansımıştır (Barnas vd., 2019: 515).

Kavram olarak Slow Food hızlı tüketimin önüne geçerek sofralara gelen yiyeceklerin bütün süreçlerine hâkim olabilmeyi, yani yemeklerin nereden, nasıl geldiğini bilerek yerel yemek kültürü ve geleneğini ayakta tutmak olarak ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra Slow Food’un yaşamın politika, tarım, çevre, kültür gibi yaşamın birçok alanı ile bağlantılı olmasından dolayı dünyayı iyiye doğru dönüştürebilecek bir yapısı olmasından kaynaklı uluslararası alanda kendini hızla büyüten, 160’tan fazla ülkede varlığını sürdüren bir yapısı olduğunu söylemek mümkündür (slowfood.com).

Uzun ve yorucu bir çalışma gününden sonra, çalışanların olabildiğince hızlı bir şekilde paketlenmiş hazır yiyeceklere kavuşmasını sağlayan, insanların hayatlarına kolaylıklar sunan ya da en azından sunuyormuş gibi görünen fast food markalarının yaratmış olduğu algı, Mc Donalds’laşma olarak ifade edilmektedir (Ritzer, 2014: 37). Nitekim bazı yazarlar Mc Donalds’laşmanın esasen bir gıda sorunu değil; kültürlerin yok olmasına neden olan bir toplumsal sorun olduğunu ileri sürmektedir (Portinari, 1997: 23; Ritzer, 2002: 19-20; Parkins, 2004: 371). Dolayısıyla Slow Food hareketi yalnızca bir gıda hareketi değildir; çünkü bu hareket Mc Donalds’laşmanın amansız hegemonyasına bir yanıt olarak ortaya çıkmıştır (Knox ve Meyer, 2013: 36; Broadway, 2015: 219).

1986 yılında başlayan bu yolculuk, 1989 yılında Paris'te Slow Food Manifestosunun imzalanması ile resmi olarak tanınmış; 1990 yılında Venedik'te ilk Uluslararası Slow Food Kongresi düzenlenmiş; bu tarihten sonra uluslararası tanınırlığı artan Slow Food hareketi ülkeler bazında açılan ofislerle rüşdünü ispat etmiştir. Bahsi geçen Slow Food manifestosu genel itibari ile günümüz gıdalarının ekosisteme ve insanlığa zararlı olmaya başladığını, zevk alma hazzının doğaya ve insanlığa saldırı haline bürünmeye başladığını, bu zararlardan kurtulabilmek için gıda tüketiminde tüketicilerin ve üreticilerin daha yüksek kaliteye ulaşabilmek için ortak hareket ederek gastronomi bilimi disiplini göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmektedir. Bu gastronomik ortak hareketin iyi, temiz, adil olmak üzere 3 temel yapı taşı etrafında oluşturulması gerektiği de Slow Food Manifestosu'nda yer almaktadır (slowfood.com).

Slow Food hareketi kültürel tatları koruyarak: iyi, temiz, adil bir beslenmenin sağlanması ve nesillere aktarılması amaçlarını taşımakla birlikte; zamanında yetişmiş, yöreye özgü ürünlerin üretiminden tüketimine israfın olmadığı, sosyal ilişkileri pekiştiren sofraları ifade etmektedir (Honore, 2008: 60-64). Bahsi geçen iyi, temiz, adil beslenme ilkeleri de sırasıyla gıdaların kalitesinde gerçek lezzet, sürdürülebilir olma ve emeğin sömürülmeden üretimde yer almasını temsil etmektedir (Schneider, 2008: 384; Keskin, 2012: 89).

Görüldüğü gibi Slow Food hareketi sadece yemeğin son aşamasını değil, üretimden tüketime her aşamasında varlığını göstermektedir. Öyle ki Slow Food gıda ürünlerinin ilk aşamasında, yani yetiştirilmesinde, kalitenin sağlanmasını; hazırlanması aşamasında, yerel lezzetlerin korunması ile sağlıklı beslenmeyi hedeflerken; yemek yemeyi sadece karın doyurma değil sosyalleşme ve paylaşmanın zamanı olarak da görmektedir (slowfood.com, 2020). Kısacası, Slow Food McDonalds'laşmaya karşılık, özenilerek hazırlanan sofralarda daha kuvvetli sosyal ilişkiler ve aile bağlarını kuran, adaletli bir yapı olarak ifade edilmektedir (Ergüven, 2011: 208; Küçükali ve Şen, 2018: 312-313).

1989 yılında uluslararası tanınırlığa ulaşmış olan Slow Food hareketi, günümüzde 1600'den fazla Convivia adı verilen topluluklarla temsil edilmekte ve tanınırlığı günümüzde Dünya Sağlık Örgütü ve Unesco tarafından da desteklenmektedir. Convivia dünyanın hemen her yerinde Slow Food'u temsil eden; üyelerin yemek zevklerini paylaştıkları, etkinliklerin düzenlendiği, yerel üretici ve çiftiklere eğitimlerin verildiği gönüllük esasına dayalı Slow Food'un bel kemiği olarak adlandırılmaktadır. Diğer bir destek ise Slow Food felsefesinden hareketle ortaya çıkan ve onun devamı niteliğinde olan Sakin Kent (Cittaslow) hareketinden gelmektedir (Çiğdem, 2016: 16-17; Güven, 2011: 114; slowfood.com, 2020).

1.4. Sakin Kent (Cittaslow) Kavramı

İtalyanca kent anlamına gelen Citta ve İngilizce yavaş anlamına gelen Slow kelimelerinin birleşimi olan Cittaslow, Türkçeye Yavaş Kent ve Sakin Kent olarak çevrilmiştir. Sakin Kent hareketi 1999 yılında İtalya'nın Greve kenti belediye başkanı Paolo Saturnini'nin önderliği ve Orvieto, Bra ve Positano belediye başkanlarının ortak çalışmalarıyla Slow Food akımının devamı ve tamamlayıcısı niteliğinde, yereli koruyan alternatif bir kalkınma modeli olarak doğmuştur. Nitekim Slow Food hareketinin hayata geçmesi ile birlikte tamamlayıcısı niteliğinde olan Cittaslow kavramı da çok geçmeden uluslararası geçerliliği olan bir kavram haline gelmiştir (Ergüven, 2011: 203; Mayer ve Knox, 2009: 30).

Sakin kentlerin ana hedefi, Slow Food felsefesini günlük yaşamlara uyarlayarak mevsimlerin olması gerektiği hızla değiştiği, yerel halkın sağlığını gözeten, zanaatların büyüsunün korunduğu, ürün ve yemeklerin orjinallliğini sürdürdüğü; geleneklere saygılı, bozulmamış mekânlar oluşturmaktır. Sakin kent felsefesi yerel halka kaliteli ve keyifli yaşam şartları sunarak, modern zamanın muadili yani geçmişin izlerinin korunduğu yavaş yavaş aceleci olmayı temsil etmektedir. Bu anlamda sakin kentte yaşamak sıradan bir yaşam tarzına sahip olarak daha az ciyaklayan kentlerde, insanların eskiye dönük eserlere, kültürlere ulaşabildiği, bu değerleri koruyarak geliştirebildiği kaliteli aktiviteleri gerçekleştirebilmek veya bu güzelliklere şahit olabilmektir (cittaslow.org).

Cittaslow hareketi küreselleşmenin beraberinde getirdiği standardizasyon, aynılık, kültürel ve yerel lezzet ve yaşam tarzlarının ortadan kalkmasının önüne geçerek, yereli destekleyen bir hareket olarak tanımlanmaktadır (Köstem, 2010; Karataş, Karabağ, Öz, 2013: 4-5). Adaletsiz, kötü kalitede, tek tip yaşam tarzının hâkim olduğu hızlı kentlerin artık sürdürülebilir olmadığına anlaşılması üzerine sakin kentlerin alternatif bir çözüm olarak değerlendirilmesi Cittaslow kentlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Kostulska vd., 2011: 186-192; Tunçer ve Olgun, 2017; Ertürk, 1996: 175; Keskin, 2012: 81-99). Bu anlamda küreselleşmenin getirmiş olduğu aynılaştırılmış ve hızlandırılmış yaşam tarzlarına alternatif bir yaşam arayışı, dış dinamiklere karşı yerelin korunduğu bir şehirleşme ihtiyacı Cittaslow'un temelini oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile sakin kentler kendini küreselleşmenin getirdiklerine feda etmeden, küreselleşmenin en iyi yönlerini kullanarak günümüz sorunlarına çözüm bulan toplulukları yaratmaktadır (cittaslow.org).

Cittaslow hareketi hem var olanı koruyan, gelecek nesilleri gözetken yapısı; hem de ekonomiden, çevreye birçok ekseninde düzenlemeleri içermesinden dolayı literatürde sürdürülebilirlik, küreselleşme perspektifleri olmak üzere farklı yorumlarla tanımlanmıştır.

En genel tanımı itibarıyla; Cittaslow hareketi el emeği ürünlerinin sergilendiği, tarihsel süreçte unutulmaya yüz tutmuş yöresel tatların, mesleklerin önem kazandığı ve gelecek nesillere aktarıldığı; insanların kendilerine ve başkalarına yabancılaşmadığı, aynılaştırılmadığı, sosyal ilişkilerin önem taşıdığı; refah, mutluluk ve adaletin hâkim olduğu kentler şeklinde ifade edilmiştir (Köstem, 2010; Onur, 2010: 31). Başka bir tanıma göre Cittaslow, Slow Food hareketini de kapsayarak sürdürülebilir kentleşmeyi, sağlıklı ve kaliteli bir yaşamı yerel halka sunan; refah seviyesini arttırarak bu değerleri gelecek kuşaklara aktarmaya gayret gösteren; bu anlamda sadece yemek değil: kültür, tarım, politika ve çevresel etmenleri göz önünde bulunduran şehircilik anlayışı olarak ifade edilmektedir (Yurtseven ve diğ. 2010: 40; Broadway, 2015).

Miele (2008: 135) ise Cittaslow hareketini kentlerin yapılanmasında hızlanmayı azaltan, sürdürülebilirliği hedefleyen uluslararası birlik olarak tanımlamıştır. Yine sürdürülebilirlik ekseninde yapılan başka bir tanımda Cittaslow; kentlerin tarihini, doğal değerlerini, sosyo kültürel kıymetlerini koruyarak; sürdürülebilir bir kalkınma sağlayan cesaretlendirici bir yol haritası olarak adlandırılmıştır (Su, Huang, Hsu, Chang, 2017: 90). Bu bağlamda Cittaslow hareketinin, kendi kendine üreten ve çevreyi bozmadan hayattan keyif alınmasını amaçlayan; ekonomik ve sosyal kalkınmayı hedefleyen sürdürülebilir kentler olduğu söylenebilir (Alagöz, 2018: 148).

Diğer yandan Cittaslow hareketi bazı yazarlar tarafından küreselleşme karşıtı bir hareket olarak ifade edilmekte iken; birçok yazar tarafından da bu görüş reddedilmektedir (Ergüven, Han, 2011: 889). Öyle ki, Radtsrom, (2011: 95) Cittaslow hareketinin anti küreselleşme olarak görülmesinin yanlış olduğunu söylemiş; Slow Food kurucusu Carlo Petrini'ni de Cittaslow hareketinin erdemli bir küreselleşmeyi ifade ettiğini vurgulamıştır (Honore, 2008: 17). Bu bağlamda Cittaslow hareketi küreselleşme karşıtı olmasının aksine; küreselleşmenin getirdiği yöntem ve pratikleri sorguladıktan sonra, değişimleri gerçekleştiren bir süreç olarak ifade edilmektedir (Parkins ve Craig, 2006: 79; Parkins ve Craig, 2006: 83; Özmen, Can, 2018: 93).

Bu tanımlardan yola çıkarak temelde Cittaslow felsefesinin ulaşmaya çalıştığı hedefler: adaletin sağlanması, kültürel, doğal ve tarihsel değerlerin korunması; teknoloji desteği ile şehirlerin ve günlük yaşamın kolaylaşmasının sağlanması olarak sıralanabilir (Yurtseven ve diğ. 2010: 40). Cittaslow'un hedeflerinden bir diğeri ise, Slow Food hareketini destekleyerek yerel yönetim ve devletlerin insanların günlük hayatında ekogastronominin önemini fark etmelerini sağlamaktır (Su vd. 2017: 93). Fakat Cittaslow hareketinin Slow Food hareketi ile ortak birçok noktası olmasının yanı sıra; Cittaslow hareketinin sadece gıda kalitesini arttırmaya yönelik değil, aynı zamanda bu gıdaların pazarlanması sürecinde, adil şartların oluşturularak tüketicinin kolay erişiminin sağlanması ve bölge ekonomisinin artırılması gibi birçok amacı vardır (Pink, 2009: 453; Lowry ve Lee, 2011: 3; Olcay, Giritlioğlu, Özekici, 2017: 1331).

Bu farklılıklar itibari ile Cittaslow hareketi daha uzun bir süreç ve detaylı bir planlama gerektirmesinden dolayı, Slow Food hareketine nazaran çok yönlü olduğu söylenebilir (Radstrom, 2011: 92, 96; Mayer ve Knox, 2006; Pink, Servon, 2015: 238). Diğer yandan Cittaslow bir markalaşma ve dünyaya açılma yöntemi olarak da değerlendirilmektedir. Cittaslow ünvanı sayesinde çevre ve kültürel değerleri korumanın yanı sıra; istihdamın artırılması, ekonomik refah düzeylerinin iyileştirilmesi ile kalkınmanın sağlanacağı ve bu nedenle birçok kentin bu ünvanı alabilmek için kıyasıya rekabet ettiği de literatürde yer almaktadır (Sırım, 2012: 119; Erkmen, 2018: 143).

Görüldüğü üzere, Cittaslow hareketine yönelik farklı perspektiflerden tanımlamalar bu kentleşme modelinin ekonomiden, çevresel faktörlere, sosyal ilişkilerden, çalışma hayatına, yeme kültüründen mimariye birçok alana nüfuz etmesinden kaynaklı çeşitlilik göstermektedir. Bu alanlara yönelik düzenlemeler ise cittaslow kriterleri olarak adlandırılmakta olup; cittaslow ünvanı almak isteyen kentler için gerekli politikaları içerdiğinden önem arz etmektedir. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde bu kriterlere değinilecektir.

1.5. Sakin Kent Temel Kriterleri

Cittaslow kentleri arasına girebilmek için Greve, Orvieto, Bra ve Positano kurucu kentlerinin kurdukları Cittaslow Birliğinin hazırladığı kriterleri yerine getirmek gerekmektedir. Başvuru şartı ise öncelikli olarak kent nüfuslarının 5000'i geçmemesi olarak belirlenmiştir.

Başvuru sürecinin başlangıcı, Cittaslow ünvanı alma niyetinde olan kentin Belediye başkanının, Cittaslow Koordinasyon Komitesine (ülkede cittaslow ulusal ağı kurulmuş olması durumunda bu kuruma) kentin tanıtımının olduğu ve başvuru gerekçelerini belirttiği niyet mektubunu yollaması ile başlar. Niyet mektubunun olumlu olarak değerlendirilmesi neticesinde kentin eksikliklerine yönelik hazırlık raporu komitece hazırlanarak kentin bir sene içinde bunları tamamlaması şartı koşulur. Bir sene içinde eksikliklerini tamamlayan kentin komite tarafından hazırlanan onaylı raporu, Cittaslow Genel Merkezi (İtalya)'ne iletilir ve sonraki bu

süreçte cittaslow kriterlerinden en az %50'sini sağlamış olan kentlerin başvurusu onaylanır. Cittaslow üyeliğine hak kazanan kentlerin performansları her beş yılda değerlendirilmeye tabi tutulur (Çınar, 2019: 88-90; cittaslowturkiye.org; 2020).

Cittaslow'un yedi ana başlık altında toplanan temel kriterleri şunlardır; “çevre politikaları”, “altyapı politikaları”, “kentsel yaşam kalitesi politikaları”, “tarımsal turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar”, “misafirperverlik farkındalık” ve “eğitim için planlar, sosyal uyum ve ortaklıklar”. Bu ana başlıkların her birinin altında alt kriterler de vardır. Bu kriterleri sağlayan kentler Cittaslow sertifikası almaya hak kazanır (Mayer ve Knox, 2009: 30; Karataş, Karabağ, Öz, 2013: 4-11).

1.5.1. Çevre Politikaları

Sakin şehri diğer kent biçimlerinden ayıran temel özelliklerden biri çevre politikalarıdır. Nitekim sakin kent olmak için başvuru yapan kentlerin bu anlamdaki kriterleri yerine getirmesi beklenmektedir. Bu bağlamda çevre politikalarının önemi 20. yüzyılda anlaşılmış ve zamanla çevre sorunlarına çözüm bulunmasının yeterli olmayacağı; bu sorunların önüne geçecek politikaların alınması gerekliliği uluslararası arenada kabul görmeye başlamıştır. Çevre sorunlarının belirlenmesi, var olan zararların ortadan kaldırılması ve oluşması muhtemel zararların önüne geçilmesine dair gerçekleştirilen faaliyetler, çevre politikaları olarak adlandırılmaktadır (Şahin ve Kutlu, 2014: 55; Yıldız, Sipahioğlu ve Yılmaz, 2008: 252; Keleş, 2005: 328). Çevre politikaları her ne kadar ülkelere göre farklılık gösterse de temelde halkın sağlıklı ve sürdürülebilir bir ortamda yaşamlarını sürdürmeleri ve gelecek nesillere aktarabilmelerini amaçlayan; hükümetlerce alınan önlemler olarak değerlendirilmektedir (Keleş, 1997: 267).

Ülkelerin farklı çevre politikaları olmasına rağmen sakin kentler, adaylarına çevre konusunda belirli standartlar getirmeyi hedeflemiştir. Bu hedefler, hava temizliğinden atık su arıtımına; ışık kirliliğinin azaltılmasından biyoçeşitliliğin korunmasına kadar geniş bir yelpazeyi içermekte ve oniki alt başlıktan oluşmaktadır (www.cittaslowturkiye.org, 2020). Bu başlıklar;

1. Hava temizliği

2. Su temizliği
3. İçme suyu tüketimi
4. Kentsel atık ayrıştırılması
5. Endüstriyel ve evsel kompostlama
6. Atık su arıtma
7. Enerji tasarrufu
8. Enerji üretimi
9. Görsel kirlilik ve ses kirliliğinin azaltılması
10. Işık kirliliğinin azaltılması
11. Elektrik enerjisi tüketimi ve
12. Biyoçeşitliliğin korunması şeklindedir.

Çevre politikaları başlığı altında; hava, su ve toprak temizliğine yönelik yapılan düzenli kontroller ile kaliteli, insan sağlığına uygun ve yaşamaya elverişli çevresel koşulların planlanması yer almaktadır (cittaslowturkiye.org; 2020). Bu açıdan her kentin kendine has özelliklerine göre projeler hazırlaması gerekmektedir. Çünkü her kentin yapısı birbirinden farklı özellikler sergilemekte, bu nedenle kentler bazında avantaj ve dezavantajlar söz konusu olabilmektedir. Örneğin sanayileşmenin olmadığı Taraklı örneğinde hava, su, toprak temizliği açısından oldukça şanslı olduğu, hatta ölçümler sonucu şebeke suyunun içme suyu olarak kullanılabilirliğinin olduğu tespit edilmiştir (Dursun, 2019: 125). Akyaka kentinde ise trafik sorunları nedeniyle hava ve gürültü kirliliğinin mevcut olması nedeniyle çevresel politikalarda daha fazla önlem alınması gerektiği değerlendirilmiştir (Levent, 2019: 40).

Hava, su ve toprak temizliğinin yanı sıra görsel, işitsel ve ışık kirliliğinin azaltılmasının ve önlenmesinin takibi ile kent içerisinde gerek doğaya gerek de kentin doğal yapısına aykırı materyallerin kaldırılması, trafik oranının azaltılması ve kamu alanlarında sokak aydınlatmalarının yeniden projelendirilmesi gerekmektedir (cittaslowturkiye.org; 2020). Ayrıca kentin

geri dönüşüm, ayrıştırma ve kompostlama çalışmalarının varlığı bu işlemlere ait tesislerin yeterliliği de çevre politikaları bağlamında ele alınan diğer konulardandır (cittaslowturkiye.org; 2020).

Yine çevresel zararları en aza indirme gayretinde olan sakin kent hareketi; enerji tasarrufu, enerji üretimi ve elektrik enerjisi konularına da yer vermektedir. Bu bağlamda kentin elektrik üretmeye yönelik güneş veya rüzgâr enerjisinden faydalanması, elektrik dağıtım şirketleri ile çalışmaların ortak yürütülmesi ve enerji tasarrufu için önlemlerin alınması çevre politikalarından sayılmaktadır (cittaslowturkiye.org; 2020). Örneğin, Taraklı evleri çatılarına kurulan güneş panelleri, enerji tasarruflu lambaların kullanımı ile alternatif enerji üretimi örneğinde başarılı olan bir şehirdir; aynı zamanda Taraklı jeotermal enerji tesislerine sahip olması dolayısıyla sıcak su ihtiyacını da karşılamakta ve enerji tüketimini azaltmaktadır (Dursun, 2019: 126).

Biyçeşitlilik ise Sakin Kent çevre politikaları arasındaki bir diğer ve son alt başlıktır. Biyçeşitlilik, kara, deniz ve sucul ekosistemlerin parçası olan bitki, hayvan ve mikroorganizmaların genetik çeşitliliğini ifade etmektedir. Biyçeşitliliğin olması ekosistemin devamının sağlanması açısından önem taşımakta olduğundan, sakin kentlerin bu değerleri koruması gereği doğurmuştur (ekog.org; turcev.org.tr, 06.05.2020). Bu anlamda 2003 yılında faaliyete geçen Slow Food Biyçeşitlilik Vakfı, unutulmaya yüz tutmuş gıdaların korunması projesi olan lezzet sandığı, yerel hayvan ve bitki ırklarının korunması projesi olan Slow Food Presedia ağını oluşturmuştur. Bunun yanı sıra dünya çapında, yerel üreticileri koruyarak uluslararası çiftçi pazarlarının kurulması, tüketicilere sağlıklı ve yerel ürünlerin sunumu amacı ile Yeryüzü Pazarı (Earth Market) buluşma noktaları da biyçeşitliliğin korunması kapsamında izlenen adımlardan biridir (Çınar, 2019: 30-47).

1.5.2. Alt Yapı Politikaları

Altyapı politikaları sakin kentlerde teknik altyapı, ulaşım, sağlık alanlarına yönelik politikaların oluşturulmasını ifade etmektedir. Kaliteli kent yapısı ile sürdürülebilir bir yaşam sağlanması amaçlanmaktadır (Kentleşme Şurası, 2009: 124; Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014). Kentlerin

yaşanılabilir olmasını sağlayan, ulaşımdan, şehirleşmeye, kültürel alanların korunmasından, engellilerin ulaşımına neredeyse her alandaki çalışmaların toplumun hizmetine sunulmasıdır. Bu çalışmaların eşitlik ilkesini, adaleti, çevre ve insan haklarını gözeten nitelikte planlamalar olması gerekmektedir. Cittaslow' da bu konu başlıklarını içeren alt yapı politikaları ile herkese adil ve yaşanılabilir bir kent sunmayı amaçlamaktadır (www.kentselyenileme.org; Köstem, 2010).

Altyapı politikaları alt başlığında ise kent içi ulaşımın daha sürdürülebilir ve kullanışlı olmasını sağlayacak kriterler yer almaktadır. Büyük kentlerde en büyük sorun ve çevreyi en fazla kirleten nedenlerden birisi olan trafik sorunu karşısında, cittaslow kentleri elektrikli otobüs gibi eko ulaşım alternatifleri tercih etmektedirler (cittaslowturkiye.org; 2020).

Bu anlamda cittaslowlarda diğer bir altyapı çözümü olarak bisiklet öne çıkmaktadır. Dolayısıyla alt yapı politikalarının bisiklet yollarına uygun ve mevcut araç yolları ile karşılaştırıldığında sayısal olarak rekabet edebilir düzeyde olması gerekmektedir. Bisikletle ulaşım konusunda bir diğer önemli husus ise toplu ulaşım duraklarında bisiklet park yerlerinin temin edilmesidir. Örneğin, Seferihisar kentinde güneş enerjisi ile çalışan bisiklet projeleri hazırlanmış; Akyaka kentinde bisiklet kiralama noktalarının artırılması ile hem ekolojik çevreyi korumak hem de trafik problemini ortadan kaldırma projeleri desteklenmiştir (Levent, 2019: 47).

Ulaşım alternatiflerinin artırılmasının yanı sıra, özellikle engelli ve hamile kadınların ulaşım problemi yaşamasının önüne geçilmesi, sağlık kuruluşlarına ulaşımında engellerin herkes için kaldırılması yine altyapı politikalarında öngörülmüştür. Kent içi ürün dağıtımında ise motorsuz hava taşıtlarının kullanılarak hava ve gürültü kirliliğine engel olunması, malların sürdürülebilir dağıtım kriteri olarak adlandırılmaktadır (cittaslowturkiye.org; 2020). Yine bu kriterlerin uygulanmasında kentlerin kendine has doğal ve mimari özellikleri ortaya çıkmaktadır. Örneğin Gökçeada kentinin köylerinin dik yamaç ve çok dar sokaklara sahip olması bu köyler içerisinde motorsuz araçlarla ulaşımın zorluğunu arttırmakta olduğundan hem ulaşım şekli hem

de ulaşım kolaylığı açısından kriterlerin tam anlamıyla uygulanması mümkün olmamaktadır (Özdemir, 2018: 50).

1.5.3. Kentsel Yaşam Politikaları

Bir diğer politika olan kentsel yaşam politikaları başlığı altında belirlenen kriterler, Cittaslow kentlerinde hem yerel halkın bilgilendirilmesi hem de yerel yönetimlerin sağlayacağı hizmet ve eğitimlerin kalitesini arttırmakta teknolojiden yararlanmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Kentsel yaşam kalitesi kavramı, bireylerin yaşadıkları şehirlerde kendilerini nasıl hissettikleri ve bu şehirleri nasıl tanımladıklarını ifade etmektedir. Buna göre kentsel yaşam kalitesi yüksek olan şehirlerde huzur, mutluluk oranları yüksek ve kent sakinlerinin sahip oldukları imkânların yeterli olduğu söylenebilir (Gür, 2015: 41; Tekeli, ve diğ., 2010: 15).

Günümüz krizlerinden Cittaslow'ları olabildiğince koruyarak; kentin direncinin artırılması, projelerin uygulamaya konulması kentlerin uzun süre yaşanabilir kılan kriterlerin başında gelen politikalardandır. Bu anlamda yaşanabilir kentlerin oluşturulması için kente özgü değerlerin, sosyal alanların, yeşil alanların iyileştirilmesi; atıl olan alanların tekrar kullanıma açılarak değerlendirilmeleri beklenmektedir. Ek olarak ekonomik kalkınma ve dayanıklılığın artırılması maksadıyla esnafın teşvik edilmesi, atölyelerin açılması, kentin kendi kendine yetmesinin sağlanması, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişinin sağlanması da kentsel yaşam politikaları arasında yer almaktadır (www.cittaslowturkiye.org; 2020). Bu anlamda Seferihisar sokak ışıkları, trafik lambaları ve belediye binasının bütün elektrik ihtiyacını pazar yerinin üzerine kurulan güneş panelleri vasıtasıyla sağlamakta; arta kalan elektriği ise devlet satın alarak desteklemektedir. Geleneksel mutfağın devamlılığının sağlanması için kadınların öncü olduğu kooperatiflerin açılması, kentin simgesi olan mandalina kurutma tesislerinin kurulması, kentsel yaşam politikaları altında değerlendirilmektedir (Varol, 2019: 60-61).

Diğer yandan mimari açıdan kentlerin tarihi dokularının korunması ve kentsel planlamanın teşvik edilmesi, kente zarar veren kirleticilerin arındırılarak, kentin daha yaşanılabilir kılınması gerekmektedir. Bunun sağlanması için sürdürülebilir mimari alanında hizmet masası oluşturulması,

yeşil alanlarda kullanılan beton miktarının azaltılması, marjinal alanların tekrar değerlendirilmesi gibi yöntemler tavsiye edilmektedir (www.cittaslowturkiye.org; 2020).

Çalışma hayatına yönelik kentlerin internet altyapılarının desteklenmesi ile tele (evden çalışma) çalışmanın önünün açılması ve arttırılması kentsel yaşam kriterleri arasında yer almaktadır. Yine Seferihisar'da kadın istihdamına yönelik el işlerinin sunulduğu online ticaret sitesinin projelendirilmesi tele çalışma örneklerindedir (Varol, 2019: 60-61).

1.5.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

Yerel üretimi desteklemek son dönemde hem yerel yönetimlerin hem de hükümetlerin günümüzde teşvik ettiği bir konu olmuştur. Öyle ki yerel ve kültürel değerlerden yararlanarak üretim yapan halk hem bu değerleri gelecek kuşaklara taşıyarak yok olmalarının önüne geçecek; hem de yarattığı istihdam sayesinde ekonomik kalkınma ve yerel halkın refahında artış sağlayacaktır. Bu fırsatlardan yararlanmak ve kentlerin sosyo ekonomik düzeylerine katkı sağlamak amacıyla, Cittaslow yerel üretimi korumak başlığı altında aşağıda verilen kriterleri ele alınmıştır.

Sakin kent felsefesi yereli koruma, geliştirme; her kente özgü ürünleri yetiştirme ve bu ürünleri pazara sunma aşamalarında yerel halkı desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu sayede yöresel zenginlikler korunurken, yerel halkın emeğine değer katılarak üreticilerin korunması sağlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan her türlü eğitim, faaliyet ve projeler Cittaslow kriterlerinden birini oluşturmaktadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 139).

Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikaların alt kriterlerini (www.cittaslowturkiye.org; 2020) üç ana başlık altında değerlendirmek mümkündür. Tarımsal alana yönelik; ekolojik dengenin sağlanarak fosil yakıtları olabildiğince az kullanma; iklim değişikliğini azaltmak için kimyasal ürünlere bağımlılığı azaltma; biyoçeşitliliği sağlama amaçları çerçevesinde kamuda, tarımda, turizmde yerel ve GDO'suz ürünlerin kullanımının arttırılması kriterleri yer almaktadır. Bu anlamda esnaf ve sanatkârlara yönelik yaptırımlar tarımsal kriterleri destekler niteliktedir. Öyle ki, Cittaslow Birliği tarafından el yapımı yöresel ürünlerin üretimi ve

sertifikalandırılmasını teşvik ederek kültürel değerlerini arttırmak amaçlanmaktadır. Aynı zamanda organik yerel lezzetlerin korunması için tat eğitimlerinin verilmesi desteklenmektedir. Kentlerin kendilerine has lezzet ve mutfaklarının turistlere sunulması, yerel lokantalarda bu ürünlerin servis edilmesi, yerel pazarlarda yöresel ürünlerin satılması tarımsal politikaların desteklenmesini sağlayacaktır. Örneğin Akyaka kenti özelinde bu yöreye özel kekik, adaçayı, defne, zeytinyağlı sabun gibi ürünler turistlerin oldukça yoğun olduğu semt pazarlarında satılmaktadır (Canlı, 2016: 70).

Otel ve yatak kapasitesinin artırılması ve kontrolünün sağlanması ile Cittaslow kentinin markalaşması ve daha fazla ziyaretçiye açılması tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikaların turistik kriterlerini oluşturmaktadır. Örneğin yeni kurulan ve var olan otellerin kent mimarisine uyumlu olması ve yeniden dizaynında bu faktörlerin göz önünde bulundurulması da kentin kültürel değerlerini yansıtması açısından önem taşımaktadır (Onur, 2019: 108).

1.5.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

Turizm, yereli kalkındırmada önde gelen fırsatlardan biri olarak Cittaslow'un getirileri arasında yer almaktadır. Bu anlamda Cittaslow kentlerinin, turistleri de gözetim düzenlemeleri yapması: hem kendi kültür ve tarihlerini tanıtmaya fırsatı hem de bu değerlerin korunması açısından önem arz etmektedir.

Cittaslow'lar tarihi yapıları, kültürel zenginlikleri ve doğal güzellikleri ile turist çeken merkezlerdir. Bu nedenle yerel halkın turizme yönelik olarak bilinçlendirilmesi, onları misafir etmeleri ve belediyelerin de gerekli düzenlemeleri yapması gerekmektedir (Cittaslowturkiye.org, 2017).

Kenti ziyaret eden turistlere yönelik karşılama veya tanıtım programlarının hazırlanması, eğitilmiş kişilerin rehberliği, kente yönelik tarihi-kültürel değerleri ve diğer yönlendirmeleri içeren levha ve uyarı işaretlerinin konumlandırılması, yavaş güzergâhlarının oluşturulması gerekmektedir. Bu sayede turistler iyi karşılanarak kente dair ilk izlenimlerin olumlu kılınması sağlanacaktır. Diğer yandan sadece turistlere yönelik değil aynı zamanda yerel halka, esnaf ve sanatkârlara yönelik cittaslow ve yavaşlık

hakkında yeterli eğitimlerin verilerek farkındalıklarının artırılması, cittaslow kampanyalarının desteklenerek kalıcı yapılanmaların oluşturulması misafirperverlik, farkındalık ve eğitim kriterleri arasında yer almaktadır (Köse, 2019: 32-33).

Bu anlamda tematik festivallerin düzenlenmesi, gelen misafirlerin bilinçlendirilmesi, cittaslow üyeliğini temsil eden simgelerin olması, konaklama olanaklarının artırılması gibi projelerle cittaslow'un entelektüel kriterlerinden sayılan misafirperverlik, farkındalık ve eğitim planlarının yerine getirilmesi sağlanacaktır (Özdemir, 2018: 57).

1.5.6. Sosyal Uyum

Cittaslow felsefesinin anlaşılması ve yerel halkın benimsemesi için gerekli olan bilgilendirme, eğitim ve programları kapsayan bir farkındalık süreci de Cittaslow kriterlerinden birini oluşturmaktadır. Kentlerde yerel halkın farklılıkları uyumlaştırılarak herhangi bir etnik, dini, kültürel, ekonomik, siyasi ayırım gözetilmemesi sosyal uyum kriteri altında ele alınmıştır.

Sosyal uyum kriterleri arasında azınlıklara, farklı etnik kökene sahip olanlara, dezavantajlı gruplara (yoksul, engelli) karşı ayrımcılığın önüne geçilmesi, bu kişilerin entegrasyonunun sağlanması yer almaktadır. Diğer yandan genç neslin istihdamı ve gelecek dönemlerde de kente katma değer katacak bireyler olmalarının sağlanması için planlar oluşturulma bu politikalar arasındadır. Bu anlamda bu hedeflere ulaşılması için toplumsal ortaklıklar, gençlik merkezleri ile farklı kültür ve grupların entegrasyonu ile bu politikaya katılımları sağlanabilir.

1.5.7. Ortaklıklar

Cittaslow'un Slow Food'a vermekte olduğu destekler yerel örgütlenmelerin kurulması, tat okullarının açılması, tehdit altında olan ürünlerin korunmasıdır (Köstem, 2008). Cittaslow'un hem tamamlayıcısı hem destekleyicisi olan Slow Food hareketine destek olmak; aynı zamanda bu akımların yaygınlaşması için çalışmalarda bulunmak ortaklıklar kriterini ifade etmektedir (www.cittaslowturkiye.org; 2020).

Toplamda yedi ana politika ve yetmiş iki alt kritere sahip olan Cittaslow kriterleri zorunlu ve perspektif kriterler olarak ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu kriterler, bir kentin cittaslow ünvanı alabilmesi için gerçekleştirmesi gereken kriterler iken; perspektif kriterler ise üyelik süresince kısa ve uzun vadede uygulanması öngörülen politikalar. Kent, zorunlu kriterler olarak belirlenen şartlardan 50 puan ve üzeri alması ile Cittaslow üyeliğine hak kazanır. Üyelik hakkı alan kentler İtalya tarafından bir senelik deneme gözetimi altına alınmaktadırlar (Ergüven, 2011: 204-205; cittaslowturkiye.org, 2020).

1.6. Sakin Kentler

1999 yılında ortaya çıkan Cittaslow hareketinin Dünyadaki ilk örneği İtalya'nın Greve in Chianti kenti olmuştur. Ardından üç sene gibi kısa bir sürede İtalya'da bu sayı 28'e ulaşmış ve dünyadaki örnekleri de giderek artmıştır (Mutdoğan, 2010: 3).

1.6.1. Dünyada Sakin Kentler

İtalya'nın öncülük ettiği Cittaslow hareketine üye olan kentlerin 1999 yılından 2019 yılına kadar geçen 21 senede dünyadaki sayısı toplam 30 ülkede 277 kente ulaşmıştır. Bu 30 ülke içerisindeki ilk beş ülke sıralamasında sırasıyla İtalya 87, Polonya, 36, Almanya 23, Türkiye 18 (K.K.T.C hariç) ve Güney Kore 16 kent ile yer almaktadır (cittaslow.org, 2021).

Cittaslow hareketinin dünya çapında yankı uyandırarak, üye kentlerinin sayısında her geçen gün yaşanan artışların altında İtalya'nın cittaslow ve yavaşlık hareketini inançlı ve sistematik olarak sürdürmesiyle elde ettiği başarılar yatmaktadır (Deviren ve Yıldız, 2015: 359).

İtalya'da ilk cittaslow ünvanı alan Greve in Chianti kenti ile beraber Oriveto, Positano ve Bra kentleri cittaslow'un kurucu kentleri olma ünvanlarıyla cittaslow hareketinin ilk temsilcileri ve en fazla rağbet gören kentleri arasında yer almaktadır (Canlı, 2016: 48). Nitekim 2021 yılı itibariyle İtalya'da yer alan cittaslow kentlerinin sayısı 87'e ulaşmıştır (cittaslow.org, 2021).

İtalya'dan sonra en fazla cittaslow kentine ev sahipliği yapan Polonya'nın cittaslow hareketi projeleri ve kriterlerini titizlikle uygulayan ülke olduğu ifade edilmektedir (Köse, 2019: 39).

Almanya ise 23 cittaslow ünvanı taşıyan kente sahip ülke olarak Dünya'da 3. sırada gelmektedir. Nurnberg şehrinin bir ilçesi olan Hersbruck kenti 2001 yılında aldığı cittaslow ünvanı ile İtalya dışında ilk defa cittaslow ünvanı alan kent olmuştur (Çakar, 2016: 44). Hersbruck kentinden sonra cittaslow ünvanı alan ve kentin kendine has karakteristik özellikleri nedeniyle Almanya'da oldukça rağbet gören bir diğer cittaslow ise Waldkirch kentidir (Levent, 2019: 20).

Cittaslow üyelikleri bakımından dünya genelinde diğer ülkelerin sayısal verileri incelenecek olursa, Avusturya 3, Avustralya 3, Belçika 7, Kanada 4, Çin 12, Kolombiya 1, Danimarka 2, Finlandiya 1, Fransa 10, Almanya 21, İngiltere 5, Macaristan 1, İzlanda 1, İrlanda 1, Japonya 2, Hollanda 11, Yeni Zellanda 1, Norveç 3, Portekiz 4, Rusya 1, Güney Afrika 1, İspanya 9, İsveç 1, Tayvan 4, Kuzey Kıbrıs 5, ABD 2 cittaslow kentine sahiplik yaptığı görülmektedir (cittaslow.org, 2020).

Görüldüğü üzere cittaslow hareketi Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'dan Amerika'ya dünyada örnekleri ile var olmaya ve popülerliği günden güne etkisini arttırmaya devam etmektedir. Diğer yandan Cittaslowların dünyadaki dağılımları dengeli olmamakla birlikte çıkış noktası Avrupa'da yoğunlaştığı görülmektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 116).

Dünyada en fazla cittaslow kentine sahip olan 4. Ülke Türkiye'ye yönelik detaylı inceleme ise sonraki başlıkta ele alınmıştır.

1.6.2. Türkiye'de Sakin Kentler

Türkiye cittaslow yolculuğuna 2009 yılında İzmir'in Seferihisar kentinin üyeliğe hak kazanmasıyla başlamış 2020 yılı itibari ile Türkiye'nin cittaslow'a ev sahipliği yapan kent sayısı toplam 18'e ulaşmıştır (cittaslowturkiye.org, 2020). Bu kentlerin Türkiye bölgesel dağılımı incelendiğinde; 5'er sakin kentin Ege ve Karadeniz, 3 sakin kentin Akdeniz,

2 sakin kentin Marmara ve birer sakin kentin Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, İç Anadolu bölgelerinde yer aldığı görülmektedir.

Türkiye'nin ilk sakin kenti olan Seferihisar'ın yavaş felsefesini benimseyerek; belediye çalışmalarının vizyoner projelere imza atması, cittaslow hareketine ülke içinde büyük ilgi uyandırarak diğer kentlere yayılmasını sağlamıştır. Türkiye'nin cittaslow başkenti olarak da anılan Seferihisar, aynı zamanda Türkiye koordinasyon merkezi olarak görev yapmaktadır (cittaslowturkiye.org).

2011 yılında Marmara bölgesinde Sakarya İline bağlı Taraklı, Ege bölgesinde yer alan Muğla İline bağlı Akyaka ve Çanakkale İline bağlı Gökçeada kentleri sakin kent olmaya hak kazanmışlardır. Gökçeada aynı zamanda dünyanın ilk ve tek sakin ada kenti ünvanını taşımaktadır. 2012 yılında Marmara bölgesi Kırklareli iline bağlı Vize, Karadeniz bölgesi Ordu iline bağlı Perşembe, Akdeniz bölgesi Isparta iline bağlı Yalvaç sakin kent ünvanını almışlardır. 2013 yılında Güneydoğu Anadolu bölgesinde Şanlıurfa iline bağlı Halfeti; 2015 yılında Karadeniz bölgesi Artvin İline bağlı Şavşat ve 2016 yılında Doğu Anadolu bölgesi Erzurum iline bağlı Uzundere sakin kent olmaya hak kazanan kentler arasına girmiştir. 2017 yılı iki kentin daha sakin kent ünvanı aldığı bir yıl olmuştur. Bu kentler Karadeniz bölgesinde Sinop iline bağlı Gerze ve Akdeniz bölgesinde Isparta iline bağlı Eğirdir'dir. 2018 yılında Isparta İline bağlı Mudurnu ilçesi de Akdeniz Bölgesinde sakin kent ünvanı alan en yeni kent olmuştur. Son olarak 2019 yılında Türkiye'nin sakin kent listesine 3 kent daha dâhil olmuştur. Muğla iline bağlı Köyceğiz ilçesi Ege Bölgesinin 5. ve en yeni sakin kenti ünvanını almıştır. Diğer yandan Doğu Anadolu Bölgesinin Bitlis iline bağlı Ahlat ve İç Anadolu Bölgesinin Ankara iline bağlı Güdül ilçeleri de bu bölgelerin sakin kent ünvanı alan kentleri olmuştur (gokceada.gov.tr; wikipedia.org; 10.06.2020).

2. BÖLÜM

ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ

2.1. Çalışma Yaşamı Kalitesi

Çalışma bireyin toplumdaki statüsünü belirleyen, temel ihtiyaçlarını karşılaması gereği insanlık tarihi boyunca varlığını koruyan bir kavram olarak ifade edilmektedir (Aslan, 2018: 148; Grint, 1998: 6; Berger, 1961: 213). Çalışmanın etimolojik geçmişi Yunanlıların bu kavrama atfettiği acı, yorgunluk, eziyet veren yapısına dayanmaktadır (Lordoğlu, 1999: 1). Bu anlamda çalışma kavramı literatürde tarihsel olarak incelenmekle beraber çalışmanın anlamında meydana gelen değişiklikler temelinde de değerlendirilmiştir.

Tarihsel süreç ekseninde incelendiğinde çalışma kavramı insanoğlunun avcı ve toplayıcı olduğu dönem, yerleşik düzene geçtiği tarımsal dönem ve sanayi dönemi olarak ele alınmıştır (Turan, 2018: 173). Ören ve Yüksel (2012)'in çalışmalarında ise çalışmanın tarihsel dönüşümü yüzyıllar bazında ortaya çıkan gelişmeler doğrultusunda incelenmiştir. Bir diğer tarihsel ayırım ise tarım toplumlarında çalışma, feodal dönemde çalışma ve sanayi devrimi sonrası çalışmadır (Baştürk, 2012: 130-131). Yapılan bu çalışmaların ortak özelliği ise çalışma kavramının mülkiyet olgusu doğrultusunda değiştiğidir. Genelleştirerek, çalışma kavramını sanayi dönemi öncesi ve sonrası dönem olarak incelemek mümkündür. Öyle ki yoğun iş bölümü, kitlesel üretim, verimlilik gibi konuların gün yüzüne çıkmasında büyük role sahip olan sanayi devrimi çalışma kavramını küçük ölçekli üretimden, fabrikalara taşımış ve yapısı itibari ile o güne kadar bilinen çalışmayı değiştirmiştir (Lordoğlu, 2001: 21).

Sanayi öncesi dönemde çalışma, bireylerin sosyal hayatlarından ayrı bir yapıda olmayan; günlük yaşantının içi, hatta ta kendisi olan bir yapıya sahiptir. Bu dönem çalışması Grantham (1993) tarafından kişilerin günlük ve temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere uğraştıkları ve bu ihtiyaçları ölçeğinde uğraş vermeleri olarak ifade edilmiştir (Ören, Yüksel, 2012: 47).

Sanayi döneminde ise üretimin daha kitlesel olduğu, çalışmanın günlük hayattan ayrılarak fabrikalara taşındığı; sanayi sonrası dönemde ise teknolojik gelişmelerin hız kazanması ile esnek çalışma modellerinin ev hayatını da kapsamaya başladığı bilinmektedir (Keser, 2010: 14-25; Baştürk, 2012: 130).

Bu tarihsel süreç bağlamında çalışma kavramına yönelik en keskin eleştiri çalışanların fordist üretim sisteminde işlerine ve kendilerine yabancılaşmalarıdır (Marx, 1975: 327). Marx (1976), bu dönemi kapitalizm olarak adlandırmakta ve emeğin diğer metalar gibi sermayedarların hâkimiyeti altında alınıp satıldığından, işçinin her bir birim üretimine karşılık kendine yabancılaşacağını ve yoksullaşarak kendini metalaştırmaya devam edeceğini ifade etmektedir (Aydoğan, 2015: 279).

Sanayi sonrası toplumlarda bilginin hızlı dönüşümü, teknolojik ilerlemeler, örgütlerin verimlilik, performans ve rekabet konularına daha çok önem vermeleri gereğini doğurmuştur (Çelik, 2009: 92; Ören ve Yüksel, 2012: 56). Öyle ki bu eleştiriler örgüt kapsamı altında ele alındığında kendine yabancılaşan çalışanların örgüt içi verimsizlik, performans ve motivasyon düşüklüğü gibi sonuçlar doğurduğu bilinmektedir (Erdem, 2019: 230). Bu nedenle başarının temelinin çalışanlardan geçtiğinin fark edilmesi ile modern yönetim anlayışında örgüt içi insana verilen önem artmıştır (Erdem ve Kaya, 2013: 144). Yönetim teorileri incelendiğinde, klasik yönetim modeli insanı örgüt içindeki etkinliğin artırılmasında bir girdi olarak görmekte iken; modern yönetim yaklaşımları insanın sosyal boyutunu ele almakta ve örgüt içindeki motivasyon ve iş tatminini artırıcı uygulamalara yönelmektedir (Erdem, 2019: 4). Günümüzde ise örgütlerin başarılı olma, hedeflerine ulaşma gayesi çalışma yaşamı kalitesinin iyileştirilmesini gündeme getirmiştir.

Çalışma yaşamı kalitesi kavramının Irving Bluestone tarafından 1960'larda telaffuz edilmeye başlandığı, bu kavramın uluslararası alanda tanınırlığı 1972 yılında gerçekleştirilen New York Uluslararası Çalışma Yaşamı Kalitesi Konferansı (International Council for the Quality of Working Life)'nda ele alınmasıyla sağlandığı bilinmektedir (Easton, Van Laar, Vardy,

2013: 137; Martel ve Dupuis, 2004: 335). Uluslararası alanda çalışma yaşamı kalitesinin yer bulduğu bu kongrenin hemen ardından, 1973 yılında ise General Motor'un Otomobil İşçileri Sendikası ile çalışma yaşamına yönelik sözleşme imzalanması bu alana olan ilginin artmasını sağlamıştır (Turan, 2017: 13). 1975 yılında Davis ve Cherns ve 1976'da Biderman ve Drury'nin yazdığı kitaplar sayesinde de çalışma yaşamı kalitesine yönelik çalışmaların önü açılmaya başlamıştır (Araz, 1991: 4).

Alanyazında çalışma yaşamı kalitesi boyutlarına yönelik çalışmaların sayısı oldukça fazladır. Bu nedenle de kavramın kabul görmüş tek bir tanımı bulunmamaktadır. Çalışma yaşamı kalitesi kavramı Cherns (1975) tarafından, “çalışanların sadece fiziksel değil aynı zamanda psikolojik, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanarak örgüte ve kendilerine daha fazla katkı sağlamalarını yaratacak imkânlar sunulması” olarak ifade edilmektedir (Cherns, 1975: 155-167).

Efray ve Sirgy (1990: 32) “çalışanların örgüt içi ihtiyaçlarının zaman içerisinde değişmesi nedeni ile çalışma yaşamı kalitesi kavramını daha çok psikolojik tatmin (kararlara katılım, pozitif örgüt içi ilişkiler)” kavramı etrafında incelemişlerdir. Diğer bir deyişle, çalışanların psikolojik ihtiyaçlarının tatmin edilmesi, örgüt içi hem bireysel hem de örgütsel çalışma yaşamı kalitesini oluşturan etmenler olduğu ifade edilmiştir.

Diğer bir tanıma göre, çalışma yaşamı kalitesi çalışanların montaj hattında tekrara dayalı işlerden ziyade; daha çok insancillaştırılmış çalışma biçimlerini ifade eden, daha fazla iş tatmini, daha anlamlı işler, kararlara katılım süreçleri gibi faktörlerle çalışanların ve kurumların yüksek düzeyde performans artışına sahip olması olarak ifade edilmiştir (Huzzard, 2003: 21).

Çalışma yaşamı kalitesinin çalışanlara motive edici, ödüllendirici çalışma ortamı sunan ve örgüt içi olumsuzlukları en aza indirmeye gayesi taşıyan yapısının yanı sıra; aile ve sosyal yaşamı düzenleyici bir rolü olduğu da ifade edilmektedir (Rose ve diğ., 2006: 2151-2159). Bu anlamda literatüde çalışma yaşamı kalitesi tanımlarını dar ve geniş kapsamlı olmak üzere incelemek mümkündür. Dar anlamda çalışma yaşamı kalitesi kavramı, bir işin çalışan için anlamlı ve pozitif bir duygu uyandırmasını; geniş anlamda

çalışma yaşamı kalitesi ise dolaylı ve dolaysız çalışma yaşamını kapsayan bütün faktörleri içeren düzenlemeleri ifade etmektedir (Üstündağ, 1999: 73).

Çalışma yaşamı kalitesi kavramı coğrafi olarak incelendiğinde ise ülkelere göre farklı terimlerle ifade edildiği görülmektedir. Almanya’da çalışma yaşamı kalitesi “işin insancıllaştırılması”; Fransa’da “çalışma koşullarının iyileştirilmesi”; Doğu Avrupa’da “işçinin korunması”, Norveç’te “endüstriyel demokrasi”, İsveç’te “işçi işveren sendikası kapsamında kurumların demokratikleşmesi” olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2009: 80; Huzzard ve Tony, 2003:21).

Çalışma yaşamı kalitesi kavramında bir başka ayırım ise işçi ve işveren tarafları açısından incelendiğinde ortaya çıkmaktadır. Çalışma hayatında endüstriyel devrimden beri unutulmuş çalışanlara daha iyi bir çalışma ortamı, değişikliklere daha hızlı adapte olabilen bir örgüt yapısı, çalışanları motive eden sürekli eğitim imkânları ile kariyer planlamasının sağlanması çalışma yaşamı kalitesi olarak da ifade edilmektedir (Elma vd., 2000: 204; Bilgin, 2018: 35). Çalışma yaşamı kalitesi kavramını çalışanlar açısından ele alan Newstorm ve Davis (1997) bu terimi, çalışanların örgüt içi ekonomik ve sosyal kazançlarının iş ve sosyal hayatlarındaki ihtiyaçlarını karşılama düzeyi olarak tanımlarken; Beh ve Rose (2007) çalışma yaşamı kalitesini örgüt içi koşulların çalışanların fiziki, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarının daha iyi şekilde karşılanması adına pozitif yönlü düzenlenmesi olarak ifade etmişlerdir (Bektaş, 2013: 31).

Nadler ve Lawler (1983) yaptıkları çalışmada çalışma yaşamı kalitesine yönelik tanımlamaları tarihsel süreç içerisinde üç dönemde incelemişlerdir (Emre, 2019: 44-45). İlk dönem (1959-1972), çalışanların çalışma yaşam kalitelerinin sadece bireysel iş tatminlerine bağlı olarak incelendiği dönemdir. İkinci dönem (1969-1974), çalışma yaşamı kalitesinin sadece çalışana değil aynı zamanda örgüt katkılarının üzerinde durulduğu dönemdir. Üçüncü dönem ise (1970-1980), çalışma yaşam kalitesinin uluslararası tanınırlığının kabul gördüğü ve uluslararası çalışma ilişkilerinde verimliliği arttırmada kullanılmaya başlandığı dönemdir. Bu tarihsel ayırım göz önünde bulundurulduğunda, çalışma yaşamı kalitesi tanımlarının da

zaman içerisinde farklılık gösterdiği görülmektedir. Öyle ki, 1973 yılında Ford'un çalışma yaşamı kalitesi tanımı bu kavramı sadece bir teknik veya yaklaşım olarak ele almakta iken; 1983 yılında Davis'in yapmış olduğu tanımda çalışma yaşamı kalitesi daha çok çalışanların çalışma hayatlarındaki teknik ve ekonomik kalitesi olarak ifade edilmiştir (Davis, 1983: 80). Aynı şekilde tarihsel süreçte ilerledikçe çalışma yaşamı kalitesi kavramının evirildiğini ve çevresinin giderek genişlediğini gösteren "Bireyin fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının tatmininin iş ortamlarında sağlanması çalışma yaşamı kalitesini ifade eder" tanımı da 2007 yılında Beh ve Rose tarafından ileri sürülmüştür.

Türk yazınına bakıldığında ise Yüçetürk (2005), çalışma yaşamı kalitesini felsefi açıdan değerlendirerek "çalışma hayatındaki bütün iş görenleri etkileyen yapı" olarak ifade etmiştir. Aynı şekilde Şirin (2011) çalışma yaşamı kalitesini "tüm çalışanların fiziksel ve psikolojik iyi olma hallerini" ifade eden bir felsefe olarak tanımlamıştır.

Bütün bu yorumlardan yola çıkarak çalışma yaşamı kalitesi hakkında, çalışanların sadece fiziksel değil; aynı zamanda psikolojik iyi olma hallerinin sağlandığı ve hatta sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı insani çalışma koşullarının oluşturulması ile genel yaşam düzeyinde de iyileşmeleri hedefleyen bir felsefe olduğu söylenebilir.

2.2. Çalışma Yaşamı Kalitesi Boyutları

Çalışma yaşamı kalitesi ile iş, insan ve sosyal yaşam arası denge kurulması, bireysel yetenekleri ortaya çıkararak daha verimli kullanılmasının sağlanması, çalışanların işe yönelik streslerini azaltarak mutlu bir çalışma ortamının oluşturulması amaçlanmaktadır (Solmuş, 2000: 37- 42). Tüm bu amaçlar doğrultusunda çalışma yaşamı kalitesine yönelik boyutlar ve unsurlar zaman içerisinde birçok çalışmada yer bulmuştur. Literatürde çalışma yaşamı kalitesi unsurlarına yönelik yapılmış bazı araştırmaların sonuçları aşağıdaki gibidir (Nanjundeswaraswamy ve Swamy; 2012: 1054).

Stein (1983)'e göre çalışma yaşamı kalitesi beş unsurdan oluşmaktadır. Bu unsurlar; (i) özerklik, (ii) tanınmak, (iii) ekipmanlar, (iv) ilerleme ve (v) dış ödüllerdir. Levine, Taylor ve Davis'e (1984) göre ise

çalışma yaşamı kalitesi unsurları yedi boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar; (i) yöneticiden görülen saygı ve çalışanın yeteneklerine olan güven, (ii) iş değişimi, (iii) işin zorlukları, (iv) gelişme fırsatları, (v) öz saygı, (vi) iş-özel yaşam ve (vii) işin topluma katkısıdır.

Seyyed Mehdi Hosseini, Gholamreza Mehdizadeh Jorjatki (2010)'de yedi kriter üzerinde durmuştur. Bu unsurlar; (i) adil, yeterli ücret, (ii) güvenlik ve sağlık faktörleri, (iii) gelişme fırsatları, (iv) örgüt kabulü, (v) sosyal bağımlılık, (vi) genel yaşam yönetimi, (vii) kişilik ve sosyal yapının uyumudur.

1980'lerde başlayan çalışma yaşamına yönelik kriterlerin günümüze kadar incelenen bir alan olduğu ve literatürde farklılık gösterdiği bu örneklerden de anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında literatürde en çok kabul gören Walton'un (1975) yapmış olduğu kriter ayrımı bu çalışmada temel alınacaktır. Walton'un belirlemiş olduğu çalışma yaşamı kriterleri sekiz boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; (i) yeterli ve adil ücret, (ii) güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, (iii) bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, (iv) sürekli geliştirme ve iyileştirme, (v) sosyal bütünleşme, (vi) demokratik ortam, (vii) iş ve yaşam dengesi ve (viii) çalışma yaşamının sosyal boyutudur (Demirbilek, 2014: 38-44; Özaslan, 2010: 19- 30). Bu boyutlar detaylıca incelendiğinde;

Yeterli ve adil ücret: Çalışanın yaşam standardını yükseltecek düzeyde, çalışanın yaptığı işin niteliğine göre adil olarak kazanılmış ücret, çalışma yaşamı kalitesini sağlayan ve geliştiren yapıya sahiptir. Bireylerin çalışmalarına uygun bir karşılık almalarının yanı sıra; ücret hesaplamalarında bireylerin yaşam ihtiyaçlarının dikkate alınması gerekmektedir. Diğer yandan örgüt içi ücret adaletinin de çalışanlar arası tutarlılık göstermesi haksız rekabeti engelleyecek, iş tatmini arttıracaktır (Özaslan, 2010: 19; Kandula, 2005). Ayrıca Özgen vd., (2010) adil ve yeterli ücret almayan çalışanların işe geç gelme, devamsızlık gibi örgütsel sorunlara da sebebiyet verdiğini ifade etmişlerdir (Bektaş, 2013: 22).

Güvenli ve sağlıklı fiziksel çalışma koşulları: Işık, havalandırma, ses, sıcaklık, ergonomi şartlarının çalışanın işini fiziksel olarak kolaylıkla yerine

getirebilmesini sağlayacak düzeyde olması ve çalışma saatlerinin makul olması gerekmektedir. Aynı zamanda Singh (2008) ve Şirin (2010) Çalışma ortamında fiziksel standartların oluşturulması hem bedenen hem de psikolojik olarak uzun vadede olumsuzlukları ortadan kaldırarak, verimi arttırdığını ifade etmişlerdir (Özaslan 2010: 20; Demirbilek, 2014: 39).

Bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi: İşin gereklilikleri arasında, çalışanın kendisini sürekli geliştirme imkânının olması, monoton çalışma ortamı yerine görevlerde çeşitlilik, yoğun çalışma saatleri yerine dengeli bir iş yükünün oluşturulması, işin çalışana anlamlı gelmesi ile bireyde stres azalacak ve çalışma yaşamı kalitesi artacaktır (Walton, 1975: 11-21). Diğer yandan Erdem (2009) araştırmasında ifade ettiği üzere çalışanın örgüt içi kendini geliştirebilme ve yükselme imkânlarından haberdar olarak bu fırsatları değerlendirebilmesi gibi konular da çalışma yaşamı kalitesi unsurlarından biridir (Ayaz, 2014: 13).

Sürekli geliştirme ve iyileştirme: Kişisel gelişim, yeteneklerin kullanılması geliştirilmesi ile kariyer hedeflerini ön plana çıkarma amacıdır. Aynı zamanda maaş artış imkânı ile birlikte iş güvencesinin çalışanlar tarafından olumlu algılanması da sürekli gelişme ve güvenlik fırsatlarının alt boyutlarını oluşturan etmenlerdir (Abul, 2015: 53). İşe yönelik belirsizliklerin olmaması, iş güvenliğinin sağlanarak çalışanın gelecek kaygılarının azaltılması da çalışma yaşamı kalitesini arttıran unsurlardan biri olarak tanımlanmıştır (Demirbilek, 2014: 40).

Sosyal bütünleşme: Sosyal bütünleşme Solmuş (2000), Şişman (2011) tarafından bireylerin birbirleri ile olan amaç, düşünce birliği olarak adlandırılmakta, örgüt içinde ise çalışanın duyduğu aidiyet duygusu, oluşan güven ortamı ve işbirliği ile sosyal bütünleşmenin sağlanmasını ifade etmektedir (Ayaz, 2014: 13; Bektaş, 2013: 24). Örgüt içinde hem çalışanların kendileri aralarında hem de yöneticiler ile olan ilişkilerinde önyargının olmaması, sosyal ilişkilerinin kuvvetli olması, eşitlik ve topluluk duygusunun yerleşmiş olması sosyal bütünleşmeyi oluşturan etmenler arasında yer almaktadır (Abul, 2015: 53).

Demokratik ortam: Bireyin hem iş arkadaşları hem de amirleriyle olan ilişkisinin sosyo psikolojik ihtiyaçlarını karşılayarak karşılıklı sevgi, saygı duygularının mevcut olduğu bir çalışma ortamında, özellikle yönetim tarafından hem maddi hem manevi adil koşullarda çalışması çalışma yaşamı kalitesini arttıran unsurlar arasında yer almaktadır (Demirbilek, 2014: 40). Diğer yandan kişisel gizlilik ve dokunulmazlık, eşitlik, kararlara katılım ve fikirlerin özgürce sunulması hususları da örgüt içinde demokratik ortamın temelini oluşturan ve çalışma yaşamı kalitesini arttıran unsurlardandır (Duyan vd., 2013: 107).

İş ve yaşam dengesi: İş ve yaşam dengesi bireylerin hem iş hem de özel yaşamlarına eşit derecede vakit ayırarak her iki hayata yönelik rollerinin aksatmadan çalışma ve kişisel yaşamlarında uyum yakalayabilmelerini ifade etmekte olup, çalışma yaşamı kalitesinin en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (Demirbilek, 2014: 40). Judge vd., (2009) yaptıkları çalışmada iş ve özel hayatta kişilerin deneyimlerinden doğan duygularını diğer hayatlarına yansıtma eğilimi olduğundan iş ve özel yaşam dengesinin sağlandığı örgütlerin çekiciliği hem çalışanlar hem de işletmeler için arttığını ifade etmişlerdir (Bektaş, 2013: 26).

Çalışma yaşamının sosyal boyutu: Sosyal boyut çalışanın, örgütü sosyal sorumluluklarını yerine getiren bir kurum, olduğuna dair algı düzeyini ifade etmektedir. Bowditch ve Buono'a göre (1997) toplumdaki alınanın, topluma katkı sağlayacak şekilde geri dönüşünün yapılmasını hedefleyen, sosyal sorumluluğu yüksek olan örgütlerde çalışanların çalışma yaşamı kaliteleri de yüksek olmaktadır (Güçlü, 2014: 9; Kaplan, 2015: 22). Bu anlamda örgütün çevresel ve toplumsal olaylara karşı duyarlılığı, desteği, kültürel ve sanatsal faaliyetlere yönelik işbirliği çalışma yaşamının sosyal boyutunu oluşturan konular arasında yer almaktadır (Ayaz, 2014: 13).

2.3. Çalışma Yaşamı Kalitesi Önemi

Çalışma, ekonomik açıdan bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere fiziksel ve psikolojik olarak emeğini sunması olarak tarif edilmekte iken; çalışma kavramı psikolojik olarak değerlendirildiğinde çalışan kişi ile işin birbiri ile uyumlu olması; sosyolojik olarak ise bireyin başka kimselerle

hiyerarşik düzen içinde ilişkide olması olarak tanımlanmaktadır (Bilgin, 2018: 33). Bu anlamda çalışma yaşamı kalitesi yüksek kaliteli çalışma ortamları; ekonomik, psikolojik ve sosyal tatmin imkânı sunan örgütler olarak tanımlanabilir.

Çalışma yaşamı kalitesinin endüstride değer görmesi ve yönetimde yer almasının başlangıcı F. Taylor'un 'Bilimsel Yönetim İlkeleri'nin uygulanmaya konması ile birlikte kabul edilmektedir. Müşteri talep ve memnuniyet düzeylerini yükseltmenin yolu olarak, verimliliği artırma; dolayısı ile çalışanların örgüt içi daha efektif olmalarını sağlama temel prensip olarak kabul görmüştür (Yılmaz, 2019: 24). İşletmelerin ve işverenlerin en yüksek verimliliğe ulaşmalarının temelini, çalışanların emeğini mümkün olduğunca örgüt içinde efektif biçimde kullanmaları gereği, Taylor'un çalışanlarla işverenler arası ortak paydada buluşturulmaları yönünde çalışmalarına ışık tutmuştur. Bu prensipler doğrultusunda ise günümüz insan kaynakları, toplam kalite yönetimi gibi yaklaşımlar modern yönetim biçimlerinde yer almaya başlamıştır (Asunakutlu ve Coşkun, 2005: 172-173).

Çalışma yaşamı kalitesinin işletmelerin dikkatini çekmesi rekabetin hızla artması ve müşteri memnuniyetinin gittikçe önem kazanması ile başlamıştır. Endüstri dönemi ve İkinci Dünya Savaşı sonrası müşterilerin giderek farklılaşan talepleri doğrultusunda şirketleri uyumlu hale getirme gereğini ortaya çıkarmıştır (Demir, 2009: 82).

Örgütler açısından incelendiğinde ise, çalışma yaşamı kalitesi kavramının son dönemde önem kazanmasının nedenleri olarak çalışanın örgütün en önemli değeri olduğunun anlaşılması, bireylerin genel iyilik hallerinin esasen örgütün verimliliğini arttıracak bir faktör olarak görülmeye başlanması sayılabilir (Özkalp ve Kirel, 2004: 554; Taşdemir Afşar, 2011: 100; Demir, 2011: 461).

Geniş bir perspektif ve etki alanına sahip olan çalışma kavramı bu anlamda önemi açısından hem yöneticiler hem de çalışanlar adına birçok unsuru içinde barındırmaktadır. Modern yönetim anlayışı ile çalışanların üretim bandının birer parçası olarak görülmesinden ziyade bireye verilen

önemin artması, çalışanların yaşam kalitelerinin dikkate alınması gereğini doğurmuş, dolayısıyla da çalışma yaşamı kalitesini arttırmaya yönelik çalışmaların sayısı artmıştır (Demirbilek, 2014: 37).

Çalışmanın bu bölümünde çalışma yaşamı kalitesinin çalışanlar ve işletmeler için hangi sonuçları doğurduğu yapılan çalışmalar çerçevesinde incelenmiştir.

2.3.1. Çalışma Yaşamı Kalitesinin Çalışanlar İçin Önemi

Çalışma yaşamı kalitesi kavramının temelini çalışanlar ve çalışanların mutluluğu oluşturmakta olduğundan bu felsefenin odak noktasında insanların iş tatminsizliğini en aza indirmek, olumlu bir çalışma ortamı yaratmak vardır (Erat vd., 2011: 64). Bu anlamda çalışma yaşamı kalitesinin iş tatmini kavramından ayrıldığını hatırlatmak gereklidir. İş tatmini yapısı itibari ile sadece örgüt içi unsurları ifade ederken çalışma yaşamı kalitesi, kişinin sosyal yaşamını da kapsayan genel mutluluk ve iyilik halini ifade etmektedir (Sirgy, vd., 2001: 242; Altay, 2018: 41).

Çalışma yaşamı kalitesi unsurları birçok araştırmacı tarafından ele alınmış olmasına rağmen yüksek oranda kabul gören çalışmalardan birinin Walton (1992)'ın oluşturduğu çalışma yaşamı kalitesi boyutları olduğu söylenebilir. Bu boyutta yeterli ve adil ücret, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, sürekli geliştirme ve iyileştirme, sosyal bütünleşme, iş ve yaşam dengesi, çalışma yaşamının sosyal boyutlarının örgüt içerisinde yer alması çalışanların çalışma yaşamı kalitelerini yükseltmekte kullanılan araçlar olarak ele alınmaktadır.

Literatürde çalışma yaşamı kalitesini arttırmada ilk başvuru ve olmazsa olmaz unsurlardan birisi olarak kararlara katılım fırsatlarının çalışanlara sağlanması yer almaktadır. Öyle ki çalışma yaşamı kalitesinin en sık tekrarlanan amaçlarından biri olan iş stresinin azaltılması, kararlara katılım uygulamaları ile mümkün kılınabilir (Aydemir, 2008: 117). Aynı şekilde çalışma yaşamı kalitesinin unsurlarından olan demokratik ortam boyutu örgüt içi çalışanların kararlara katılımını sağlayan ve dolayısı ile çalışanın kendini özgürce ifade ederek fikirlerini sunabilmesinin önünü açan bir uygulamadır. Bu nedendir ki kararlara katılım son dönem çalışma

yaşamı kalitesi programlarında yer bulmuş ve çalışanların örgüt içi adalet anlayışlarının güçlendirilmesinde kullanılmaya başlanmıştır (Ayaz, 2014: 12).

Çalışma yaşamı kalitesi çalışanların kendilerini güvenilir çalışma ortamlarında olduklarını hissetmelerini amaçlamaktadır (Eren, 2013: 7). Bir diğer çalışma yaşamı kalitesi boyutu olan sürekli geliştirme ve iyileştirme bu anlamda çalışanın bilgi ve becerilerini geliştirerek kendine olan güven ve inancı arttırmasını sağlamaktadır (Güçlü, 2014: 8). Diğer yandan çalışanın kendini geliştirmesi sonucu artan bilgi ve becerileri sayesinde kariyer fırsatlarını daha yakından takip edebilmesine ve dolayısıyla terfi imkânlarından faydalanarak hem iş güvencesi hem de örgütsel bağlılığını arttırmasına olanak sağlayacaktır (Demir, 2009: 87).

Cherns (1975) çalışma yaşamı kalitesini çalışma ortamını etkileyen fiziksel unsurların yanı sıra çalışanın psikolojik ve zihinsel iyi oluşunu sağlamaya çalışan bir kavram olarak ifade etmiştir (Sağlam, 2017: 13). Bu anlamda bir diğer boyut olan yeterli ve adil ücret de benzer şekilde çalışanların örgüt içi adalet algısı ve güvenlik duygusunu arttıran bir etmen olmakla beraber, psikolojik iyi oluş unsurları kapsamında çalışma yaşamı kalitesinin çalışanlar açısından önemini göstermektedir. Çalışma yaşamı kalitesi felsefesi ile başarılı ve adil ücret sisteminin oluşturulması çalışanların örgüte olan bağlılıklarını etkileyen faktörlerden biri olarak görülmektedir (Demir, 2009: 94). Öyle ki ücret sadece bir ekonomik getiri olarak değil; aynı zamanda kişinin toplum içindeki statüsü olarak görülmekte, bu nedenle bireyin aynı zamanda sosyal hayatındaki konumunu da etkilemektedir (Başaran, 1998: 240; Akgün ve Kavuncubaşı, 1995: 246).

Çalışma hayatı sosyal hayatımızdan ayrı tutulamayacak derecede yaşamımızın çoğunluğunu kapsamaktadır. Bu nedenledir ki çalışma yaşamı kalitesi çağdaş yönetim amacı benimseyen örgütlerde, insan boyutunu her yönü ile ele alarak; hem iş çevresi hem de sosyal çevresinde mutluluğu ve gelişmeyi sağlamayı amaç etmektedir (Ayaz, 2014: 10). Bu bakış açısı ile çalışma yaşamı kalitesinin içerdiği sosyal bütünleşme boyutu, çalışanların örgüt içi görevleri, iş tanımları ile topluma kazandırdıkları hakkında bilgi

sahibi olmasını sağlar. Buradan hareketle çalışma yaşamı kalitesinin bireyin kendi işine olan saygısını ve özgüvenini arttıran; dolayısı ile örgütsel bağlılığını yükselten etkiye sahip olduğu söylenebilir (Bircan, 2014: 58; Lokanadha ve Mohan, 2011: 834).

Bir diğer boyut olan bireysel kapasitenin geliştirilmesi ve kullanımı ise çalışanların anlamlı işlere sahip olmalarını ifade etmektedir. Öyle ki çalışma yaşamı kalitesi programlarında yer alan iş zenginleştirme uygulamaları ile çalışanlara kendilerini gerçekleştirebilecekleri, monotonluğu minimize eden zengin iş fırsatları sunmak amaçlanmaktadır. Bireysel kapasitenin geliştirilmesi boyutu çalışana anlamlı işler sunmayı, dengeli iş yükü ile iş stresini azaltmayı iş genişletme programları aracılığı ile gerçekleştirme gayesindedir (Küçükusta, 2007: 124). Yapılan çalışmalarda, dengeli iş yükünün mevcut olduğu örgütlerde anlamlı işlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi bağlamında daha yüksek motivasyon, örgütsel bağlılık, iş tatmini gibi işe dönük pozitif duygularının arttığı tespit edilmiştir (Etrafy ve Sirgy, 1990: 44). Başka bir ifade ile anlamlı işlere sahip çalışanlar yüksek yaşam kalitelerine sahiptirler (Kaplan, 2015: 27).

Diğer yandan dengeli iş yükü uygulamaları çalışma yaşamı kalitesinin bir diğer boyutu olan iş ve aile yaşam dengesinin sağlanmasında oldukça önem taşımaktadır. Yapılan çalışmalar çalışma yaşamı kalitesinin aile yaşamında direkt etkisi olduğunu, çalışma yaşamı kalitesi düşük olan bireylerin özel hayatlarında da tükenmişlik yaşadıklarını ortaya koymaktadır (Ayaz ve Beydağ, 2014: 61; Demir, 2011: 455). Walton (1973) aşırı ve dengesiz iş yüklerinin çalışanların çalışma kalitelerini düşürmekte olduğunu ve bu uyumsuzluğun en çok aile çatışmalarına sebebiyet verdiğini ifade etmiştir (Özaslan, 2010: 25). Çalışma hayatı ve özel hayatın uyumsuz olması bireylerin mevcut düzenlerinin yanı sıra gelecek hedeflerini de olumsuz etkilemekte olduğundan, iş ve özel yaşam rollerinin dengeli olması çalışma yaşamı kalitesinin temel unsurlarından sayılmaktadır (Göyşen, 2015: 24). Kısacası çalışma yaşamı kalitesi sadece örgüt içi iş tatminini değil aynı zamanda genel iyilik halini hedeflemektedir.

Çalışma yaşamı kalitesinin çalışanlar açısından önemi, yapılan araştırmalar ekseninde incelendiğinde temelde; çalışma yaşamı kalitesi arttığında iş tatmininin, motivasyonun arttığı (Demir, 2011: 453-464; Martel ve Dupuis, 2006: 333-368; Kılıç ve Keklik, 2012: 158), çalışma yaşamı kalitesinin iş stresini, işten ayrılma niyetini azalttığı (Dülgeroğlu ve Başol, 2017: 301; Turunç vd., 2020: 128; Sirgy vd., 2001: 242), işe devamsızlığın azaldığı ve olumlu sosyal ilişkiler ile genel yaşam tatmininin arttığı (Özgen, 2011: 338), iş tatmininin artması ile toplumsal ilişkilerin olumlu etkilendiği, yabancılaşmanın azaldığı (Gülmez, 2013: 81; Duyan, 2012: 67), iş yaşam dengesinin sağlanmasında etkili olduğu (Küçükusta, 2007: 192) sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.3.2. Çalışma Yaşamı Kalitesinin İşverenler Açısından Önemi

Örgütsel düzeyde çalışma yaşamı kalitesi incelendiğinde çalışanların kişisel tüm ihtiyaçlarının karşılanması ile ulaşılan tatminin, işletmelerdeki iş verimliliği, performans artışı, örgütsel bağlılık, işe devam boyutlarında kendisini göstermesi olarak tanımlanabilir. Çalışma yaşamı kalitesinin, çalışanlar açısından önemi başlığı altında da incelendiği üzere, bireylerin genel yaşam memnuniyetlerinin çalışma yaşamı kalitesi ile artırılması sonucu örgütlerin de dolaylı olarak pozitif yönlü gelişim göstereceklerini söylemek mümkündür.

Öyle ki, çalışma yaşam kalitesinin iyileştirilmesi sonucu iş tatmini ve işe bağlılık oranları artmakta buna bağlı olarak da örgütlerin verimliliklerinin yükselmekte olduğu yapılan çalışmalar sonucu tespit edilmiştir (Eren, 2013: 7- 52).

Çalışanlar için en uygun çalışma ortamı ve şartlarının oluşturulmasını temel amaç edinmiş çalışma yaşamı kalitesinin sağladığı diğer bir avantaj ise, çalışma ortamında stres gibi olumsuzlukları ortadan kaldırarak, bireyin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını korumaktır. Bu sayede çalışanların örgüte artan bağlılıkları sonucu artacak olan performans ve verimlilikleri göz önüne alındığında, çalışma yaşamı kalitesinin işveren ve örgütler tarafından külfet olarak algılanmaması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar doğrultusunda çalışma yaşamı kalitesinin, örgütleri büyük maliyetlerden

kurtardığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Demirbilek, 2014: 37-38; Özaslan, 2010; Gülmez, 2013: 81; Turunç vd., 2010: 128).

Çalışma yaşamı kalitesine önem veren işverenler, işyerinde mutlu bir çalışma atmosferi sayesinde, devamsızlık ve işten ayrılma oranlarının azalmasını mümkün kılmaktadır (Gökçe, 2016: 25). Yine yapılan çalışmalar sonucu, çalışanların motivasyonunun çalışma yaşamı kalitesine değer verilen örgütlerde arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Turunç vd., 2010: 127; Gökçe, 2016: 25). Bireylerin çalışma ortamlarından memnun olmaları, yaptıkları işi anlamlı bularak fayda sağladıklarını fark etmeleri ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri sonucunda artan motivasyonları, kendilerini sürekli geliştirmelerinin önünü açarak uzun dönemli verimlilik sağlayacaktır (Gökçe, 2016: 27).

Yapılan araştırmalar sonucunda çalışma yaşamı kalitesinin iş tatmini, örgütsel bağlılığı arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Eftary ve Sirgy, 1990: 44; Bolduc, 2001: 1006-108; Carayon ve diğ., 2003: 62; Lee ve diğ., 2007: 282-284; Huang ve diğ., 2007: 743- 744; Erdem, 2010: 529; Yürür ve Keser, 2010: 185-186; Turunç ve diğ., 2010; Raja ve Kumar, 2013: 13; Opollo ve diğ., 2014: 120-121). Diğer yandan tükenmişlik, stres, işten ayrılma niyeti ve devamsızlıkların ise çalışma yaşamı kalitesi ile negatif ve anlamlı ilişkide olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Karisalmi, 1999: 444; Bolduc, 2000: 106-108; Tasho vd., 2005; Demir, 2011; Bircan, 2014: 88). Örgütsel açıdan çalışma yaşamı kalitesinin direkt etkilerine bakıldığında ise artan çalışan memnuniyet ve mutluluğunun müşteri memnuniyetini arttırdığı dolayısıyla örgütün gelirlerinde de artış yarattığı yapılan araştırmalar sonucu tespit edilmiştir (Worral ve Cooper, 2006; Tasho ve diğ., 2005).

Tüm bu sonuçlarda da görüldüğü üzere çalışma yaşamı kalitesinin temel amacının hem örgütsel başarı ve verimliliğin artırılmasını sağlamak iken diğer yandan çalışanın iş ve özel yaşamındaki mutluluğunu, iyilik halini arttırmak olduğu söylenebilir (Demir, 2009: 82). Bunların yanı sıra çalışma yaşamı kalitesinin amaç ve önemini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Turan, 2017: 14-17; Solmuş, 2000: 38; Markham, 2010: 76-80; Kaplan, 2015: 20);

- İŖe bağlılığı arttırmak, iŖe devamsızlık ve iŖten ayrılma niyetini azaltmak,
- İŖ yerinde olumlu alıŖma ortamı sağlamak,
- alıŖanların iŖe yönelik olumlu duygularını güçlendirmek,
- alıŖmaya yönelik stresi azaltmak,
- alıŖma koŖullarını, örgüt imajını iyileŖtirerek alıŖanların kendilerini gerekleŖtirmesine olanak sağlayan fırsatlar sunmak,
- alıŖanların sosyal hayatı ve iŖ hayatında dengenin sağlanması böylelikle hem fiziksel hem de psikolojik sağlığın korunması,
- Tüm bunlar neticesinde uzun vadede verimliliği arttırarak mutlu alıŖan dolayısıyla mutlu bir toplum yaratmak.

2.4. Sakin Kentler ve alıŖma YaŖamı Dinamikleri

alıŖma, günlük hayatın düzeninin belirleyen en temel unsurdur. Öyle ki sabah güne baŖlama saati, uyku düzeni, yemek ve sosyalleŖme saatleri hep alıŖma hayatına göre düzenlenir. Bu anlamda alıŖmanın, hayatın ritmi olduğunu söylemek doğru olacaktır (Budd, 2011: 35).

alıŖma, insanın varoluŖundan buyana hayatının en temel parçası olmasına rağmen, insan hayatının içinde oluŖturduęu ritim zaman içerisinde deęiŖiklik gstermiŖtir. alıŖma, üretim biçimlerinin Ŗekil deęiŖtirmesi ile anlamı açısından tarihsel süreçte farklı Ŗekilde yorumlanmıŖtır. Geleneksel anlamda alıŖma insan hayatının merkezinde yer alan, temel ihtiyaçların karŖılanmasında rol oynayan, aynı zamanda kiŖinin sosyalleŖme alanı olarak ifade edilmekte iken; teknolojik geliŖmelerin kendini göstermesi, kitlemel üretimin öneminin azalması ile alıŖmaya yüklenen anlamlarda da farklılaŖmalar meydana gelmiŖtir. Günümüzde alıŖma kavramı sadece ücret olarak değil kendini gerekleŖtirme, keyifle yapılması gereken, güvenlik duygusu içeren ve sağlıklı alıŖma koŖullarında gerekleŖtirilen faaliyetleri ifade etmektedir (Keser, 2010: 362).

alıŖmanın anlamında meydana gelen farklılaŖmayı ele alan John Budd (2011: 41)'a göre alıŖma 10 farklı kavramsal yapı üzerinde

incelenebilir. Bu kavramlar: (i) Bir lanet olarak çalışma, (ii) Özgürlük olarak çalışma, (iii) Bir meta olarak çalışma, (iv) Mesleki vatandaşlık olarak çalışma, (v) Izdırıp olarak çalışma, (vi) Kişisel tatmin olarak çalışma, (vii) Sosyal ilişki olarak çalışma, (viii) Başkalarına bakma olarak çalışma, (ix) Kimlik olarak çalışma ve (x) Hizmet olarak çalışmadır. Buna göre çalışmanın anlamı hem tarihsel bağlamda hem de içerik bağlamında büyük farklılıkları barındırmaktadır.

Çalışma kavramına ve çalışmanın anlamına yönelik farklılıklar kuşkusuz teknolojik gelişmelerin hızı, üretim biçimleri ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi ile mevcudiyet bulmuştur. Mevcut araştırmanın konusu olan çalışma yaşamı kalitesini ortaya çıkaran nedenleri ve günlük hayat ritminin çalışma hayatına göre nasıl şekillendiğini anlamak; sakin kentleri ortaya çıkaran gelişmeleri irdelemek amacı ile tarihsel süreçte meydana gelen değişiklikler bu bölümde incelenmiştir.

2.4.1. Sanayi Devrimi ve Çalışmanın Dönüşümü

Çalışmanın anlamındaki değişime tarihsel süreçte bakıldığında, toplumsal dönüşümlerle birlikte kendini meydana getirdiğini söylemek mümkündür. Sanayi devriminin toplumun birçok alanında yarattığı değişim ve dönüşümün en büyük yansımaları kuşkusuz çalışma hayatında gerçekleşmiştir. Çalışma hayatında meydana gelen bu farklılaşmaları sanayi devrimi ekseninde inceleyebilmek için öncelikle sanayi dönemi öncesi çalışma hayatının nasıl olduğuna değinmekte fayda vardır.

Kronolojik olarak incelendiğinde, sanayi dönemi öncesi toplumlarda çalışma yaşamını avcı ve toplayıcı toplumlar, erken dönem tarım toplumları, feodal toplumlar ve sanayi devrimi toplumları olarak kategorileştirmek mümkündür. Avcı ve toplayıcı toplumlarda çalışmaya yüklenen anlam günlük yaşamdan keskin sınırlarla ayrılmamaktadır. Bu dönem çalışma ihtiyacı temel yeme ve içme ihtiyaçlarının karşılanmasını içermekte olduğundan boş zaman ve çalışmanın iç içe olduğu günlük aktivitelerden oluşmaktadır. Erken tarım toplumlarında ise hayvancılığın ve alet kullanımının gelişmesi ve yarı göçebe toplum yapısına geçiş görülmeye başlanmış, bu gelişmeler ile birlikte bazı iş alanlarında uzmanlaşma meydana

gelmeye başlamıştır. Tarım toplumlarının gelişmesi ile ilk kentleşme hareketleri baş göstermiş, küçük zanaatkâr işletmeler yine bu dönemde doğmuştur. Tarım toplumunun bir uzantısı olarak adlandırılan feodal toplumlarda ise çalışma denildiğinde zorla çalıştırma, kölelik, geleneksel toprak işlerinde feodal beylerin emri altında çalışan serfler akıllara gelmektedir (Huberman, 2016: 15-18).

Diğer bir ifade ile ihtiyaçların az olduğu avcı ve toplayıcı toplumlarda çalışma günlük hayatın ayrılmaz bir parçası olan aktiviteler olmuş; yerleşik toplumlara geçişle birlikte toprak işlerinin ortaya çıkması ile tarım toplumları; zanaatkârların ve kentleşme hareketlerinin beraberinde feodal yaşam içinde köle ve zorla çalıştırma biçimleri hâkim olmuştur. Feodal toplumdaki koşulların yarattığı sosyal bölünmeler ise hem bu dönemin sonunu getiren hem de bir sonraki dönem olan sanayi dönemini hızlandıran etmenler olarak görülmektedir (Aksungur ve Topalhan, 2019: 7).

Buhar makinasının bulunması ile 18.yy sonu İngiltere’de önce üretim biçimlerinde, ardından sosyal yapıda meydana gelen köklü değişimler ise sanayi devriminin miladı olarak kabul edilmektedir (Mahiroğulları, 2011: 41). Elbette bu büyük dönüşümleri meydana getiren sadece üretim biçimlerindeki değişimler değil, toplumların bu dönüşüme ayak uyduracak alt yapıya sahip olmalarıdır. Bu anlamda sanayi devriminin gerçekleşmesinde ona ivme katan temel faktörler Rönesans ve Fransız devriminin etkileri olarak kabul edilmektedir. Bu faktörlerle birlikte, böyle bir devrime hazır olan bir Avrupa toplumunun varlığı ile sanayi devrimi kendini ilk başta İngiltere’de gerçekleştirebilmiş, üretimde meydana gelen değişimler; fabrikalarda çalışacak işgücü ihtiyacını karşılayabilecek İngiltere için oldukça cazip hale gelmiştir (Kuyucuklu, 1985: 39).

Sanayi devrimi mevcut dönem üretim aktörü olan el tezgâhlarının yerini makinaların alması ile birim maliyetlerde azalmalara, fiyatların düşerek pazar alanlarının genişlemesinin, yani kitlesel ve küresel üretime geçilmesinin önünü açmıştır. Diğer bir ifade ile tarım toplumundan yoğun işbölümünün yaşandığı, sermaye birikimine olanak sağlayan sanayi toplumuna geçiş yaşanmıştır (Mahiroğulları, 2011: 42). Bu geçiş sadece

üretim aktörlerinin el değiştirmesi ile kalmamış, toplumun her alanında değişim ve dönüşümü de kaçınılmaz kılmıştır. El sanatlarının ve zanaatkârlığın yerini alan sanayi, bu alanda uzmanlaşan insanların iş bulmak için kentlere göç etmesine dolayısı ile toplumsal tabakaların yer değiştirerek sanayileşmenin hızlanmasına katkıda bulunmuştur (Freyer, 2014: 51). Kuşkusuz bu değişim, yeni toplumsal sınıf olan işçi sınıfının doğuşunu hazırlamakla birlikte kentleşme olgusu büyük şehirlerin oluşmasına; emeğin aile içi üretimden ayrılarak fabrikalara taşınması, çalışma ve aile düzenindeki değişimlere neden olmuştur (Aksungur ve Topalhan, 2019: 13; Ekin, 1989: 2-3, Yüksel, 2014: 127). Öyle ki, Bozkurt (2014:19) sanayileşmeyi iş bölümü, uzmanlaşma, standartlaşma, kentleşme, sermaye birikimi, teknolojik gelişmeler, vasıflı işgücü, toplumsal farklılaşma ve çekirdek ailenin olduğu toplumlar olarak tanımlamaktadır.

Bu değişimleri birbirlerinden ayrı gelişmeler olarak görmemek; her bir kurumsal değişimin diğer kurumları ve düzenleri dönüştürdüğünü göz önünde bulundurarak, sanayi devriminin çalışma hayatındaki etkilerini incelemek gerekmektedir. Emek yoğun üretimden sermaye yoğun üretime geçilmesi insanlığı o güne kadar hiç alışkın olmadığı bir çalışma düzenine ayak uydurmak zorunda bırakmıştır. Tarihteki en büyük gelişmeleri içinde barındıran dönem olarak kabul edilen sanayi döneminde, çalışma düzeninin evlerden fabrikalara taşınması, aile içi üretimden ayrılan emeğin işçi sınıfını oluşturmasına neden olmuştur (Büyükşahin, 1997: 8). Fabrika sistemini Huberman (2016: 132) işçilerin özgürlüklerini tamamen kaybettikleri, ustalık alanlarının önemini yitirdiği, sermayenin önem kazandığı, işverenlerin binalarında sıkı denetimle izlenen pazar için üretim olarak ifade etmektedir. Ek olarak aileden ve ustalık eserlerinden uzaklaşarak fabrikalarda bireyselleşen emek, loncaların dayanışmasından da mahkûm kalmaya; usta-çırak ilişkisinden patron-işçi ilişkisine geçmeye başlamıştır (Bozkurt, 2014: 166).

Çalışma şartları ise oldukça trajik şekilde düzenlenmiştir. Sermayenin maksimum kâr elde edebilmesi ve işgücüne daha fazla hâkim olabilmek adına kadın ve çocuklar oldukça düşük ücretlerle, günde 14-16 saat mesailere

mahkûm bırakılmaktaydılar. İşin ritmi ise alışılanın aksine belirli mesai saatleri arasında sıkı bir denetimle kontrol edilmeye başlanmıştır ([http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/ceko ue/calismapsikolojisi.pdf](http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/ceko_ue/calismapsikolojisi.pdf)).

Emeğini sunmanın dışında başka bir güce sahip olamayan işçi sınıfı bu güvencesiz, sağlıksız ve ağır çalışma koşullarının yanı sıra kontrolsüz kentleşmenin getirmiş olduğu çevre kirliliği, kamu hizmeti eksiklikleri gibi olumsuzluklar ile yüzleşmek zorunda kalarak hem yaşam hem de çalışma kalitelerinde büyük düşüşler yaşamaya başlamıştır (Ören ve Yüksel, 2012: 52).

Kıscacası sanayi devri adını, vahşi çalışma ve yaşama koşulları altında; fordist üretimin neden olduğu sınırlı sorumluluk, uzmanlaşma, katı bir yönetim anlayışı ve aşırı iş bölümü ile kişinin işine ve kendisine yabancılaştığı bir dönem olarak tarihe yazmıştır. Dahası sanayi dönemindeki bu adaletsiz koşullara ek olarak teknolojik gelişmelerin getirdiği işsizlik korkusu çalışanları makinalara rakip kılmış, işçileri acımasız bir çalışma tutkusu içerisinde hızla köleleştirmiştir (Lafargue, 2014: 37-38).

Sanayi ötesi toplum, post-endüstriyel toplumlara geçiş ise bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile sağlanmıştır. Bu dönemde de çalışma ilişkileri ve koşullarında değişiklikler kendini üretim biçimleri, talep piyasasına göre biçimlendirmiştir. Hizmet sektöründeki hızlı gelişmeler çalışma hayatında kendini esnek, güvencesiz çalışma koşulları olarak göstermeye başlamıştır. Çalışmanın anlamına yönelik yapılan ayrımlardan bir diğeri ise sanayi ötesi toplumlarda çalışanların niteliklerini göz önünde bulundurmaktadır. Buna göre mavi yakalı, beyaz yakalı, altın yakalı çalışanların çalışmaya atfettikleri anlamlar değişmektedir. Vasıfsız çalışanlar bir diğere ifade ile mavi yakalı çalışanlar için çalışma zorunluluk iken, beyaz yakalılar için çalışma prestij ve sosyal statüyü ifade etmekte, altın yakalılar için ise çalışmanın anlamı her ne kadar önemli olsa da iş ve yaşam sınırları arasındaki kesin bir çizgi olmadığından çalışmayı ne yaşamlarının merkezine ne de çok dışına almaktadırlar (Keser, 2010: 372-373).

Sanayi devriminin getirdiği kitle üretiminin, sanayi ötesi toplumlarda çeşitliliğe kayması esnek çalışma biçimlerini meydana getirmiştir. Değişken

müşteri taleplerine paralel olarak adapte edilen bu esnek çalışma biçimleri; part-time çalışma, kısa zamanlı çalışma, sıkıştırılmış çalışma haftası, evden çalışma gibi çalışma hayatında dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Bu dönem çalışanları değişen taleplere cevap verebilmek için esnekliğe adapte olmak zorunda kalan bilgi işçileri olarak adlandırılmaktadır (Bozkurt, 2014: 185-187). Sanayi devrimi dönemindeki katı çalışma saatlerine nazaran esnek çalışma biçimleri ile çalışanların boş zaman ve mesai saatlerine karar vermede daha özgür olabilecekleri sanılmakta iken tele çalışma, uzaktan çalışma biçimlerinin esasında özel yaşam ve iş hayatı arasındaki duvarları ortadan tamamen kaldırarak belirsizleştirdiği ifade edilmektedir (Yüksel, 2014: 138).

Özetlemek gerekirse, çalışmanın anlamındaki dönüşümde sanayi devrimi mihenk taşı olarak kabul edilebilir. Çalışma saatlerinin, çalışma şartlarının, çalışmanın fiziki ortamının, çalışmanın niteliğinin sanayi devriminden sonra o güne kadar görülmemiş ölçekte değiştiği (dönüştüğü) aşikârdır. Bu dönüşümlerin devamında, günümüz hizmet sektörüne bağlı, teknolojik gelişmelerle paralel, bilgi çağı toplumları olarak ifade edilen sanayi ötesi toplumlarda çalışma kendini esnek çalışma modelleri, vasıflı çalışanlar, verimlilik, üretkenlik, değişen müşteri talepleri, hız kavramları ile tekrar bir değişime uğratmıştır.

Mevcut araştırma sanayi ötesi toplum özelliklerini taşıyan bu çalışma koşullarını ele almaktadır. Bunun yanı sıra, sanayi devrimi ve devamında yaşanan teknolojik gelişmelerin neden olduğu üretim biçimlerindeki farklılaşma, küreselleşme kavramı ile harmanlanarak günümüz çalışma koşullarını şekillendirmektedir. Bu bakımdan bir sonraki bölüm küreselleşmeyi çalışma hayatındaki yansımaları penceresinden ele almaktadır.

2.4.2. Küreselleşme ve Çalışma Koşulları

Ekonomik, sosyal, politik, teknolojik, kültürel, toplumsal yani hemen her alanda büyük bir dönüşümü içeren; yeni dünya düzeni, global köy, uluslararasılaşma olarak da adlandırılan küreselleşme kavramını tek bir tanımla açıklamak oldukça zordur. 20.yy ile adı hızla günlük konuşmalarda

telaffuz edilmeye başlanan küreselleşme kavramı, en basit anlatımı ile mal ve hizmetlerin uluslararası piyasalarda serbestçe dolaşması; piyasaların önündeki engellerin kalkarak sermayenin sınırlarını aşmasını ifade etmektedir (Şenses, 2004:6; Kazgan, 2000:161). Küreselleşmenin ekonomik bir olgu olarak tanımlanmasının yanı sıra kavramın çok boyutlu olmasından kaynaklı siyasal ve sosyo-kültürel tanımlamalara alanyazında sıklıkla yer verilmiştir. Buna göre küreselleşme, engellerin azalması, uluslararası hareketliliğin artması ile ülkeler arası yakınsamayı; iletişim ve teknolojik gelişmelerin hızı ile coğrafi sınırların önemini kaybederek dünyanın tek bir yer gibi algılanmasını ifade etmektedir (Yaylagülü, 2018: 5).

Küreselleşmeye dair tanımların oldukça geniş bir çerçeveye sahip olmasının yanı sıra küreselleşmenin sonuçları bakımından tek bir ortak görüş olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Öyle ki, küreselleşmenin getirdiği sonuçlar yazarlarca gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bazında, tehlike ve fırsatlar olarak değerlendirilmektedir (Aktan ve Şen, 1999:112). Diğer yandan küreselleşmenin sonuçları ekonomik alanda gelir dağılımı, sosyal anlamda yoksulluk, işgücü piyasası alanında çalışma hayatı ve birçok diğer alt başlıklarda incelenmektedir (Yaylagülü, 2018:23-50; Erdinç, 1999: 5; Gerşil, 2004:150).

İfade edilmelidir ki, küreselleşmenin sonuçları sadece olumsuz değil birçok olumlu gelişmeleri de içermektedir. Lakin küreselleşmenin olumsuz sonuçları, sakin kentlerin ortaya çıkmasında rol oynayan gelişmeler bakımından başroldedir. Benzer şekilde, çalışma hayatındaki dönüşüm sanayileşme ve küreselleşmenin getirdiği bir dizi olumsuz sonuç neticesinde son dönem alanyazın ve uygulamalarda iyileştirmelere gidilmesi ihtiyacını, buna müteakip çalışma yaşamı kalitesi kavramını doğurmuştur. Buradan hareketle mevcut çalışma, konusu gereği küreselleşmenin yarattığı sonuçları çalışma hayatı kapsamında incelemeyi amaç edinmekte ve değişen çalışma koşullarının toplumdaki etkisini ele almayı hedeflemektedir. Ek olarak bu gelişmeler sakin kentlerin ortaya çıkmasında temel rol oynayan aktörler olduğundan, çalışma hayatındaki değişimlerin kentler üzerindeki etkisi de kaleme alınmaktadır.

Küreselleşmenin başlangıcı dünyayı tek pazar haline dönüştüren ekonomik bir süreç olarak ele alınsa da, pazar engellerinin kalkması, uluslararası dolaşım ve rekabetin artması, teknolojinin hızla gelişerek üretim biçimlerinde farklılıklar yaratması açısından toplumsal sonuçlara da sebebiyet vermiştir (Yıldırım, 1997: 175). Uluslararası rekabetin şiddetlenmesi ile uluslararası yatırım fırsatlarını yakalama arzusu, geleneksel çalışma ve üretim biçimlerinin esnekleşmesini zorunlu kılmıştır (Yaylagülü, 2018:53). Değişime ayak uydurabilme olarak ifade edilen esneklik, çalışanlar açısından esnek çalışma süreleri ve mekânları arasında denge kurulmasını ifade etmektedir. Bu denge kendini belirli süreli istihdam, kısmi zamanlı çalışma, ödünç işçi büroları, tele çalışma gibi standart dışı çalışma şekilleri ile bulurken; yoğunlaştırılmış iş haftası, iş paylaşımı, esnek zaman, çağrı üzerine çalışma, vardiyalı çalışma gibi esnek çalışma süreleri ile gerçekleştirmektedir (Parlak ve Özdemir, 2011:51).

Ek olarak rekabetten maksimum faydalanmak isteyen örgütlerin temel hedefi verimlilik olmuş; verimliliğe ulaşmanın yol haritasının ise vasıflı çalışanlardan geçtiği anlaşılmıştır. İşgücü talebinde yaşanan bu kayma ise gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında bölünmelere sebebiyet vermiştir (Ataman, 1999:7). Kuralsızlaşma eğilimleri ve gelişmekte olan ülkelerin rekabet fırsatlarından yararlanarak verimliliğe ulaşma çabaları ise işgücü piyasasında işsizlik, güvencesizlik, vasıflı ve vasıfsız işgücü arasındaki ücret farkı ve ayrımlaşma gibi sorunları da beraberinde getirmiştir (Uyanık, 2008:222). Daha geniş çapta incelendiğinde ise küreselleşmenin getirdiği diğer sorunları, toplum içindeki eşitsizlik ve adaletsizlik; vasıflı-vasıfsız işgücü arasındaki farkın açılması nedeni ile ortaya çıkan toplumsal parçalanma; teknolojiye sahip olan ülkelerle diğer ülkeler arası dengesizlik olarak sıralamak mümkündür (Bozkurt, 2000:187).

Diğer yandan teknolojinin giderek artan hızı, verimlilik kavramının toplumdaki sirayeti daha fazla çalışma ve daha fazlasına sahip olma arzusunu doğurmuştur. Buna göre hızlı yaşam, çalışanları amansız bir rekabetin ortasına bırakmıştır. Tüketim toplumunda verimlilik, kalite kaygısından uzak; daha fazla üretim ve tüketimi niteleyen bir kavram olarak görülmeye, bu

verimliliğe ulaşan çalışanlar ise başarılı bireyler olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Han (2019: 51) aşırı üretim, aşırı performans ve aşırı iletişim içeren bu toplumu artık “çalışma toplumu” olarak değil “performans ve yorgunluk toplumu” olarak adlandırmıştır. Hızlı yaşam, şirketlerin kendilerine sunduğu ürünleri tüketerek kimlik arayışı içine giren bireyleri, geçip giden bir hayatın pençesine düşürmüştür (Güven, 2011: 113; Çetinkaya vd, 2016: 1065-1066; Vassaf, 2016: 37). Kas gücünün yerini alan zihin gücü ile vasıflı çalışanlar devamlı yinelenen bilgi akışı ve yeniliklere yetişme telaşı içinde algılama ve stres sorunu yaşayarak çalışma yaşamlarına devam etmek zorunda kalmışlardır (Toffler, 1981: 293-297).

Bununla birlikte küreselleşmenin getirdiği imkânların eşit ve adil dağılımlı olmaması nedeniyle küçük kentlerde istihdam problemi ortaya çıkmış ve büyük şehirlere hızla bir göç akımı olmuştur. Sanayi devrimi ile istihdam olanaklarının fazla olduğu kentlere gerçekleşen göç akımı sonucu çarpık kentleşme küreselleşme ile kendini daha fazla belli etmeye başlamıştır. Artan üretim ve bilinçsiz doğal kaynak tüketiminin yol açtığı çevre kirliliği gibi sorunlar ise toplumun her kesimini etkiler olmuştur. Büyük şehirleri cazibeli kılan en önemli etken, sermayenin vasıf ayrımı yapmadan düşük ve yüksek nitelikli işlere daha fazla yatırım yapması ve çalışanların küçük kentlere nazaran bu işlerde daha fazla ücretle çalışma imkânları olmuştur (Glaeser, 2011: 169; Bilgi, 2013: 246). Dolayısıyla sadece belirli kentlerde yoğunlaşma diğer kentlerin istihdam olanaklarını zayıflatarak, sürdürülebilir olmalarının da önüne geçmiştir (Gökalliler, 2017: 339).

Kısacası kentler arası istihdam olanaklarının farklılaşması, hızla artan göçlere, sosyal eşitsizliğe; büyük şehirlerin yetersiz alt yapıları iletişim ve ulaşımın her geçen gün daha da zorlaşmasına, dolayısıyla trafik problemi ile gelen çevresel ve zamansal problemlerin doğmasına neden olmuştur (Deniz, 2018: 204). Kontrolsüz kentleşme ve güvencesiz çalışma koşullarını beraberinde getiren küreselleşme, aynı zamanda toplumların birbirlerine yakınsamasına neden olmuştur. Birbirlerine tıpatıp benzeyen, yöresel değerlerin gün geçtikçe kaybolduğu, gelenek ve göreneklerin küreselleştiği kentleri, birbirinden ayırmak neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Kültürlerin

endüstrileşmesi olarak da adlandırılan bu yeni kent oluşumlarına dair alanyazında birçok teori ele alınmakla birlikte, sakin kent oluşumunun temel nedenlerinden biri olan McDonaldslaşma teorisi bir sonraki başlıkta kaleme alınmıştır.

2.4.3. McDonaldslaşma

Küreselleşmenin yarattığı sonuçlardan bir diğeri ise dünyanın global bir köy haline gelmiş olmasıdır. Bu tanım literatürde kültürlerin homojenleşmesi, melezleşmesi, birbirine yakınsaması ve hibritleşme olarak yazarlarca kaleme alınmışken; küreselleşmenin sadece homojenleşme değil, yerel kültürlerin evrenselleşmesine yol açtığından heterojenleşmeye de olanak sağlayan bir yapı olduğunu ifade eden kaynaklarda mevcuttur (Aktı, 2012: 140; İçli, 2001: 167). Diğer yandan, sakin kentleri ve sosyal yapılardaki değişimin çalışma hayatındaki etkilerini anlayabilmek adına bu bölümde küreselleşmenin kültürleri homojenleştiren sonuçları ele alınmaktadır.

Giddens (2012: 84-98) küreselleşmeyi, dünyanın tek bir yapı haline gelerek ulusların birbirine bağımlı hale gelmesi olarak ifade etmekte ve küresel örgütler, ekonomiler ve kuruluşlarla, Amerikan kültürünün dünyanın hemen her yerinde hâkim olmaya başlamasının temel neden olduğunu vurgulamaktadır. Barber (2003:24) bu dönüşümü yayılcı şirketlerin birer ürünü olarak, Amerikan biçimi hayat tarzının pazarlama teknikleri ve medya aracılığıyla tüm dünyada arzu edilmesi ile ortaya çıktığını ifade etmektedir. McWorld olarak adlandırdığı bu yaşam tarzının ana amacının, ortak bir dünya zevki yaratmak için uluslararası sloganların, markaların kullanılması olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle uluslararası yemek ve giyim markalarını dünyanın her yerinde ulaşılabilir kılmak, diğer ülkelerde Amerikan hayalini gerçekleştirme arzusunu karşılayan bir tüketim alışkanlığını da beraberinde getirmiştir (Barber, 2003: 68).

Bu tanımlardan hareketle Amerikan kültürünün küreselleşmesi, dünya ülkelerinin birbirine benzemesi, toplumların aynılaşmasını Ritzer 1998 yılında “Toplumların McDonaldslaştırılması” olarak literatüre sokmuştur. McDonaldslaşma kavramı temelde dünya çapında hemen her toplumun tüketim toplumu haline gelerek Amerikanlaştığını ifade etmektedir (Ritzer,

2011: 22-30). Ritzer (2011: 46-65), bürokratikleşme, Yahudi soykırımı, bilimsel yönetim, montaj bandı, Levittown, alışveriş merkezleri ve McDonalds fast food fabrikasının yaratılmasının Mcdonaldlaşma kavramının ortaya çıkmasını hızlandıran faktörler olarak ele almaktadır.

Mcdonaldlaşma kavramı verimlilik, hesaplanabilirlik, öngörülebilirlik ve denetim ilkeleri etrafında şekillenmektedir. Bu ilkeler sırasıyla incelendiğinde verimlilik; ürün ve hizmetlerin destinasyonlarında giden yolda optimum yöntemlerin tercihini, hesaplanabilirlik; tüketicilerin daha az para ile daha çoğa sahip olma arzularını karşılayarak, kendilerini karlı hissetmelerini sağlamayı; öngörülebilirlik; dünyanın her yerinde aynı tat ve kaliteyi tüketicilere sunarak kendilerini garanti altında hissetmelerini sağlamayı, denetim ise; tüketicileri sıra, menü ve az seçeneklerle kontrol ederek hızlandırmayı ve daha fazla tüketim döngüsü içinde olmayı ifade etmektedir (Ritzer, 2011: 34-37).

Bu ilkeler tüketicileri, dünyanın herhangi bir yerinde düşük fiyat ve standart lezzet garantisi vererek müşterilerin tüketimlerini hızlandırmaktadır. Diğer yandan McDonaldlaşma kavramını bu derece önemli ve dikkat çekici yapan bir diğer husus ise bu ilkelerin farklı alanlarda dünya çapında yaygınlaşmaya başlamasıdır. Literatürde McDonaldlaşmaya yönelik, medya, hukuk, iletişim, kültür alanlarında çalışmalara son dönemde yer vermeye başlanmıştır (Aydın, 2019:1167- 1173; Aydın, 2015: 51-62; Göker, 2015: 389-410; Özcan, 2015: 238-256). Fast food zincirlerini aşan McDonaldlaşma, hemen her sektörde çalışanı fordist üretim tarzı ile hazır yemeklere; sınırları çizilmiş menülere (ürün ve hizmetlere) mahkûm etmiş; araca servis veya sıra denetimi ile montaj hattının birer parçası haline getirmiştir. Bu bakımdan McDonaldlaşma küreselleşmenin, tüketimin dolayısı ile hayatın hızlanmasıdır (Ritzer, 2011: 41; Baydar, 2013:22).

Diğer yandan bu hıza sebebiyet veren en temel nedenlerden birisi ise sıkıştırılmış çalışma hayatından arta kalan zamanda yemeğe minimum zaman ayırarak daha fazla çalışma mecburiyeti olmuştur. Her iki ebeveyninde çalıştığı ailelerden oluşan toplumlarda, ev ve kişisel ihtiyaçlara ayrılacak zaman kalmamış; bunun yerine fast food gibi hızlandırılmış hizmet

sektörleriyle ihtiyaçlar giderilmeye başlanmıştır. Fakat bu sektör de kendi üretim bandı sistemiyle, çalışanlarını kendilerinden ve işlerinden yabancılaştırmıştır (Ritzer, 2011: 35-41). Diğer bir ifade ile daha fazla verimlilik ve üretim endişesi ile çalışma saatlerinin hiçbir zaman yeterli olmadığı günümüzde, insanlar zamandan tasarruf etmek için fast food zincirleri gibi temel ihtiyaçlarını hızla karşılayabilecekleri hizmetlere yönelmektedirler. Bu sektörde çalışan kişiler ise daha hızlı hizmet verebilmek için adeta üretim bandında çalışan işçilere dönüşmektedir. Sonucunda ise çalışanlar kendilerine ve işlerine yabancılaşmaktadır. Bu anlamda McDonalds'laşma kavramını sadece modern yemek sektörü olarak değil; günlük rutinimizi belirleyen çalışma koşullarının bir sonucu olarak meydana geldiğini söylemek mümkündür.

Telaşlı hayatların tüketim ihtiyacını kolaylıkla karşılayabilecekleri alışveriş merkezleri ise kentleşmede dönüşümleri de beraberinde getirmiştir. Hemen her şehirde aynı küresel markalara alışveriş merkezleri ile ulaşılma imkânı, yerel esnafın hizmet ve el emeklerine olan ihtiyacı azaltarak, küçük işletmelerle birlikte bazı geleneksel değer ve işlerin ortadan kaybolmasına neden olmuştur. Fakat hızlanan hayatlarda, sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışanların hem yeme hem alışveriş gereksinimlerini aynı mekânda gerçekleştirme imkânı; ebeveynlerin ise çocuklarını güven içinde bırakabildikleri oyun odası fırsatları var iken alışveriş merkezlerine artan talep kaçınılmaz gibi gözükmektedir (Ritzer, 2011: 62- 146).

Üretim biçimlerinin değişmesi ile ortaya çıkan yorgunluk toplumu, McDonaldslaşma kavramlarını şekillendiren post endüstriyel toplum, aynı zamanda tüketim toplumu olarak da sıklıkla telaffuz edilmektedir. Tüketim toplumlarında çalışma, değer yaratma özelliğinden farklı; sadece bireysel kazançların artırılması için gerekli olan aktiviteler olarak görülmeye başlanmıştır. Çalışanların zanaat becerilerinin kaybolması, Toffler'ın (1981) ifadesiyle üretim ve tüketim arasındaki bağın kopmasına; dolayısı ile çalışma hayatında elde edilen kazançların fütursuzca harcanmasına sebebiyet vermiş ve tüketim toplumu işte böyle doğmuştur (Toffler, 1981: 86; Wudd, 2011: 36-42). Tüketimin, zenginlerin seçkinlik göstergesi ve başarının tanımı haline

gelmesi ise çalışmayı hafife alan dar bir kalıba sokmuştur (Galbraith, 1989: 62; Wudd, 2011: 36-42).

Tüketimin bu denli önemli hale gelmesinin en temel nedenini Bauman (2013: 12-13), satıcıların az kâr getiren; fakat çok zaman harcayan alışveriş modelinin ortadan kaldırılması; tek bir tıkla hızlıca, beklemeden ürün ve hizmetlere kavuşmanın özendirilmesi olduğunu ifade etmiştir. Diğer yandan mutlulukla, şöhret ve zenginlikle nitelendirilen tüketim için daha fazla çalışma gerekliliği ortaya çıkmış acımasız ve kâr hırsıyla daha fazla verimli olabilmek için daha fazla çalışma gereği doğmuştur.

Geleneksel iş ve çalışma anlayışı böylelikle dar bir kapsamla, kâr hırsı güden hırçın bir çalışma sektörünü meydana getirirken; geleneksel verimlilik kavramında da değişmelere sebebiyet vermiştir. Osmay'ın (2003: 255) ifadesiyle verimsiz çalışkanlık günümüzde yeteneklerin kullanımını gerektirmeyen çalışmayı; becerileri körelmiş, ürettiği ile yabancılaşmış çalışanları doğurmuştur. Başkasının adına çalışanlar, işverenlerine artık bağımlı hale gelirken; yapılan işlerin özünü hız oluşturur olmuştur. Mokry bu yeni modern insanı, işverenin zaman dilimine göre yaşayan, kendi zaman kontrolü olmayan çalışanlar olarak tanımlamıştır (Wudd, 2011: 85).

Küreselleşmenin devamında ortaya çıkan kültürlerin homojenleşmesi, dindirilemeyen tüketim arzusu karşısında daha fazla çalışma mecburiyeti, McDonaldslaşma ile kaybolan yerel lezzetler, kültürler ve kentler, nitekim Slow Food ve Cittaslow kavramlarının doğmasına neden olmuştur. Sakin kentler yerel kültürlerin korunması, bilinçsiz üretim ve tüketimin neden olduğu çevresel tahribatın önüne geçilmesi, temiz ve adil gıdalara ulaşımın artırılarak yaşam kalitesini yükseltme amaçları ile McDonaldslaşmanın getirdiği tek tipleşme ve hızlanmaya karşı alternatif çözümler sunmaktadır.

2.4.4. Yaşamın ve Çalışmanın Hızlanması

Sanayi devrimi ile bir işçinin yapacağı bir günlük işi, birkaç saate indirgeyen devasa makinaların hızına yetişme gereği, zaman algısını oldukça önemli şekilde değiştiren gelişmelerden kabul edilmektedir. Yaşamın ve çalışmanın hızlanması kronolojik olarak sanayi devrimi ile başlamış, küreselleşmeye dayalı teknolojik gelişmelerin artması ile ivme kazanmış,

tüketim toplumuna dönüşüm ile insanların günlük normal hızı olarak kabul edilmiştir. Öyle ki, üretici için en hızlı şekilde ürünlerin piyasaya teslimi daha fazla kazancı ifade ettiği anlaşıldığından beri, çalışanlar üzerinde bir zaman baskısı hâkim olmaya başlamıştır. Tüketim toplumu kavramı ise McDonaldslaşma ile birlikte gücüne güç katmıştır. Öyle ki McDonaldslaşma sistemi kendini ayakta tutabilmek için daha fazla üretime ve bu üretimin tüketilmesine ihtiyaç duymaktadır (Baydar, 2013:25). Bu baskıyı toplumun genelinde kabul ettirebilmek adına ise hız, dakiklik adeta kutsanmış; kurmalı alarm saatleri (!) gibi statü mallar ile halk özendirilmeye çalışılmıştır. Nitekim zamanı olabildiğince fazla iş yaparak değerlendirmek bir toplumsal görev olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Honore, 2004: 24-28).

Tüketimin iyi yaşam standardına ulaşmada temel hedef olarak algılanmaya başlanması ile zaruri ihtiyaç olmayan ürün ve hizmetlere olan taleplerde de artışlar yaşanmaktadır. Diğer yandan bu ürün ve hizmetler statü göstergesi olarak kullanılmakta ve hayatların temel ihtiyacı olarak görülmektedir. Dolayısıyla boş zaman kavramının içeriği değiştirilerek, tüketimin gerçekleştirildiği zaman olarak tanımlanmaya başladığından beri tüketimcilik bir yaşam tarzı olarak gelişmiştir. Daha fazla tüketim için daha fazla çalışma gereği, insanların çalışma hayatlarından mutluluk duymaları mecburiyetini doğurmuştur (Aytaç, 2006: 27-31). Galbraith bu üretim ve tüketim arasındaki dengeyi, “ihtiyaçlar aslında üretimin ürünüdür” şeklinde tanımlamıştır (Baudrillard, 2008: 85).

Bu gelişmelere ek olarak, Parkins (2004: 366), zamana atfedilen bu önemin kaygı ve sabırsızlığı arttırmasının yanı sıra çalışma kültüründe de birçok farklılığa neden olduğunu ifade etmektedir. Özellikle bilgisayar, internet, faks, cep telefonu, e-mail gibi teknolojik gelişmeler günlük zamanımızda sürekli erişilebilir olmayı gerektirmiştir. Kişiler artık zamanlarını takvimler ve saatlerle bölümlendirmek, planlamak zorunda kalmış, fakat bu kontrol esasında planlamaya mahkûm bir toplumu meydana getirmiştir (Honore, 2004:189-192). Baudrillard (2008: 51-52) çağdaş toplumlardaki bu tüketim arzusunun tüketiciler açısından mucizevi bir duygu, mutluluk kaynağı sağlayan bir kurtuluş yolu olarak ifade etmektedir.

Dolayısı ile insan kurtuluşa erişmek için her geçen gün daha fazla çalışıp, olabildiğince tüketim seviyesini arttırarak statü kazanma, mutlu olma yolları aramıştır. Bu durum kuşkusuz üretim seviyesini arttırmada rol oynayan çalışanlarına daha fazla tüketmeleri için boş zaman imkânı veren sermayedarların işini kolaylaştırmıştır. Böylece çalışmadığı veya tüketmediği zamanlarda kendini gergin hisseden tüketim toplumu insanları için sabah yapılan ilk iş saate bakmak olmuş; sıra beklemek, sohbet etmek, yemek hazırlamak, biraz olsun yavaşlamak tahammül edilemez bir hale bürünmüştür (Honore, 2004: 4-15). Kısacası hayatlar hızlanmış, her yapılan iş özensiz, sabırsızca gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Çalışma hayatının hızına göre hayat standartlarını belirlemek zorunda kalan çalışanlar zaman içerisinde yabancılaşmanın yanı sıra artan stres düzeyleri ve verimsizlik problemleri yaşamaya başlamışlardır. Diğer yandan günlük çalışma saatlerinin uzaması özellikle belirli işlerde dikkat eksikliği sonucu ağır iş kazalarına neden olmakta ve Osmay'ın tabiri ile verimsiz çalışkanlıkla sonuçlanmaktadır (Yurtseven, vd., 2010: 11). Hâlbuki verimliliğin arttırılması hedeflenmekte iken örgütlerin sunmuş olduğu bu olumsuz çalışma şartları tam tersi sonuçlar doğurmuş; dolayısı ile insanın çalışma hayatındaki önemi ve değeri fark edilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte örgütlerde çalışana atfedilen anlamın değişmesi ile verimlilik hususunun sadece çalışma hayatına özgü değil; bireyin genel yaşam kalitesi düzeyi ile bağlantılı olduğu gerçeği anlaşılmıştır. Böylelikle çalışanın genel yaşam kalitesinin çalışma hayatı ile etkileşim içinde olduğunun anlaşılması, çağdaş bir yönetim anlayışı olan çalışma yaşamı kalitesini ortaya çıkarmıştır (Güvenli, 2006: 80; Muku, 2014: 46).

Sayar “Yavaşla” kitabında (2007: 13-14) hızlanan çalışma koşullarının insanı kendisine yabancılaştırdığını, bu zalim çalışma koşulları karşısında kaybedilen yaşamın telafisinin ise para olduğunu ifade etmiştir. Üretim ve tüketim döngüsünün çalışma hayatı ve günlük yaşantılarda meydana getirdiği bu çıkmaz insanlığı her geçen gün daha fazla hızlanmaya zorlamaktadır. Öyle ki sadece çalışma ve günlük hayatlar değil kentlerde de bitmeyen bir hızlanmaya tanık olunmaktadır. Ne yazık ki hızlanma ile tüketim denklemi sadece ürün ve hizmetlere yönelik değil doğal kaynakları

da tüketen bir yapıya dönüşmüştür. Cazibesi artan büyük kentlerde, toplu taşımaların çokluğu, apartmanlarda daha fazla insanın yaşaması ile çevrenin daha az tahribatı ve ortak kullanım ile daha az enerji tüketimi beklenirken (Owen, 2009: 124); hızlı şehirleşme günümüzde tam tersi sonuçları doğurarak: asla doymayan, enerji ve doğal kaynaklar açısından obur şehirler üretmiştir (Bilgi, 2013: 246). Bu sistem içerisinde ekonomik güce sahip olan insan iktisadi olarak kalkınmakta; fakat yenilenemeyen kaynakları ve zamanını boşa harcamaktadır (Kartal, 2019: 9- 10). Modern şehir adı altında sağlıklı yaşam koşulları küreselleşmenin getirdiği güvencesiz çalışma koşullarına eklenerek yaşam kalitesinin gün geçtikçe düşmesine neden olmaktadır (Özkan, 2011: 7).

Sosyal ilişkiler de bu tüketimin hızından nasibini almıştır. Toffler (1974: 54-95) artan tüketim ile “kullan-at” alışkanlığının toplumsal boyutlarına değinmiş ve insani ilişkilerin aynı birer üretim malı gibi değersizleşerek, anlamını yitirdiğini vurgulamıştır. Post modern çağda değişimlere ayak uydurmak zorunda kalan esnek hayatlar yaşam boyu ikamet yerine, sürekli değişen mekânları, konumları, ilişkileri, kişisiz hayatları ortaya çıkararak toplumların ruhsuzlaşmasına sebebiyet vermektedir. Nitekim yaşamın hızlanması, çalışmanın değişmesi, sosyal ilişkilerin zarar görmesi, çevrenin tahribatı ve niceleri gibi birçok gelişmeyi sakin kentlerin oluşmasına zemin hazırlayan faktörler olarak saymak mümkündür.

Sanayileşme, devamında küreselleşme ve tüketim toplumu oluşturmada öncü Mcdonaldslaşma süreçleri ile kentlere iş bulma umuduyla göç sayısının artması artık mega kentlerde yaşamı neredeyse imkânsız hale getirmiştir. Tehdit altına giren doğal çevre, kentlerde azalan yaşam kalitesi sorunları beraberinde sürdürülebilirlik tartışmalarını da getirmiştir. Ek olarak Mcdonaldslaşma ile her kentin birbirine benzer yapılara bürünmesi, yöresel değerlerin ortadan kaybolmasına sebebiyet vermiştir. Böylece hızlanmış mega kentlere alternatif çözüm önerisi olan sakin kentler gelecek vadeden yapılar olarak ortaya çıkmıştır (Tural, 2018: 9).

Sakin kentler, içilebilir su kaynaklarına erişim, temiz hava koşulları, kaynakların doğru kullanılması amacıyla sürdürülebilir kentleşme

bağlamında önemli adımların atılmaya başlamasının yanı sıra küreselleşmenin neden olduğu toplumsal parçalanmaları bertaraf etmek, toplumsal adalet ve eşitliği sağlamak, çalışma koşullarını düzenlemek gibi birçok amaca kriterleri doğrultusunda hizmet etmeyi amaçlamaktadır (Baydar, 2013: 79). Yavaş yaşamak, anlamlı şeyler yapmak için ayrılan bir zaman; sanılanın aksine olması gerekenden daha ağır değil günlük hayatı daha bilinçli ve verimli yaşamaktır (Pink, : 364). Honore (2004: 4-9) yapılan her işi kaliteli ve içselleştirerek yapmak; anlam bularak çalışmak; üstünkörü ve yüzeyselliği hayatlardan çıkarmak olarak tabir ettiği yavaşlığı kaplumbağa ve tavşan yarışına benzetmektedir. Gerçekten de hızın günlük hayatlara nakşettiği acele ve telaş verimsiz ve anlamsız çalışmaları, üstünkörü hayatları doğurmaktadır. Bu anlamda sakin kentler hem yaşam kalitesini arttıracak hem de çalışmaya dönük düzenlemelerle her iki hayat düzeyinde denge kuracak çözüm önerileri sunmaktadır.

Çalışma yaşamı kalitesi ve genel yaşam kalitesi hakkında ILO, toplumların kalkınması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için gönüllü faaliyetler ve sosyal hayata daha fazla zaman ayrılması gerektiği hususuna değinmektedir. Buna benzer şekilde Fransa çalışma saatlerini haftada 35 saate indirerek çalışanlarının kendilerine ve ailelerine daha fazla zaman ayırmalarını amaçlamaktadır. Böylece çalışanların üzerindeki iş yükleri ve stres azaltılıp, bireylerin mutluluğunu artırma ve daha verimli çalışmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Çalışma hayatına yönelik bu yeni tutum çalışma kültüründe yavaşlık veya yavaş ekonomi olarak adlandırılmaktadır (Yurtseven, vd., 2010: 11).

Benzer şekilde çalışma hayatına yönelik yavaşlığın konu olduğu bir diğer alan ise yavaş yönetim kavramıdır. Yavaş yönetim, insana saygıyı temel alan uzun vadeli planlarla çalışanlarını motive eden; hızlı yönetim biçimlerinde görülen insanı kaynak olarak görmeye karşı çıkan, yeni bir yönetim anlayışıdır. Yavaş yönetim ile çalışanların profesyonellerce desteklenerek onların stresinin, aşırı yıpranmalarının ve iş yüklerinin azaltılması hedeflenmektedir (Erbaşı, Sezgin, 2018: 31).

Petrini günümüzde üretkenlikle karıştırılan aşırılığın önüne geçilerek insanlara yavaşça keyif almalarını sağlayan felsefenin sakinlik; bu felsefenin kentlere yansımaları ise sakin kentler olarak adlandırmaktadır (Petrini ve Sepulveda, 2018:14). Görüldüğü gibi yavaşlık işleri daha hızlı yapmaktan ziyade daha insancıl bir hızda çalışmayı savunmaktadır. Yazar James Glick'in belirttiği üzere, günümüzde uzun çalışma saatleri ve meşguliyet bir onur rozeti gibi görülmekte fakat bu çalışma saatlerinin artık verimli olmadığı hatta hızlanmanın maliyetinin daha fazla olduğu fikri yaygınlaşmaktadır (christopherrichards.com, 2020).

Bu anlamda yavaşlık felsefesi çalışma hayatında yeniden düzenlemelerle erdemli bir küreselleşme içinde daha sağlıklı, huzurlu çalışma ortamları sağlamayı amaçlamaktadır (Honore, 2008: 17; Canbolat, 2019: 5-6). Sakin kentler ise yavaşlığı temel felsefesi olarak kabul ettiğinden, çalışma hayatına yönelik bu düzenlemeleri ve değişimleri deneyimleyen kentlerdir. Öyle ki Küçükali ve Şen (2017: 270) sakin kentlerin çalışanlar açısından memnuniyet ve keyif verici, çalışanları motive eden bir düzende olduğunu ifade etmişlerdir.

Buradan hareketle sakin kentlerde çalışma yaşamı dinamiklerini incelemek için sakin kentlere özgü çalışma biçimleri ve algılanan çalışma kavramına yönelik araştırmaların yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Ayrıca literatürde çalışma kavramı sanayi devriminde bu yana "büyük şehirlerde" yapılabilen bir aktivite olarak değerlendirilmiştir. Ancak yavaşlık akımının büyümesiyle sakin kentlerde yaygınlaşan çalışma, geleneksel çalışmadan farklı bir yerde değerlendirilebilmektedir. Nitekim mevcut çalışma sakin kentlerdeki çalışmaya atfedilen anlamı, çalışma şartlarını çalışma yaşamı kalitesi çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır.

3. BÖLÜM

SAKİN KENTLERDE ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

1999 yılında İtalya'nın Greve kenti belediye başkanı Paola Saturnini'nin girişimiyle doğan sakin kent kavramı (Ergüven, 2011: 203; Mayer ve Knox, 2009: 30) günümüzde 30 ülke ve 277 şehirde varlığını sürdüren küçük ancak yaygın bir aile birliğini göstermektedir. Kurulduğu ilk zamanlarda küreselleşmenin beraberinde getirdiği standardizasyonu ve aynılığı eleştiren; kültürel ve yerel lezzetleri ve yaşam tarzlarını destekleyen bu hareket (Köstem, 2010; Karataş, Karabağ, Öz, 2013: 4-5) yakın tarihte bir yaşam biçimine dönüşmeye başlamıştır. Elbette ki yaşamın ayrılmaz bir parçası da çalışma yaşamıdır. Nitekim mevcut araştırma “sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesi” dinamiklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Sakin kentler ortaya çıktığından beri hem fen bilimleri (örneğin, mimarlık, inşaat mühendisliği) hem de sosyal bilimleri (örneğin, sosyoloji, sosyal politika) alanlarının dikkatini çekmiş bir konudur. Ancak konuyla ilgili yapılan araştırmalar turizm, sürdürülebilirlik, kent politikaları, markalaşma gibi alanlarda yoğunluk göstermektedir. Sakin kentler ve çalışma yaşamı ile bağlantılı çalışmaların sayısı yok denecek kadar az olmakla beraber sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesini inceleyen bir çalışma literatürde yer almamaktadır. Bu bağlamda 29.03.2021 tarihinde “Google Scholar”, “DergiPark” ve “ULAKBİM” veri tabanlarında “yavaş”, “yavaşlık”, “yavaş yemek”, “slow food”, “yavaş kent”, “sakin kent”, “cittaslow” ve “slow city” anahtar kelimeleri ile arama yapılmış ve Türkçe yazında 112 eserin kaleme alındığı görülmüştür.

EK 1’de belirtilen “sakin kent”, “yavaş”, “yavaşlık”, “cittaslow”, “slow food” anahtar kelimeler ile yapılan arama sonuçlarını göstermektedir. Buna göre, ulusal literatürde 2011 yılından itibaren yavaşlık konusunun ele

alınmaya başlandığını söylemek yerinde olacaktır. İlgili literatür yakından incelendiğinde eserlerin; sakin kentler ile ilgili olarak sürdürülebilirlik, kentsel planlama, markalaşma, slow food ve turizm konularına odaklandığı görülmektedir.

Daha da özel olarak eserler incelendiğinde, 2 eserin sakin kentlerde çalışma yaşamı konusunu araştırdığı görülmüştür. Bu eserlerden ilki 2017 yılında Küçükali, A., Şen, U., tarafından kaleme alınan Sakin Kent Hareketinin Çalışanlara Etkisi: Uzundere Örneği başlıklı eserdir. Bu araştırma, sakin kentte ikamet eden çalışanların buldukları kentte duydukları memnuniyet seviyelerine odaklanmaktadır. İlgili ikinci eser ise 2018 yılında aynı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır ve Çalışanların Sosyal Sorumluluk ve Çevre Algıları: Sakin Kent (Cittaslow) Uzundere Örneği başlığını taşımaktadır. Bu eserde Uzundere sakin kentinde çalışanların demokratik süreçlere katılımları incelenmiştir.

EK 2’de “sakin”, “yavaş”, “cittaslow”, “sakin kent” anahtar kelimeleri ile yapılan arama sonuçlarını göstermektedir. Buna göre, ulusal literatürde 2012 yılından beri 71 tez yavaşlık konusunu ele almıştır. Literatür incelendiğinde mevcut tezlerin büyük oranı sürdürülebilirlik, turizm ve kentleşme konuları üzerinde odaklanmıştır.

Ulusal literatürdeki araştırmalardan sonra uluslararası yazındaki ilgili literatür de gözden geçirilmiştir. Bu bağlamda 29.03.2021 tarihinde “sciencedirect” veri tabanlarında “slow food”, “cittaslow” ve “slow city” anahtar kelimeleri ile arama yapılmış ve ilgili veri tabanında 24 eserin kaleme alındığı görülmüştür.

EK 3’de “slow”, “slow city”, “cittaslow”, “slow food” anahtar kelimeleri ile yapılan arama sonuçlarını göstermektedir. Buna göre, uluslararası literatürde 2004 yılından itibaren yavaşlık konusunun ele alınmaya başlandığını söylemek yerinde olacaktır. İlgili literatür yakından incelendiğinde eserlerin; sakin kentler ile ilgili olarak sürdürülebilirlik, slow food ve turizm konularına odaklandığı görülmektedir.

Daha da özel olarak eserler incelendiğinde, bir eserin sakin kentlerde çalışma yaşamı konusunu araştırdığı görülmüştür. Bu eserlerden ilki 2005

yılında Hall, D., Kirkpatrick, I., Mitchell, M. tarafından kaleme alınan “Rural tourism and sustainable business: Key themes issue” başlıklı eserdir. Bu araştırma yerel mutfak, tarım ve kültürün temel alındığı işletme modellerinin sürdürülebilirliğine odaklanmaktadır.

Görüldüğü üzere belirtilen kısıtlarla gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda, ulusal ve uluslararası literatürde sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesinin hiçbir esere konu olmadığı görülmüştür. Buradan hareketle mevcut eserin sosyal bilimler yazınındaki önemli bir boşluğu kapatacağı düşünülmektedir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Mevcut araştırma keşfedici ve tanımlayıcı niteliktedir. Bu nedenle araştırmada “ne” ve “nasıl” sorularına odaklanılmıştır. Bu sorulara bilimsel kısıtlar altında yanıt vermek nitel yöntem ile mümkündür. Nitekim nitel yöntem, “anlamaya, araştırma faaliyetinin sonucu gerçekliği olduğu gibi tanımlamaya, ne ve nasıl sorularına” odaklanmaktadır. Ayrıca nitel yöntem, sosyal gerçekliği derinlemesine kavramak isteyen, sosyal dünyayı oluşturan bireylerin profilini vermeye çalışan, bu oluşturma sürecinin hem bireylerin hem de araştırmacının kendisinin yorumlarıyla zenginleşen bir yöntemdir (Kümbetoğlu, 2015: 34). Bu sebeple araştırmada nitel yöntem tercih edilmiştir.

Nitel araştırma gözlem yolu ile sosyal olayları kendi doğasında kendi bütünlüğü içinde inceleme fırsatı tanımaktadır. Araştırmacının birebir katılımının gerçekleştiği bu araştırma yönetiminde deneyimler önem taşıırken aynı zamanda tek bir yöntemden ziyade birçok tekniğin kullanıldığı tümevarımcı yaklaşımlar kullanılmaktadır (İslamoğlu, 2011: 186-187).

Diğer yandan nitel araştırma nicel araştırmanın tersine yöntemden ziyade sosyal olguları kendi ortamlarında gözlemleyerek açıklamak üzerinde yoğunlaşmaktadır. Nicel araştırma pozitivist anlayış ile gelecek tahminleri yaparken nitel araştırma faktörler arası ilişkileri yorumlama üzerine kuruludur. Bir diğer farklılık ise araştırma sürecinde nicel araştırma yöntemlerinin değişkenleri değiştirerek manipüle etme eğiliminde iken nitel araştırma test ortamından ziyade olayları doğal koşulları altında inceler. Son

olarak araştırmacı nitel araştırmalarda kendi öznel bakış açısını gerçeklik oluşturmak maksadı ile kullanarak kendi algıları ile yorumlamaya çalışırken nicel araştırmada araştırmacı olayların dışında kalmaktadır (Yıldırım, şimşek, 2016: 50-63).

Mevcut araştırmada sakin kentlerde çalışanların sakin kentlerdeki çalışma yaşamı kalitesi olgusuna dair fikirlerinin inceleniyor olması, nitel araştırma çatısı altında fenomenolojik yaklaşıma da işaret etmektedir. Fenomenolojik yaklaşım genel itibari ile insan deneyimlerini anlamak maksadıyla belirli bir fenomen karşılığında insanların duygu ve dūřüncelerini, bakış açılarını inceleyen bir nitel araştırma yöntemi olarak ifade edilebilir (Rose vd., 1995: 1124). Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni bir kavram ya da olgunun bireyler üzerindeki anlamını derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Ek olarak bireylerin fikir sahibi oldukları fakat tam anlamı ile derinlemesine bir anlayışa hâkim olmadıkları konular üzerine odaklanan fenomenolojik desen kişisel deneyimlerden yola çıkarak ortak bir betimleme yapmaya odaklanmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2016:69; Efeođlu ve Kılınçarslan, 2020: 43). Diđer bir ifade ile fenomenolojik yaklaşım odak noktasında bireysel tecrübelerin yer aldığı; bireylerin olay ve durumları nasıl algıladıklarını irdeleyen; araştırmacının katılımcıların bakış açılarını derinlemesine inceleyebildiği, gerçek nedir sorusuna cevap arayan bir araştırma yöntemidir (Bař ve Akturan, 2017:85-87; Qutoshi, 2018:219-220).

Bu bakımdan mevcut çalışma sakin kentlerde çalışanların çalışma yaşamı kalitesine dair tecrübelerine dayanarak ifade ettikleri görüşleri ortaya koymak; ortak bir çıkarımda bulunmak adına derinlemesine inceleme yapmayı hedeflemektedir. Buradan hareketle nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desenin ele alındığı mevcut çalışmada verilerin toplanması aşamasında derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmasına karar verilmiştir. Nitekim derinlemesine görüşme, “grubun her üyesinin kendi görüşleri üzerine konuşmalarını sağlayarak derin bilgi elde etmek” istendiğinde tercih edilen bir yöntemdir (Kümbetoğlu, 2015: 119). Ayrıca derinlemesine görüşme açık uçlu ve keşif odaklıdır (Baş ve Akturan, 2017: 113).

Derinlemesine görüşme yönteminde kullanılacak olan görüşme formunun da üç çeşidi bulunmaktadır. Bunlar; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmelerdir. Mevcut araştırmada araştırmanın problemine bağlı kalmak için belirli bir form yapılandırılmıştır, ancak her katılımcının kendi deneyimlerini ve sosyal gerçekliğini gözden kaçırmamak için görüşmecilere esneklik sağlanması da istenmiştir. Bu sebeple mevcut araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacıya; esneklik, yanıt oranlarında yükseklik, sözel olmayan davranışları gözleme, veri kaynağını teyit etme ve derinlemesine bilgi vermesi avantajlarına sahip olması dolayısıyla tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 133-134). Sonuç olarak mevcut araştırma nitel bir teknik olan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

3.4. Araştırmanın Örnekleme

Mayıs 2020 tarihinde dünya genelinde 30 ülkedeki 277 şehir sakin kent unvanına sahiptir. Türkiye’de ise bu kentlerin sayısı 18’dir. Mevcut araştırma ise Marmara ve Ege bölgelerindeki sakin kentler olan Akyaka (Muğla), Gökçeada (Çanakkale), Seferihisar (İzmir), Taraklı (Sakarya), Vize (Kırklareli) ve Yenipazar (Aydın) kentlerini kapsamaktadır.

Örnekleme olarak seçilen bu kentler, Marmara ve Ege bölgelerinde bulunmaktadır. Ayrıca bu kentler sakin kent unvanı alması bakımından tarihsel olarak ilk 6 kenttir. Aynı zamanda bu kentler, nüfus, turizm kapasitesi, işyeri sayısı ve çalışan sayısı bakımından sakin kentler arasında ilk 10’da bulunan kentlerdir. İlk bölümde bahsedildiği üzere sakin kent bir yaşam biçimidir. Bu bağlamda yaşam biçiminin kültüre dönüşebilmesi zaman alabilmektedir. Bu kentlerin örnek olarak seçilmesinin nedenleri, benzer bölgelerde olmaları, sakin kent kültürünü yaşayabilecek ve bu unvanla öne çıkabilecek kadar zamandır sakin kent olmaları, nüfus, turizm, işyeri ve çalışan sayısı bakımından öne çıkan kentler olmalarıdır.

Mevcut araştırma, Marmara ve Ege bölgelerindeki sakin kentler olan Akyaka (Muğla), Gökçeada (Çanakkale), Seferihisar (İzmir), Taraklı (Sakarya), Vize (Kırklareli) ve Yenipazar (Aydın) kentlerinde çalışan

bireylerin çalışma yaşamı kalitelerine ilişkin düşüncelerini belirlemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda bahsi geçen kentlerde görüşme yapılacak kişilerin seçilmesi için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi, yeni konuların çalışılması için ve araştırmaya bahis olan konuya ilişkin en zengin bilgi kaynağı olabilecek bireylerin tespit edilmesi için kullanılan bir yöntem olduğu için tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 122).

Derinlemesine görüşme yöntemiyle ilgili olarak herhangi bir minimum örneklem sayısı kısıdı bulunmamasına rağmen farklı araştırmacıların farklı önerilerde bulunduğu görülmüştür. Örneğin, Yıldırım ve Şimşek (2016: 125) 1 kişi ile bile derinlemesine görüşme yapılabileceğini kaydederken; Adams (2015: 493) 10 kişiyle; Galvin ise (2015: 10) 12 kişiyle gerçekleşen görüşmelerin sonucunda araştırmayla ilgili tatmin noktasına gelinebileceğini ortaya koymuştur. Benzer şekilde Litfin (2017: 13), Eko Köyler isimli kitabında 14 görüşme gerçekleştirmiştir. McIntosh ve Morse (2015: 8) ise yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmelerde en az 30 katılımcıyla görüşme yapmak gerektiğini dile getirmektedir. Son olarak da “American Journal of Sociology”, “American Sociological Review” ve “Social Psychology Quarterly” dergilerindeki derinlemesine görüşme ile gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde genel olarak 30 ve üzerinde görüşme gerçekleştirdikleri görülmüştür. Buradan hareketle mevcut araştırma kapsamında en az 30 katılımcıyla görüşme gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler 27.07.2019 tarihi ile 16.09.2019 tarihleri arasında gerçekleşmiştir ayrıca katılımcıların onayları alınarak gerçekleştirilen görüşmeler ses kaydı ile belgelenmiştir. Katılımcıların ses kayıtlarının 7 dakika ile 61 dakika arasında olduğu ve toplam 717 dakika olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında 38 katılımcıyla görüşme gerçekleştirilmiştir. Demografik özelliklere ilişkin bulgulara ait tablo EK4’te gösterilmektedir. Katılımcıları tanımlamak için görüşmenin yapıldığı kentin baş harfi kısaltma olarak kullanılmıştır. Böylece Akyaka (A), Gökçeada (G), Seferihisar (S),

Taraklı (T), Vize (V) ve Yenipazar (Y) sakin kentlerinde yapılan görüşmeler bu şekilde kodlanmıştır.

EK1’de katılımcıların cinsiyetleri “K” kadın, “E” erkek olarak kısaltılmıştır. Katılımcıların medeni durumları ise “E” evli, “B” bekar olarak ifade edilmiş olup son olarak “İ” ilkokul, “O” ortaokul, “L” lise, “Ü” üniversite eğitim seviyelerini ifade etmektedir. Katılımcıların sektörel ayrımı ise “K” kamu, “Ö”, özel sektör olarak kısaltılmıştır.

Akyaka’dan 6, Gökçeada’dan 6, Seferihisar’dan 7, Taraklı’dan 6, Vize’den 6 ve Yenipazar’dan 7 katılımcıyla görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 11’i kadın, 27’si erkektir. Katılımcıların 27’si medeni durumlarını evli, 11’ i bekâr olarak bildirmişlerdir. 1 katılımcı ilkokul mezunu, 2 katılımcı ortaokul mezunu, 13’ü lise mezunu, 21’i de üniversite mezunudur. Araştırmaya katılan katılımcıların yaşları ise 18-60 yaş aralığındadır. 27 kişi özel sektörde istihdam edilmekte iken 11 kişi kamuda çalışmaktadır. Bir diğer demografik özellik incelendiğinde katılımcıların 16’ü kendi işletmelerinde görev almakta iken, 20’si işletme çalışanı olarak görev almakta, 2’si dernek çalışanı olarak görev almaktadır. Son olarak katılımcıların 31’i gelirlerini yeterli olarak görmekte, 3’ü orta olarak ifade etmekte ve geri kalan 4’ü gelirlerinin yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

3.5. Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

Mevcut araştırmada 3 bölümden oluşan görüşme formu kullanılmıştır (Ek-4). Bu bağlamda görüşme formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeyi hedefleyen 9 soru bulunmaktadır (örneğin, cinsiyet, yaş, deneyim süresi). Görüşme formunun ikinci bölümünde ise Walton (1975) tarafından geliştirilen 8 alt boyut ve 33 sorudan oluşan çalışma yaşamı kalitesi kriterlerini gösteren sorular bulunmaktadır. Bu bağlamda çalışma yaşamı kalitesinin alt boyutları ve bunlara ilişkin örnek maddeler Tablo 1’de incelenebilir.

Tablo 1: Çalışma Yaşamı Kalitesi Alt Boyutlar ve Örnek Maddeler

Çalışma Yaşamı Kalitesi Alt Boyutlar	Örnek Madde
Çalışma Yaşamının Sosyal Boyutu	İşinizden gurur duyuyor musunuz?
İş ve Yaşam Dengesi	Çalışma hayatınızın, özel hayatınız (eş, arkadaşlar, vb.) üzerindeki etkisiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?
Demokratik Ortam	İşletmenizde çalışanların haklarının korunmasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
Sosyal Bütünleşme	İşyerinizdeki farklılıklara ilişkin (din, dil, ırk, vb.) saygı hakkında ne düşünüyorsunuz?
Sürekli Geliştirme ve İyileştirme	İşletmenizdeki kariyer imkânları hakkındaki düşünceniz nedir?
Bireysel Kapasitenin Kullanılması ve Geliştirilmesi	İşyerinizde sahip olduğunuz özerkliği (karar alma fırsatı) nasıl değerlendiriyorsunuz?
Güvenli ve Sağlıklı İş Koşulları	Haftalık çalışma saatinizi nasıl buluyorsunuz?
Yeterli ve Adil Ücret	Ücretiniz hakkında ne düşünüyorsunuz?

Görüldüğü üzere Tablo 1 çalışma yaşamı kalitesi alt boyutları ve örnek maddeleri göstermektedir. Bu bağlamda her bir alt boyut bahsi geçen duruma ilişkin bilgi verirken tüm boyutların değerlendirilmesi ise çalışma yaşamı kalitesinin geneline ilişkin bilgi vermektedir.

3.6. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temel problemi “*sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşünceleri nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Bu temel problemi derinlemesine analiz edebilmek için ise 1 ana araştırma sorusu, 8 alt araştırma sorusu olmak üzere toplam 9 araştırma sorusu geliştirilmiştir. Araştırmanın soruları şu şekildedir:

Ana Araştırma Sorusu: Sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 1: Sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamının sosyal boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 2: Sakin kentlerde çalışan bireylerin iş ve yaşam dengesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 3: Sakin kentlerde çalışan bireylerin demokratik ortama ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 4: Sakin kentlerde çalışan bireylerin sosyal bütünleşmeye ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 5: Sakin kentlerde çalışan bireylerin sürekli geliştirme ve iyileştirmeye ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 6: Sakin kentlerde çalışan bireylerin bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 7: Sakin kentlerde çalışan bireylerin güvenli ve sağlıklı iş çalışma koşullarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Araştırma Sorusu 8: Sakin kentlerde çalışan bireylerin yeterli ve adil ücrete ilişkin görüşleri nelerdir?

Bahsi geçen bu araştırma soruları sakin kentlerde yaşayan ve çalışan bireylerin sakin kentlerdeki çalışma yaşamı kalitesine ilişkin görüşlerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda hızlı çalışma yaşamı, çoğu zaman stres, baskı ve tükenmişlik gibi negatif çalışma yaşamı durumlarına neden olabilirken bahsi geçen sorunların sakin kentlerde var olup olmadığının belirlenmesi, sakin kentlerdeki çalışma yaşamı dinamiklerinin diğer şehirlerden farklı olup olmadığının belirlenmesi de araştırmanın geri planındaki diğer alt amaçlarını oluşturmaktadır.

3.7. Araştırmanın Kısıtları

Mevcut araştırma 4 temel kısıt altında gerçekleştirilmiştir. Bunlardan ilki coğrafi sınırlardır. Araştırma kapsamında Marmara ve Ege bölgesindeki sakin kentlerdeki bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla farklı coğrafyalar için farklı sonuçların elde edilebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmanın bir diğer kısıtı ise görüşmelerin çalışma

yaşamı kalitesi ile sınırlı olmasıdır. Farklı çalışmalarda farklı konulara odaklanılabileceği (örneğin, iş tatmini ve iş stresi) unutulmamalıdır. Diğer bir kısıt ise katılımcı sayısıdır. Araştırmada 38 katılımcı ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Daha fazla sayıda katılımcıyla sonuçların derinleşebileceği ya da farklılaşabileceği dikkate alınmalıdır. Son kısıt ise araştırmanın Nvivo, MAXQDA, ATLAS.ti gibi bilgisayar programları ile analizlerinin yapılmamış olmasıdır.

3.8. Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular 9 farklı bölümde ele alınmıştır. Bu bağlamda ilk bölümde katılımcıların çalışma yaşamının sosyal boyutuna ilişkin bulgulara; ikinci bölümde, iş ve yaşam dengesine ilişkin sonuçlara; üçüncü bölümde, demokratik ortama ilişkin bulgulara; dördüncü bölümde, sosyal bütünleşmeye ilişkin değerlendirmelere; beşinci bölümde, sürekli geliştirme ve iyileştirmeye ilişkin sonuçlara; altıncı bölümde, bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesine ilişkin bulgulara; yedinci bölümde, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına ilişkin değerlendirmelere; sekizinci bölümde, ise yeterli ve adil ücrete ilişkin bulgulara; dokuzuncu ve son bölümde ise çalışma yaşamı kalitesine ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

3.8.1. Çalışmanın Sosyal Boyutuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde birinci alt araştırma sorusu olan sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamının sosyal boyutuna ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu anlamda sakin kentlerde çalışanların işlerinin toplumdaki imajları, yarattığı katkılar, sundukları hizmet ve ürünlerin kaliteleri ve insan kaynakları politikaları ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Ek olarak çalışanların işlerinden gurur duyup duymadıkları da çalışmanın sosyal boyutuna ilişkin görüşler arasında ele alınmaktadır.

Buna göre, sakin kentte çalışan katılımcılar yaptıkları iş ile gurur duymakta, topluma katkıda buldukları için mutlu olduklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar çalışmalarının toplumdaki imajıyla ilgili olarak olumlu algılara sahiptirler.

İşimle gurur duyuyorum, en güzel meslek, emekli işi zaten. Emekli olunca ne yapıyor? Kahveye gidiliyor. Bu yüzden en güzel meslek benim işim. Bu küçük kentin tek şehir kulübü olmanın prestiji var... (V2)

Belediyecilik anlamında gurur duyuyorum. Şimdi şöyle diyeyim. Bir belediye başkanı için en güzel şey nedir, yaptığı işlerin görünür olmasıdır, ön planda olmasıdır... (V4)

Çalışma hayatım bana özgüven sağlıyor. (T1)

Yani toplumdaki önce kendim önemliyim, kendim mutlu oluyorsam, benim bu enerjimi karşı taraf hissedecektir diye düşünüyorum. Toplum için çalışmıyorum, bir şeyler yapmıyorum, kendim için ailem için, onlara bir çabam bir katkı varsa... Oğlum gördüğü zaman "anne sen mutlusun bu işi yaptığın için" derse, o benim için daha büyük mutluluk oluyor... (S3)

Ek olarak katılımcılar sakin kent unvanının prestij sağlamasıyla bu unvana sahip olan bir kentte çalışmaktan gurur duyduklarını ifade etmişlerdir. Bu anlamda sakin kentte çalışanların yaptıkları işler özelinde toplumda faydalı oldukları ve bunun yanı sıra sakin kent unvanı olan bir kentte çalışma hayatında olmalarından da ayrıca gurur duyduklarını söylemek mümkündür.

İşimle gurur duyuyorum. Millet yaz olunca kalabalıktan şikâyetçi oluyor, ama o kadar da olacak, 5 – 10 sene önce Seferihisar'ı hiç kimse tanıyamıyordu, ama şimdi, Seferihisar'ı bütün dünya tanıyor, şu mandalina kurularını İtalya'ya, Almanya'ya, Norveç'e gönderiyor Seferihisar... Mesela Türkiye'nin her tarafına internetten seferihisar.com diye girerseniz bizim kooperatifimiz çıkar karşınıza, her tarafa isteyen istediği kadar alıyor, iki günde elinizde oluyor... (S2)

Şimdi bugün sakin kentler çıkıyor televizyonlara, bakın doktora tezleri yazılıyor bunların üzerine ve Vize muhakkak söyleniyor bir yerlerde, eskiden Vize'yi bilmeyen insanlar artık bununla beraber öğrenmiş oluyorlar Vize'yi. (V4)

Diğer yandan katılımcılar kendi mesleklerinin görev ve sorumlulukları dışında gerçekleştirmekte oldukları gönüllülük esasına dayalı aktivitelerin de topluma yararlı olduğunu düşünmektedirler.

Kendi adıma yaptığım işin yanı sıra kış aylarında birkaç arkadaşım ile gönüllü olarak eldivenlerimizi giyip çöp poşetlerini alıp şuradaki çınar kısmındaki çöpleri toplarız. Burada orman yangınları çok olur, maalesef insanlar doğal güzelliklere saygı duymuyor zaten sakin olmak bu değil bence... (Sakin olmak) Aslında böyle bir yer, insanların iç içe olduğu, birbirine ve doğaya daha saygılı olduğu bir topluluk olmalı diye düşünüyorum... (A1)

Benzer şekilde sakin kentlerde çalışan kişilerin kentlerinin doğallığını, yöreye özgü yemek ve el işlerini korumak ve geliştirmek adına girişimlerde buldukları ve bu koruma arzusunun kendilerine gurur verdiği yönünde bulgular elde edilmiştir.

Şimdi biz ilk yıllarda turlarla falan çalışıyorduk ve müşterim kim olacak bilmiyorduk. Yaşlılar mı olacak, gençler mi olacak, bilmiyorsunuz ilk etapta. Fakat turların vakitleri çok kısıtlı, mesela uğrayacak, burada yemeğini yiyecek ve gidecek... Ama biz onu istemiyoruz, biz istiyoruz ki buraya gelsin, yesin, içsin, muhabbetini etsin, baksın, konuşsun, burası aklında kalsın, bu tarz yerler aklında kalsın... Ama insanların çok az vakti var maalesef. O işten çok mutsuz olduk, keyif almadık yaptığımız şeyden, dedik ki biz turlarla çalışmayalım. Derdimiz çok para kazanmak değil. Yani biz huzurlu olalım istiyoruz, çünkü günümüz sabahtan akşama kadar, burada geçiyor, yani sevdiğiniz birilerini görüp sevdiğiniz işi yapmazsanız, o iş işkence gibi olur. O yüzden biraz inançlı olmak gerekiyor, işin doğrusu, biz öyle çok çok paralar kazanmıyoruz, bazen ne yapacağız bu ay çıkarabilecek miyiz dediğimiz oluyor, ama bununla mutlu olmak, işi hakkıyla yapmayı istemek ve işinizden gurur duymak önemli olan... Tercih meselesi, biz bunu yapmaya çalışıyoruz... (T3)

Sonuç olarak sakin kentte çalışan katılımcıların çalışma yaşamı kalitesinin çalışmanın sosyal boyutuna ilişkin algılarının pozitif yönlü olduğu söylenebilir.

3.8.2. İş ve Yaşam Dengesine İlişkin Bulgular

Bu bölümde ikinci alt araştırma sorusu olan sakin kentte çalışan kişilerin iş ve yaşam dengesine ilişkin bulgular ele alınmaktadır. Buna göre, çalışanların çalışma hayatlarının özel ve sosyal hayatlarındaki etkileri araştırılmış olup boş zaman ve dinlenme zamanları hakkında katılımcıların düşüncelerine yer verilmiştir.

Buna göre katılımcıların geneli çalışma hayatlarının sosyal hayatları üzerinde olumlu etkisi olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılar çalışma hayatlarından arda kalan zamanlarında aileleri ve kendilerine zaman ayırarak aktivitelerde bulunabildiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra mesai saatleri dışında aileleri ile gerçekleştirdikleri tarımsal ve hayvansal işlerden daha da fazla keyif aldıklarını, bu işlerin kendilerini deşarj ederek motivasyonlarını arttırdığı yönünde yorumlarda bulunmuşlardır. Bu anlamda sakin kentlerde çalışan kişilerin çalışma hayatlarının özel hayatları ve sosyal hayatlarına olumlu yönde katkı sağladığını söylemek mümkündür.

İşten sonra hayvancılık ve tarım işlerine çıkarız burada. Bu iş yükü değil, aksine üretmek insanın rahatlamasına neden oluyor. Üretmek insanı rahatlatıyor. Tarlaya bir ürün ektiğim zaman onun büyümesini ve yetişmesini seyretmek insana huzur veriyor... İş sonrası tarlaya gitmek veya hayvanlarla ilgilenmek bir yük veya iş değil ailece yaptığımız bir hobi. Ailecek yaptığımız için aileye zaman ayırma sorun olmuyor...(Y7)

...Aileden, atadan, dededen kalan topraklarımız var burada iş sonrası uğraştığımız... Toprakla uğraşmasını severiz, toprak insanın gerginliğini alıyor, stresini alıyor, kendinizi özgür hissediyorsunuz. Yalınayak hiç toprağa bastınız mı? Bir basın, o üzerinizdeki elektriğin kaybolduğunu göreceksiniz, doğa, sakinlik, dinginlik, huzur, öyle bir şey bu, yaşamak lazım biraz, yaşamadan çünkü hani, balık tatmamış insana bu tadı nasıl tarif edersiniz ki, anlatamazsınız, tarif edemezsiniz o lezzeti kendinin yaşaması gereklidir, böyle bir şey var yani, hayatımızın hikâyesi var... (Y1)

Diğer yandan sakin kentte çalışanların büyük bir kısmı aile işletmesinde istihdamda yer almalarından kaynaklı avantajlardan faydalandıklarını dile getirmişlerdir. Bu durum çalışma saatleri içerisinde iş yükünün daha kolay paylaşılmasına ve esnekliğine, mesai saatleri içerisinde aile ile birlikte vakit geçirmeye fırsat tanımaktadır. Bu çıkarıma dair katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir.

Aslında iş gibi değil hobi gibi oluyor, hem biraz da kazanç sağlamış oluyorlar. Ve bu kadar işin içinde bunlar aile ile birlikte yapılıyor genellikle. Pazar günü biz bahçe işimizi ailecek yapıyoruz, amcamlar geliyor, abimler geliyor, hep bir aradayız ve sevdiğimiz şeyi yapıyoruz... (Y4)

Aile ile birlikte nasıl olduğuna bağlı, şimdi çocuklarımız bizim burada, aile ile birlikte. Aile işletmesi deniyor ya aile işletmesi çatısı altında daha rahat hareket ediyorsunuz... (A7)

Burada da kendi işimiz sonuçta, eşim, çocuklarım, kayınpeder, görümcem duruyor, biz aile olduğumuz için bir sıkıntı olmadı. Eşimde geliyor, kayınpederim de geliyor, ben geliyorum. Sıkılmıyor, keyif alarak yapıyoruz işimizi... (S3)

Burada çalışanlar genellikle apart otelcilik yapanlar. Üst katları kendi evleri, alt katları iş yerleri olarak kullanıyorlar. Gelen insanlar ile kaynaşıyorlar, bir sene gelen bir daha bir daha geliyor. Herkesin çevresi genişliyor, herkes birbirini aile gibi görüyor... (G6)

Taraklı'nın yerlisi genellikle esnaflık gibi işlerle uğraşiyor, yabancılar memurluk gibi mesleklere sahip, onlarda mesela yorgunluğunu atmak için çarşıya çıkıyor, evde dinlenmek yerine burada muhabbet ederek, kaynaşarak ihtiyacını gideriyor... (T5)

Bu bağlamda araştırmaya katılan katılımcılar çalışma hayatlarının özel ve sosyal hayatlarına da katkıda bulunduğunu ifade etmektedirler. Sakin kentin sağladığı kolay ulaşım imkânları, mesafelerin kısa olması gibi avantajlar bireylerin mesai saatleri dışında özel işlerini tamamlamaları,

aileleri ile görüşmeleri, evlerine ulaşmaları konusunda stresi azaltan ve hayatı kolaylaştıran faktörler olarak görülmektedir.

2 dakikada evimden işime geliyorum, öğle yemeğini evinizde yiyorsunuz, bu büyük bir konfor, aile ile daha fazla zaman geçirebiliyorsunuz, çocuklarınızı güvenlik içerisinde yetiştirebiliyorsunuz. Büyük şehirde çocuk yetiştirmek hakikaten çok zor, bakıcı meselesi, çocuğun eğitiminden, ulaşımına her şeyi ile ilgilenmek zorundasınız. Biz sabah çıkıyoruz, çocuğumuz sabah kendisi okula gidiyor, eşim öğretmen, eşim çıkıyor kendisi gidiyor... (Y1)

Bir işinizi halledeceksiniz mesela, belediyeye girdiğinizde herkesi tanıyorsunuz. Birisi olmasa öbürü muhakkak işinizi hallediyor. Ya da o adam öğle yemeğine çıktığında evine yürüyerek gidiyor, annesine gidiyor, komşusuna gidiyor, çok rahat aslında. İstedğinde istediği gibi yapabiliyor vakti ona kalıyor. Burada bir koşuşturma yok, telaş yok, şehir sakin ya, o da insanı ciddi olarak mutlu eden bir şey... (Y4)

Zaten yaz olduğu için, ne olursa olsun iş bitiyor, aşağıya iniyoruz sahile veya burada oturuyoruz sohbet ediyoruz. Hiç kendime zaman ayıramama durumu olmuyor. Bu hususta işletme de çok önemli oluyor bu payda. Çünkü biz 12'de başlıyoruz işe ve kişisel bir işim olduğunda arıyorum tolerans gösteriyorlar, yardımcı oluyorlar ellerinden geldikleri kadar. (G1)

Sonuç olarak çalışma yaşamı kalitesinin çalışmanın sosyal boyutuna dair katılımcıların alt başlıkların hemen hepsine olumlu cevaplar verdikleri, çalışma hayatının özel, kişisel hayatları üzerinde pozitif etkisi olduğu ve boş zamanları konusunda da olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

3.8.3. Demokratik Ortama İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümde katılımcıların işyerlerindeki demokratik ortama ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Bu anlamda işletmede çalışanların

hakları, ifade özgürlüğü, kişisel hayatın gizliliği ve bireyselliğe saygı hususları ele alınmıştır.

Demokratik ortamın boyutları tek tek ele alındığında katılımcıların işletmelerinde çalışanlara yönelik hakların korunmasına yönelik algıları pozitif yönlü olduğu ifade edilebilir. Çalışma ortamındaki ifade özgürlüğü boyutuna yönelik katılımcıların çoğunun ifadelerini özgürce ifade edebildikleri söylenebilir.

Çalıştığımız kurumda herhangi bir ifade özgürlüğü sorununuz bulunmamaktadır. Üniversite olarak her türlü fikrin özgürce ifade edildiğini söyleyebiliriz... (V1)

İfade özgürlüğümüz ile ilgili bir sıkıntımız yok, ifade özgürlüğümüz tamdır... (V3)

İfade özgürlüğünde resmi kurumda da bir sorununuz olduğunda bunu dile getirebiliyorsunuz. Kendi doğrularınız varsa o doğruları her yerde dile getirmek önemli, çünkü insanlar kendi doğrularını dile getirdiği müddetçe özgür olabilirler... (S6)

Kendimizi ifade edebiliyoruz...(T1)

Kişisel hayatın gizliliğine yönelik saygı ve kişisel özelliklere saygı boyutları konusunda ise özellikle kentlerin sakin kent unvanı alması ile artan farklılıklara karşı duyarlılıklarının ve kent halkının genel olarak özel hayat gizliliği veya bireylere duyulan saygının arttığı söylenmektedir. Bu durumun gelişmesinin temelinde ise sakin kentlerin getirmiş olduğu istihdam fırsatları, eğitimlerle birlikte turizm ile artan farklı kesimlerle birlikte yaşamaya başlamak, ticaret yapmak gibi etmenlerin de kuvvetli etkisi olduğunu söylemek doğru olacaktır.

2009'dan önce hatta 30 yıl öncesine kadar kadınlar pek dışarı çıkamazlardı, araba kullanamazdı, rahat bir şekilde sosyalleşemezlerdi. Aslında bundan 10 yıl öncesi de biraz böyleydi. Ama Seferihisar'da sakin kent bizlere şu süreci gösterdi.... Seferihisar'da kadınlar kendinden daha emin bir şekilde daha ayakları yere basan haline geldiler. Artı yanlarında bir sürü insan,

bir sürü erkek çalıştırır hale geldiler çünkü kendi ev ekonomilerine katkı sağlıyorlar, ev ekonomisi demek kendilerinin özgürlükleri demek. Çünkü kendilerinin kazandıklarını kendileri harcayabiliyorlar ve kadınların daha net karar almalarına neden oldu bu durum. Sonuçta bu durum Seferihisar'da kadın-erkek eşitliğine demokratik bir katkı sağladı. Toplumsal demokrasi ve toplumsal cinsiyet muazzam düzeye ulaştı böylece... (S5)

Burada, çalıştığım ortamda herhangi bir ayırım söz konusu değil demokratik bir ortam var... (Y7)

Belediye ve kamu hizmeti veren katılımcılardan bazıları ise demokratik ortam açısından sakin kent unvanı alınma aşamasında izledikleri yol ve yöntemleri değerlendirmişlerdir. Bu anlamda Akyaka Sakin Kenti'nin Dünyada bir ilke imza atarak sakin kent olma aşamasında referanduma giderek halkın oylarını alan tek kent olmuştur. Kentin yerel yönetiminden halka verilen bu fırsat genelden özele demokratik olma konusunda çalışma hayatında da kendisini gösterdiği söylenebilir. Akyaka'nın bu demokratik girişimine dair katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Yani biz sakin kent konusunda tek referanduma giden beldeyiz. ... daha sonra pazar yerine çıktık çocuklarla boyamalar yaptık, ilk önce çocuklara öğretip onların evlerde aşılmasını sağladık. Daha sonra dedik ki haydi bakalım, gelin referandum yapacağız, aşağı yukarı 900 küsur tane oy kullanıldı. Hemen hemen hepsi evet yönündeydi. (A4)

Akyaka'da bu işin tanıtımını yaptık. Yani, 25'e yakın halk toplantıları yaptık. Farklı kesimlerle yaptık, esnafla ayrı, turizmcilerle ayrı, sivil toplum kuruluşlarıyla ayrı, öğrencilerle, kadınlarla ayrı görüşmeler yaptık. Belediye de bize destek verdi, ondan sonra biz dedik referandum yapalım.... Tarihini belirledik, çocuklar da oy kullansın dedik... Onların geleceği olacak dedik... Ve 7 yaşından itibaren herkesin oy kullandığı bir süreçti, aslında çocuklar o süreçte bu işe, hakikaten gerçekten anlayarak sahip çıkan kesim oldu. (A5)

Demokratik ortama ilişkin katılımcıların yorumları değerlendirildiğinde çalışma yaşamı kalitesinin bu alt boyutuna yönelik algıların pozitif yönlü olduğu, çalışanların düşüncelerini özgürce ifade edebildikleri, farklılıklara karşı saygının var olduğu söylenebilir.

3.8.4. Sosyal Bütünleşmeye İlişkin Bulgular

Araştırma sorusu dört, sakin kentlerde çalışan bireylerin sosyal bütünleşmeye ilişkin görüşlerinin neler olduğunu bulmayı amaçlamakta, bu anlamda bu bölümde çalışma yaşamı kalitesinin sosyal bütünleşme boyutu ele alınmaktadır.

Araştırmaya katılan sakin kent çalışanların geneli sosyal bütünleşme konusunda farklılıklara (din, dil, ırk, vb) karşı anlayışlı olduklarını ve çalışma arkadaşları ile olan ilişkilerin olumlu olduğunu ifade etmektedir.

Ciddi bir yerli yabancı ayrımı olmuyor burada, çünkü gelen nüfus daha bilinçli olduğu için buraya ayak uydurmaya çalışıyor. Bir de Seferihisar halkının kültür düzeyi de öyle çok düşük değil (S1).

Gerçekten burada bu kadar iyi insanla bir arada bulunup çalışmasaydım, asla çalışamazdım, çünkü bu herkesin yapabileceği bir iş değil. Birde burada tek kız benim, diğer arkadaşlarım yakın arkadaşım olmasaydı, çekilmez olurdu, mesela çok kalabalık bir sezon geçirdik bu sene, bazı ufak atışmalar ve sürtüşmeler elbette oluyor, bir taraf alttan alıyor, yakın arkadaşların yardımı ile geçiyor gidiyor... (G1).

Yerli halkın ayrımcılık yaptığını şimdiye kadar görmedim. Böyle bir durumun karşısında olabiliriz... (Y6)

Benzer şekilde çalışma hayatında daha huzurlu ve mutlu olunması gerektiğini bunun iş arkadaşları ile olumlu ilişkilerin kurulmasının gerekli olduğu bu nedenle kişiler arası farklılıklara saygı gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Kavgalı gürültülü çalışma iyi olmuyor yani, oturanlar birbirine uymuyor, muhabbetler tutmuyor... Başka şekilde tercih

edenlere saygı duyuyoruz ama böyle yerlerde (küçük kentlerde) daha biraz dikkat etmek lazım...(T3).

Katılımcılar işyerlerindeki farklılıklara karşı sorun yaşamamalarının en temel nedeni olarak aile işletmelerinin sakin kentlerde çoğunlukta olduğunu dile getirmektedir. Bu anlamda kendi işletmeleri olan katılımcılar aileleri ile birlikte gün içinde hem birlikte vakit geçirmekte hem de aile temelinde daha sağlam ilişkilerin olduğu bir çalışma hayatına sahip olabilmektedirler.

Kendi işimizle ilgilendiğimiz için pek problem olmuyor... (Y6)

Şimdi siz işyerinize gittiğiniz zaman her insanın yaptığı bir iş var mesela, farklı insanlar var. Herkesin yapması gereken bir görevi var orada, gün içinde tamamlanması gereken. Farklı kişilerle çalışmak zor olabilir ama burada mesela silaj yaparken pazar günü abim 3 tane arkadaşını çağırıyor, bir yandan kahkaha, şakalar ve espriler ile bir yandan da iş yapıyorlar. Neden sıkılırsınız? Ben, her gün inek bakmaya gittiğimde annemle vakit geçirmiş oluyorum, şakalaşıyorum, yeri geliyor su savaşı yapıyorsunuz; yeri geliyor silaj yapılırken silajın üzerinde tepiniyorsunuz, boğuşuyorsunuz, o yüzden o iş yapmış gibi olmuyor, zevk alıyorsunuz... (Y5)

Diğer yandan çalışma ortamı dışında, sakin kentler genelinde sosyal bütünleşmeye ilişkin algıların farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre bazı katılımcılar sakin kent unvanı ile artan turizm sonucu yerel halkın farklılıklara karşı olan anlayış ve saygılarının zaman içerisinde arttığını diğer yandan aşırı turizme maruz kalan sakin kentlerdeki yerel halkın dışarıdan gelen yabancılara karşı sosyal bütünleşme düzeylerinin gitgide azaldığını dile getirmişlerdir. Olumlu görüşler şu şekildedir.

Gökçeada Türkiye'nin bir fotoğrafı diyebiliriz, burada Iğdırlısı da, Hakkarilisi de, Edirnelisi de vardır. Hepsinin bir araya getirdiği Gökçeada da yaşam kültürü söz konusudur. (G4)

Zamanla değiştiğini gözlemleyebiliyoruz bunun, tabi ki ilk başlarda geçişler hep sancılı olur derler ya... Yenipazar sakin şehir olduktan sonra buraya yurt dışından gelen öğrenci kabileleri oldu. İlk

başlarda bunlar, farklı bir şekilde gözlemlenebilirken şimdi artık dışarıdan öğrenci gelmiş diye normal günlük hayatta olağan karşılanabiliyor... (Y2)

Aşırı turizm nedeni ile sakin kent halkının dışarıdan gelen yabancılara karşı azalan sosyal bütünleşme arzu ve isteklerine dair görüşlere ise aşağıda yer verilmiştir.

Eline dondurma alıp gezen bir topluluk var, tipi değişti, gereksiz bir kalabalık oluşturdu. Gerçekten konaklamak için, gerçekten doğal güzellikleri görmek için gelmiyorlar buraya insanlar. Bence öyle, daha çok pislik bırakıyorlar. Belediyenin zaten bünyesi, gücü belli, her şeye yetişemiyor. (A1)

Buraya gelen dışarıdan kimler var? Hikâye burada başlıyor. İstanbullular, Ankaralılar... İnsanlar deniz görmemişler hasretler, sahili seviyorlar, İstanbullular geliyor buralara dağlara taşlara zeytinliklere saldırıyorlar. İstanbul'daki bir dönüm arazi fiyatına geliyor buradan 30-40 dönüm yer alıyor... (S4)

Sonuç olarak sakin kentte çalışan katılımcılar çalışma yaşamı kalitesinin alt boyutu olan sosyal bütünleşmeye ilişkin pozitif yönlü algıya sahiptirler. Diğer yandan sakin kentteki günlük yaşama yönelik sosyal bütünleşme konusunda kentler arasında farklı düşünceler mevcuttur. Özellikle Gökçeada, Seferihisar ve Akyaka kıyı turizmine açık kentlerin sosyal bütünleşme açısından son dönemlerde aşırı turizmden mustarip oldukları ifade edilmekte ve gelen turistlere karşı önyargı ile yaklaşılmaktadır. Bu olumsuz tutumlar her ne kadar çalışma hayatı açısından sosyal bütünleşmeye etki ettiği ifade edilmemiş de olsa sakin kent halkını negatif etkileyen ve algılarını değiştiren bir yapıya dönmesi endişe vericidir.

3.8.5. Sürekli Geliştirme ve İyileştirmeye İlişkin Bulgular

Bu bölümde sakin kentlerde çalışanların çalışma yaşamı kalitesi alt boyut olan sürekli geliştirme ve iyileştirmeye dair görüşlere yer verilmiştir. Bu boyut ekseninde çalışanların kariyer imkânları hakkındaki düşünceleri, kişisel gelişim fırsatları hakkındaki fikirleri, iş güvencesi ve işyeri

motivasyonları ele alınmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda sakin kentte çalışanların sürekli iyileştirme ve geliştirme boyutuna dair pozitif yönlü algıları olduğu söylenebilir.

Öyle ki, araştırmaya dâhil olan katılımcılar kariyer imkânlarının mevcut olduğu özellikle sakin kent bünyesinde de gerçekleştirilen eğitim ve teşviklerin aktif olduğunu dile getirmişlerdir. Bu anlamda hem kamu hem de özel sektörde çalışanların çalışma yaşamı kalitesi alt boyutu olan sürekli geliştirme ve iyileştirmeye yönelik algılarının pozitif olduğunu söylemek mümkündür.

Üniversite olarak gelişime kesinlikle açık olduğunu söyleyebilirim, örneğin bizde 10 adet hoca doktora, 2 hoca yüksek lisans yapıyorsa bu gelişime ne kadar açık olduğunu göstermektedir... (V1)

Mesela ben ne yapıyordum? Birçok personelimi farklı eğitimlere gönderiyordum, mesela biz AB projeleri hazırlama konusunda Trakya kalkınma ajansı projelerini yapma konusunda Trakya'da en yüksek düzeyde proje yapan belediye idik, en fazla hibe alan belediye idik biz... (V4)

Belediye çalışma yaptığında gençleri çok teşvik ediyorlar. Burada bulunduğum sürece gençleri aktif olarak çalıştırmaya çalışıyorduk, elimizden geldiği kadar... (A2)

Sakin kentlerde işyeri dışında var olan kariyer ve kişisel gelişim fırsatlarının kent bünyesinde aktif olması kişilerin kendi istihdam alanlarını yaratmaya yönelik girişimleri de geliştirmiştir. Özellikle kadın istihdamına yönelik fırsatların var olması sakin kent unvanı ile gelen farkındalık sayesinde gerçekleşmiş olup, kadınların istihdama katılmasına yönelik eğitimler ve teşvikler söz konusu olmuştur.

Kısmen kariyer geliştirme fırsatları doğdu diye düşünüyorum. Özellikle kooperatifçilik... Kadının emeği ile ilgili. Sakin kent hareketinin yenilenebilir enerji, çevreci yaklaşımlardan dolayı... Tabi

o beraberinde ötekilerini de tetikledi, hep birbirini tamamlayan, destekleyen şeyler. (S1)

Burada bir halk eğitim var, orada kadınlara yönelik çok fazla kurslar oluyor... Ya da onun dışında yeni açılan kültür merkezimiz var, çocuk ve kadınlara yönelik. Bağlama kursları, el işi kursları vb. bir sürü kurslar var. Burada kadınların birçoğu çanta yapıp satar ya da bir ara efe bebek kurslarımız vardı... İstedığımız zamanda kurs açtırabiliyoruz, bu konuda daha çok halk eğitim merkezi liderlik yapıyor. (Y5)

Kariyer fırsatları ve teşviklerinin yanı sıra sakin kentte çalışanların kendi işlerine yönelik motivasyonlarının da yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bu pozitif algının en temel nedeni kişilerin el emeği ile ürettikleri ürünlerin kalitesinden emin olmaları ve karşılığında müşteri memnuniyeti ile tatmin olmalarıdır. Bu durum araştırmanın yürütüldüğü hemen her sakin kentte dile getirilmiştir. Kişiler kendi adlarına çalıştıkları işleri bir mesai saati değil, hobi, eğlence olarak adlandırmakta ve sonucunda da büyük tatmin sağladıklarını belirtmektedirler. Bu anlamda çalışmaya yönelik motivasyon düzeyi ile ilgili araştırmaya dâhil olan katılımcıların özellikle kendi hesabına çalışanların motivasyon seviyelerinin daha yüksek, çalışma yaşamı kalitesi alt boyutu olan sürekli geliştirme ve iyileştirmeye dönük algıları pozitiftir.

Stant açıyorum, kavanozları koyduğumuz zaman gelen müşterilerin geri dönüşleri (çok güzeldi demeleri, şundan biraz daha alayım demeleri, kavanoz kapağındaki yazıdan beni bir sene sonra yurt dışından gelip bulmaları aynı reçeli almaları) beni çok mutlu ediyor... Geri dönüşümler önemli, asıl motivasyonum bu benim... (S3)

İşten sonra hayvancılık ve tarım işlerine çıkarız burada. Bu iş yükü değil, aksine üretmek insanın rahatlamasına neden oluyor. Ürün ektiğim zaman onun büyümesi ve yetişmesini seyretmek insana huzur veriyor. İş sonrası tarlaya gitmek veya hayvanlarla ilgilenmek bir yük veya iş değil ailece yaptığımız bir hobi. (Y7)

Sonuç olarak araştırmaya dâhil olan katılımcıların özel ve kamu sektöründe sürekli geliştirme ve iyileştirmeye yönelik algılarının pozitif ve bu anlamda çalışma yaşamı kalitesinin yüksek olduğu, aynı zamanda sakin kent unvanı bünyesinde yerel halkı kapsayan eğitim ve teşviklerin de özellikle kadınların istihdamında ve eğitiminde önemli rol oynadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ek olarak kendi hesabına çalışan katılımcıların el emeği ürün ve hizmetlerin kendilerine motivasyon sağlamasından kaynaklı pozitif bir çalışma yaşamı kalitesinden bahsetmek mümkündür.

3.8.6. Bireysel Kapasitenin Kullanılması ve Geliştirilmesine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sakin kentlerde çalışan bireylerin bireysel kapasitelerinin kullanılması ve geliştirilmesi boyutuna değinilmektedir. Bu boyut kapsamında araştırmaya katılan bireylerin işyerinde karar alma fırsatları, işlerinin önemi, birden fazla işi gerçekleştirme imkânı hakkında bilgiler edinilmiştir. Bu anlamda araştırmaya dâhil olan katılımcıların işlerini önemli gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kendime göre işimi önemli görüyorum. Burada birçok işletme var; otobüs işletmesi, eczaneler var. Gece saat 2'de kalkıp ben eczaneye gittiğimi biliyorum. İlaç vermesi gereken e-reçete diye bir sistem var, o sistemdeki aksaklıkları gidermeye gittiğim oluyor. Bu nedenle yaptığımız iş önemli sonuçta, bir veri kurtarma işi yapıyorsunuz. Adamın bilgisini, dokümanlarını resimlerini kurtarıyorsunuz, önemli bir şey. Tez yazıyorsunuz, bilgisayarınızın hard diski gitti, içinden kurtarmanız lazım... (V3)

Ben çeşitli pazarlama şirketlerinde çalıştım. Esas mesleğim demircilik, çekirdekten yetiştim.... Aydın'da pulluk fabrikasında 4 yıl çalıştım. Ondan sonra Türkiye gazetesinde pazarlama şirketinde çalıştım, Emsan pazarlamasında 8 yıl... Yani şu köylerde girip çıkmadığım ev yok, evlerde elektrikli şofben satış ve montajını yaptım. Şu anda dahi satış yaptığım köylerdeki arkadaşım benim şofben arızalı derse hemen gidip orada yerinde tamiratını yapıp, teslim ediyorum.

Bu görüşlere ek olarak kendi hesabına çalışan, el emeği ile üretim yapan katılımcıların işlerine yönelik bireysel kapasitelerini kullanabilme özgürlüğü ve işlerini önemli görme düzeylerinin daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Bir şirkette çalışırken kendinizin ürettiği bir şeyi göremiyorsunuz. Size verilmiş görev var, o görevi yapıyorsunuz. Doktor olduğumda da bana gelen hastaları gün içerisinde tedavi edip göndereceğim. Ama burada öyle değil ki... Akşama kadar, binbir çeşit insanla, binbir çeşit şeyi paylaşıyorsunuz. Ürettiğiniz şeyler var... Akşam eve geldiğinizde kendi tarlanızdan kopardığınız mısırı kaynatıp yiyorsunuz ya da bahçeden sağıp geldiğiniz sütü anneniz tatlı yapıyor. Bunlar çok güzel zevkler... (Y5)

Bunun yanı sıra aile işletmenini getirmiş olduğu hiyerarşik sıralama katılımcıların işyerlerinde özerk karar almalarının önüne geçtiğini, aile bireylerinin onayı ile kararların alındığı ifade edilmiştir.

Öncelikle burası abim ile benim işletmem. Benim büyüğüm olarak abim var... Her zaman kendi başıma karar alamıyorum. İstesem de alamıyorum, o da ben olmadan bir karar alamaz. Bu konuda ciddi ayrılıklar yaşıyor. En basitinden bugün birini işe aldığımız takdirde, kendi kafama göre işten çıkarma yetkim yok, o yüzden bazı sıkıntılar bizde de oluyor... (V6)

Sonuç olarak sakin kentte çalışan katılımcıların işlerine yönelik önem algıları pozitif olmakla birlikte birden fazla iş ile uğraşabildiklerini söylemek doğru olacaktır. Özellikle kendi hesabına çalışanların işlerini daha önemli gördükleri ve çok yönlülük düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlaveten, aile şirketlerinde var olan ataerkil yapının bireylerin karar alma aşamalarında süreci olumsuz etkilediği de ifade edilmiştir. Bu anlamda bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi alt boyutu sakin kentlerde genel itibari ile çalışma yaşamı kalitesini olumlu yönde etkilemekle birlikte aile şirketlerindeki özerkliğin yüksek olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

3.8.7. Güvenli ve Sağlıklı Çalışma Koşullarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde sakin kentte çalışan bireylerin güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına yönelik bilgiler yer almaktadır. Bu anlamda çalışma yaşamı kalitesinin alt boyutu olan güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına yönelik sakin kentte çalışan bireylerin haftalık çalışma saatlerine yönelik düşünceleri, iş yükleri ile ilgili bilgiler, fiziki çalışma koşulları ve bu koşulların güvenilirliği, son olarak da yorgunluğa dair sorular sorulmuştur.

Araştırmaya dâhil olan katılımcılar iş yükleri ve çalışma saatlerinin dönemsel olarak değiştiğine yönelik ifadelerde bulunmuşlardır. Özellikle yaz dönemleri artan turizm ile çalışma saatleri ve iş yüklerinin arttığını; kışın ise daha az iş yüküne sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ek olarak katılımcılar yaz dönemi artan iş yükü ve çalışma saatlerinden şikâyetçi olmadıklarını da ifade etmektedirler. Bu anlamda sakin kentte çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi alt boyutu olan güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına yönelik algılarının pozitif olduğu söylenebilir.

Nisan ayından itibaren başlıyor buranın işleri, çalışma yoğunluğu, okullar açılana kadar devam ediyor diyebilirim. Ekim ayının sonuna kadar da çocuğu olmayanlar kalıyor, çocukları büyümüş, karı koca, yaşlı kesim, emekliler geliyor yani. Çok ağır değil... (A2)

Yoğunluk çok fazla olmaz kışın, yoğunluk düşer ama devam eder. Çalışma saatleri özel sektörde hiçbir zaman akşam 5’de bitmez, gece saat 12’de olsa o saatte de devam eder yani. Biz keyif ile çalışıyoruz, keyif ile yapmıyorsanız, o işten zevk alamazsınız zaten... (A4)

Buranın lokomotifî turizm, bu sektörün pek saati yok. Sabah 8 akşam 5 diye bir şey sadece devlet dairelerinde var. Turizm, tarım ve hayvancılıkta saat mefhumu yok. Burada öyle bir şey yok, bütün zamanını kendin için sevdiğin bir iş olduğunda veriyorsun. Mesela 50 tavuğun varsa onunla uğraşıyorsun, 100 koyunun varsa onunla uğraşıyorsun. Bu da zaten senin yaşam biçimin oluyor. Onun mesaisi,

zamanı, vakti diye bir şey olmuyor. Bütün günün zevk ve şevkle geçiyor yani... (G5)

Bu yorumlara ek olarak özellikle kendi hesabına çalışan katılımcıların çalışma saatlerini kendilerinin belirlediği bunun yanı sıra kendi işleri ile keyifle uğraştıkları için çalışmayı bir yük değil tam tersine keyifli aktiviteler olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

İşyeri bizim olduğu için bizim adımıza bir kriter yok. Çalışanlarımız 11'de gelirler, akşam 7-8'de giderler, dükkânın çalışma saatleri budur. (V6)

Burada sabah 9 akşam 8-9 gibi çalışıyoruz. Kendimize ait olduğu için istediğimiz saatte kapayıp açıyoruz. Pazar açmıyoruz sadece. İş yükümüzün çok fazla olduğunu söyleyemem. Keyif veriyor zaten bana. (S3)

Ben sabahtan akşama kadar buradayım. Elemanım olduğu halde hiç oturmuyorum. Çünkü kendim üretiyorum, alıp satmıyorum, mutfağında kendim yapıp kendim sunuyorum. Benim için zor olmuyor açıkçası. Keyifle yapıyorum... (G3)

9-5 arası çalışıyorum ve çalışma hayatımdan memnunum. (T1)

Son olarak daha önceden sakin kent olmayan bir yerden gelen katılımcıların çalışma yükü ve saatlerini büyük şehirler ile karşılaştırdıklarında sakin kente özel avantajların daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu anlamda çalışma saatleri ve iş yüklerinin yanı sıra stressiz çalışma ortamı, trafik problemi olmadan işe gidip gelme imkânları sayesinde katılımcıların daha güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip oldukları söylenebilir.

Bir kere büyük şehirlerden ya da arkadaş çevresinden gördüğüm kadarı ile bir acele var. Gün içerisinde zorlama ve strese girme, stres altında acele olarak işleri hayata geçirme söz konusu. Burada da var mı? Var! Ama burada, bir rahatlıkta söz konusu. Gün içerisinde yapabiliyorsunuz, çünkü düzeniniz ona göre, yaşam standardı, size sunulan kimlik bu seviyede. Çalışma saatleri de buna

etken olabiliyor, örneğin işten eve bisiklet ile gidebiliyorum, çünkü çok yakın mesafeler bunlar, kent küçük çünkü bisiklet yolları ile bunu rahatlıkla ilerletebiliyorsunuz. (S5)

Biz aile şirketiyiz yani ailece çalışıyoruz. Daha önce büyük oğlan büyükşehirde çalışıyordu, nasip oldu bıraktı orayı. Kendimiz daha güzeliz yani. Az olsun öz olsun, kendi işin olsun doğru mu kızım? Emir altında, saatinde gelmezsin sorun, çıkarsın sorun. Kendi işin daha güzel, daha güvenli ve keyifli... (Y4)

Sonuç olarak sakin kentlerde çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına yönelik algıları pozitif yönlü olup çalışma yaşamı kalitesini olumlu yönde etkiler düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.8.8. Yeterli ve Adil Ücrete İlişkin Bulgular

Bu bölümde yeterli ve adil ücret boyutu incelenmektedir. Bu anlamda ücret düzeyleri hakkında genel yorumlara, adil ücret anlayışının olup olmadığına yer verilmiştir.

Genel itibariyle araştırmaya dâhil olan katılımcıların sakin kentler bünyesinde kazançlarını yeterli ve adil düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan bu ücret seviyelerinin ülke genelinde düşük olmasından kaynaklı memnuniyetsizlikler de ifade edilmektedir. Fakat sonuç itibari ile sakin kentte çalışanlar kazançlarının kentlerinin getirmiş olduğu avantajlar sayesinde yeterli olduğu kanaatindedirler. Özellikle büyük şehirlerle karşılaştırıldığında sakin kentteki giderlerin daha az oranda olması, katılımcıların tüketim düzeylerinin daha düşük olması sayesinde yeterli ücret seviyesinde yaşamalarına imkân sağlamaktadır.

Vize için şu anki şeye baktığımız zaman bana göre yeterli. (V5)

Şimdi öncelikle bizim sistemimiz şöyle çalışıyor, asgari ücretten başlıyor, çalışmaya devam ederse yıllık primler şeklinde artışlarımız oluyor. Aynı zamanda Pazar günleri çalışmak isterse çift mesai ödüyoruz, çünkü başka türlü ne onlar çalışır ne de bizim işimiz yürür... (V6)

Tabi ki de yetiyor ama şöyle günümüzde insanlar biliyorsunuz yetinme kafasında değil maalesef... (A2)

Ben şimdi burada 2 bin TL emekli maaşı alıyorum, 2 bin TL hanım emekli maaşı alıyor. Ev kendimin, şimdi bizim bin TL yemeğe içmeye paramız gitmez, hem de iyi bir şekilde diyorum. Peynirin, etin, balığın iyisini yemekle gitmez. Bin TL dışarda yemek yesen, bin TL faturalarını bol bol ödesen, aylık bin TL sana kalır, yılda 12 bin TL yapar tasarrufun. (G5)

Ekonomik şartlar açısından kimseye asgari ücret yetmez bir kere. Yaşam standartları çok arttı ama burada en azından İstanbul'a kıyasla biraz daha iyi. Ulaşım açısından düşündüğünüzde orada bir araç kullanmak zorundasınız, bu ekstra bir ücret. 5 TL bile harcasanız ayda 150 TL yapar, burada yürüyebileceğiniz en fazla yer buradan hükümet konağı kadar. Bir baştan bir başa 25 dakikadan fazla tutmaz, spor için yürürsünüz yine de yürürsünüz bir problem değil. Bunların hepsi, masraftan tasarruf. Bir kere Taraklı'da kiralar ucuz. İstanbul'da 1000-1500 TL'den ucuza ev bulamazsınız, burada 400-500 TL ye ev bulabilirsiniz. Pazar alışverişinde en azından kendi yetiştirdiğimiz ürünleri kullanıyoruz bu da büyükşehirliere göre bir avantaj tabi ki. (T5)

Bu anlamda çalışma yaşamı kalitesi alt boyutu olan yeterli ve adil ücret algısının sakin kentte çalışan bireyler açısından pozitif yönlü olduğu bu anlamda çalışma yaşamı kalitelerinin de olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

3.8.9. Çalışma Yaşamı Kalitesine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitelerine ilişkin görüşlerini içeren bulgulara yer verilmiştir. Bu anlamda sakin kentte çalışmanın çalışma hayatı ve çalışma yaşamı kalitesindeki etkileri sorulmuştur.

Çalışmaya dâhil olan katılımcılar çalışma yaşamı kalitelerinden genel itibari ile memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Bu çıkarımı ifade eden

katılımcı yorumlarını ailelerine zaman ayırabilme imkânı, yaptıkları işten keyif almaları, mesai saatleri sonrası uğraştıkları toprak ve hayvancılık işlerinden aldıkları haz ve keyif, hem de kendi hesabına çalışan kişilerin bu işlerinde hissettikleri özerklik ve çalışma hayatında yardımlaşma ve esneklik gibi başlıklara ayırmak mümkündür. Diğer bir ifade ile sakin kentte çalışanların çalışma yaşamı kalitesi algılarını pozitif yönlü olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Burada bütün zamanını kendin için yaşıyorsun. Mesela 50 tavuğun varsa onunla uğraşıyorsun, 100 koyunun varsa onunla uğraşıyorsun. Zaten senin yaşam biçimin oluyor bu durum. Onun mesaisi, zamanı, vakti diye bir şey olmuyor. Bütün günün zevk ve şevkle çalışıyorsun yani... (G5)

Yani burada yaşamak, çalışmak bir kere çok ayrıcalıklı diyebilirim. (S5)

...Çalışma hayatı da güzel burada. Çalışmadan önce ben eşimin mesleğinden ötürü çok yer gezdim, taşınmaktan çok hoşlanırdım, gidiyorum, yeni bir yer, yeni bir kültür, yeni bir insan, yeni bir çevre, bir şeylerin bana katması için çaba gösterdim. Bana ne kattığını mesela düşünüyorum, bana huzur veriyor diyorum en başta... (S3)

Sakin kentte çalışmak katılımcılar tarafından keyifli, insanı özgürleştiren bir çerçevede ifade edilmiştir. Özel ve kamu sektöründe çalışanların günlük mesai saatlerinin dışında toprak ve hayvancılıkla uğraşmaya devam ettiklerini ifade etmekte ve bunları bir iş değil aile ile gerçekleştirilen hobi olarak değerlendirmektedirler. Bu anlamda sakin kentlerde çalışma hayatına yönelik katılımcıların algılarının pozitif yönlü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Yani burada yaşamak, çalışmak bir kere çok ayrıcalıklı diyebilirim. Eskiden şöyleydi, nerde yaşıyorsun dedikleri zaman Seferihisar'da yaşayanlara İzmirliyim, İzmir'de yaşıyorum derdi. Ama şu anda Seferihisar'da yaşayan birisine sorduğunuzda Seferihisarlıyım dediğini duyarsınız. Bu çok özel bir şey, kendisini

ayrıcılıklı hissediyor, bu olağanüstü bir durum, o yüzden Seferihisar'da yaşıyor olmak, Köyceğiz'de yaşıyor olmak, Vize'de yaşıyor olmak ve hatta çalışıyor olmak bunun bir ayrıcalığı. Bence o yüzden çok büyük farkları var yani, işe gidip gelmesinden tutun arkadaş çevresine kadar, birçok alt yapıda büyük farkı görebilirsiniz... (S5).

Sakin kentte çalışmanın çalışma yaşamı kalitesi ve çalışma yaşamı üzerindeki etkisi konusunda katılımcıların memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Özellikle büyük şehirlerle sakin kentleri mukayese etme fırsatı olan katılımcılar sakin kentte çalışmanın daha az stres, koşturmaca içerdiğini bu anlamda çalışma yaşamlarının bir görev değil keyifle yapılan aktivite gibi gördüklerini ifade etmişlerdir.

Burayı İstanbul ile mukayese etmemek gerek, yaşam biçimi farklı, beklentiler farklı. Burada metropolün koşturmacası yok bir defa, burada daha rahat, daha huzurlusun, belki İstanbul'dakinden daha fazla çalışıyor olabilirsin ama burada zevkle ve istekle yaptığın için saatine bile bakmaya gerek görmüyorsun, daha da ötesi günleri unutuyorsun burada... (G5)

Bu yorumlara ek olarak çalışma hayatını sakin kentin vermiş olduğu avantajlar çerçevesinde büyük şehirlerle karşılaştırarak memnuniyetlerini, belirten katılımcılar da olmuştur. Özetle, çalışma yaşamı kalitesinin katılımcılar tarafından yüksek olarak yorumlanmasında temel etkenlerden birinin sakin kentin sağlamış olduğu yaşam kolaylıkları olduğu söylenebilir. Bu kolaylıklar kent içerisinde kolay ulaşım imkânları, aile ile vakit geçirebilme, konforlu ve huzurlu bir yaşam, güvenlik ihtiyacının karşılanmasıdır.

Sakin kentte çalışmak, yaşamak güzel, konforlu, büyük şehirlerden sonra büyük keyif. Ben daha önce İstanbul'da yaşadım, Ankara'da yaşadım, kıyaslayabiliyorum. Oğlum İzmir'de üniversitede sık sık gidip geliyorum, bu yüzden kıyas yapabiliyorum. Hatta bırakın İzmir'i, geçen yıl 2018 yılında ben Aydın Büyükşehir Belediyesinde çalışmıştım. Aydın'dan buraya gelirken bile, keyif alıyorum. Sakinliği,

sessizliği, dinginliği, insanların birbirine olan yakınlığı ve sıcaklığı büyük konfor hayatımızda. Trafik terörü yok, işinizi çok kısa sürede halledebiliyorsunuz, sabah kalktığınızda çevrenizde tanıdığınız insanlar var, gülümsüyorsunuz, günaydın diyorsunuz, merhaba diyorsunuz, ama büyük şehirlerde bunu yapamıyorsunuz... (Y1)

Eşim de yoğun çalışıyor, akşam olduğunda evimize gidip birlikte vakit geçirebiliyoruz. Büyükşehir olsa, bir de eve gidiş geliş mesafesinde trafik olsa ve o sinir stres eve de yansısı işte o zaman iyice sıkıntı olacağını tahmin ediyorum... (Y2)

2 dakikada evimden işime geliyorum, öğle yemeğini evinizde yiyorsunuz, bu büyük bir konfor, aile ile daha fazla zaman geçirebiliyorsunuz, çocuklarınızı güvenlik içerisinde yetiştirebiliyorsunuz. (Y1)

Bu anlamda özellikle önceden sakin kent olmayan yerlerde çalışan katılımcıların çalışma yaşamı kalitesi açısından sakin kentteki çalışma hayatı kalitesine pozitif yönlü algıları olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışma yaşamı kalitesi alt boyutlarının yanı sıra, katılımcıların çalışma yaşamı kalitesine yönelik doğrudan sorulara verdikleri cevapların; çalışmaya yüklenen anlam, çalışmanın şekli, çalışma ortamı, çalışma dışı çevresel faktörler olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Katılımcılar sakin kentte çalışmanın onlara huzur verdiğini ve ayrıcalık sağladığını; çalışmayı bir mecburiyet değil hobi olarak gerçekleştirdiklerini ifade etmektedirler. Bu anlamda sakin kentlerde çalışmaya yüklenen anlamın pozitif yönlü olduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan çalışmanın şekline yönelik mesai kavramından öte günlük hayatlarının çoğunun hayvancılık, tarım işleri ile geçtiğini lakin bu çalışma saatlerinin onları yormadığını; aksine çalışma ortamında aileleri ile birlikte keyifle gerçekleştirilen, birlikte zaman geçirebildikleri aktiviteler olarak yorumlamaktadırlar. Buradan hareketle sakin kentlerde çalışma ortamı ve çalışma şekillerinin algılanmasının da pozitif yönlü ve sakin kentte çalışanları motive ettiğine yönelik çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Son olarak sakin kentlerin ulaşılabilirlik, trafik probleminin olmaması, sosyal ilişkilerin kuvvetli olması bakımından

çalışanlara avantajlar sağladığı; özellikle büyük kentlerle karşılaştırıldığında stresten arınmış bir çalışma hayatına sahip olmalarının kendilerine ayrıcalık sağladığı da yapılan görüşmeler sonucu ulaşılan sonuçlardandır.

3.9.Tartışma

Araştırmaya dâhil olan katılımcıların çalışma yaşamı kalitesinin alt başlıklarından olan çalışmanın sosyal boyutuna dair genel kanılarının pozitif yönlü olduğu söylenebilir. Hizmet, kamu ve STK'larda faaliyet gösteren katılımcıların mevcut işlerine yönelik toplumsal imaj ve algıların olumlu yönde olduğu, topluma yararlı işlerde çalıştıkları ve bundan gurur duydukları ifade edilmiştir. Aynı şekilde katılımcılar işlerinin kendileri için bir prestij kaynağı olduğunu dile getirmişlerdir. Kişinin yaptığı işi toplum yararına olduğunu dair inancı, kendi işini anlamlı bulması örgütsel bağlılığı arttıran ve örgütten ayrılma niyetini azaltan etkiye sahiptir. Araştırmalar, çalışanların yaptıkları işi anlamlı bulmalarının yanı sıra işlerinin kendilerine prestij sağladığını düşünen çalışanların çalışma yaşamı kalitesi düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır (Kitapçı vd., 2013: 65; Güvenli, 2006: 181). Benzer şekilde mevcut çalışmada da katılımcıların çalışma yaşamı sosyal boyutunun pozitif yönlü olduğu söylenebilir. Ek olarak çalışanlar sakin kent unvanının kendilerini ayrıcalıklı hissettirdiğini, sakin kent unvanı olan bir kentte yaşamaktan gurur duyduklarını dile getirmişlerdir. Bu sonucu destekler nitelikte Küçükali ve Şen 2017 yılında sakin kentin çalışanlar üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmalarında sakin kentin pozitif markalaşma ve imaj oluşturmada önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Küçükali ve Şen, 2017: 276).

İş ve yaşam dengesi çalışma yaşamı kalitesinin temelini oluşturan en önemli boyut olarak ele alınmaktadır. Öyle ki, iş yaşam dengesi kişinin çalışma hayatının getirdiği rollerle, özel hayatının gereklilik ve ihtiyaçlarını dengeli şekilde karşılayabilmesi ve her iki farklı rolün getirdiği sorun veya görevleri diğer yaşam alanına yansıtmadan, eşit düzeyde tatmin edebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Walton, 1973: 12). Yapılan çalışmada, çalışma yaşamı kalitesinin diğer bir alt boyutu olan iş yaşam dengesine ilişkin bulguların da pozitif yönlü olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılar

turizm sektörüne dayalı çalışma koşullarının değişmesi sebebi ile yaz dönemleri artan iş yükü olmasına rağmen aile şirketi vasıtasıyla sevdikleri ile daha fazla zaman geçirebildiklerini, sakin kentin vermiş olduğu yaşam kolaylığı nedeni ile kendilerine zaman ayırabildiklerini ifade etmişlerdir. Diğer yandan kamu, özel sektör, STK'larda çalışanların mesai saatleri sonrasında toprak işlerini de aileleri ile birlikte gerçekleştirdikleri ve bu faaliyetleri iş olarak görmekten ziyade bir hobi, rahatlama ve aileyle vakit geçirme etkinlikleri olarak gördükleri de ifade edilmiştir. Bu anlamda çalışmaya yüklenen anlam itibari ile sakin kentte ikamet eden katılımcıların boş zaman eğilimlerinin daha fazla önem arz ettiği, çalışma hayatlarının daha esnek olduğu, yeni bir çalışma kavramı olarak “sakin çalışma” kavramını ortaya koydukları söylenebilir. Keser'in yapmış olduğu çalışma bu yorumu destekler niteliktedir. Buna göre son dönemde çalışmaya yüklenen anlam açısından kişiler çalışmayı sadece gelir getiren bir faaliyet olarak görmektense kendilerini gerçekleştirebilecekleri bir aktivite olarak görmeye başlamışlardır (Keser, 2010: 371). Diğer yandan, sakin kent kriterlerinde bilgisayar bağlantısıyla evden çalışma gibi esnek çalışma biçimlerinin de yer alması çalışma yaşamı kalitesinin sakin kentlerde yüksek seviyede gerçekleşeceği söylenebilir (<https://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>). Bu bağlamda, sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitelerinin yüksek olmasının nedenlerinden birinin iş ve yaşam dengesinin sağlanmış olması olduğu ifade edilebilir. Öyle ki, Sirgy 2001 yılında yaptığı araştırmada çalışma yaşamı kalitesinin dengeli bir iş ve özel yaşamına sahip olanlarda daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Çalışmanın bir diğer araştırma sorusu olan sakin kentlerde çalışan bireylerin demokratik ortama ilişkin görüşleri hakkında pozitif görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışanların ifade özgürlüğüne sahip olmaları, demokratik bir ortamda faaliyetlerini gerçekleştirmeleri çalışanların örgütsel bağlılığını arttıran ve işten ayrılma niyetini azaltan çalışma yaşamı kalitesi alt boyutlarından (Demir, 2011: 461). Yavaşlık felsefesinin çıkış noktasında daha sağlıklı iletişim kanalları ile daha güçlü toplumsal işbirliği ve adalet duygusunun geliştirilmesi yer almaktadır (Saba ve Wolf, 2011: 3). Benzer şekilde, sakin kent kriterlerinden sosyal uyum başlığında yer alan

politikaya katılım kriteri de sakin kent halkının fikir ve düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortam yaratmayı hedeflemektedir (<https://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>). İfade özgürlüğü, demokratik ortamın geçerliliği çalışma yaşamı kalitesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Öyle ki, çalışma yaşamı kalitesinin literatürde İskandinav ülkelerince tanınan adı “işyerinin demokratikleşmesi” olarak bilinmekte ve çalışma hayatındaki adalet algısı kişilerin kendi işlerine yönelik söz sahibi olabilmeleri, karar alma ve yönetime katılma süreçlerine dâhil olabilmelerini sağlamaktadır (Aba, 2009: 3). Benzer şekilde çalışanların yönetime katılımlarının olduğu çalışma ortamlarında çalışma yaşamı kalitesinin pozitif yönlü olduğu tespit edilmiştir (Rosen, 2000: 68-72; Çatak ve Bahçecik, 2015: 94). Bu anlamda sakin kentte çalışan bireylerin demokratik ortama dair algıları olumlu olduğundan çalışma yaşamı kalitelerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

Bir sonraki araştırma sorusu olan sakin kentte çalışan bireylerin sosyal bütünleşmeye ilişkin görüşlerine yönelik katılımcıların olumlu algıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öyle ki, sakin kentte çalışan bireyler din, dil, ırk, düşünce ve fikirlere açık olduklarını ve çoğunlukla aile işletmesi yapısında olan çalışma ortamlarının bu sosyal bütünleşmede önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Bu anlamda sakin kentlerin çoğunluğunda gözlemlenen şirket yapılaşmaları da sosyal bütünleşme boyutunun pozitif yönlü algılanmasında önemli bir etkidir. Sonuç olarak sakin kentlerde çalışanların sosyal bütünleşmenin olumlu olarak algılanmasının çalışma yaşamı kalitesinin arttırdığını söylemek mümkündür. Bu anlamda literatürde sağlık çalışanları üzerinde yapılan bir çalışmada sosyal bütünleşmenin olmadığı, ayrımcılığın olduğu çalışma ortamlarında çalışma yaşamı kalitesi seviyesinin düşük olduğu tespit edilmiştir (Ayden ve Gündoğdu, 2020: 195).

Mevcut araştırmanın bir diğer bulgusu ise, sakin kent çalışanlarının sürekli geliştirme ve iyileştirme fırsatlarına yöneliktir. Buna göre, katılımcılar kariyer imkânlarından ve teşviklerden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Bu boyuta özgü iki farklı faktörün etkili olduğunu söylemekte fayda vardır. Öncelikle katılımcıların çoğu aile işletmesi içinde istihdam edildiklerinden

kendilerini geliştirecek, ürün ve hizmetlerinin kalitesini arttıracak yol ve yöntemleri uygulamakta zorluk yaşamadıklarını hatta el emeği ürün ve hizmetlerinin beğenilmesinin onlar açısından en büyük motivasyon kaynağı olduğunu ifade etmişlerdir. Bir diğer faktör ise sakin kent unvanı ile çalışanların işyerleri dışında belediyenin sunmuş olduğu eğitimler ve teşviklerin de sakin kent çalışanları tarafından olumlu karşılandığı, bazı eğitimlere katılım sağladıklarını, özellikle kadın istihdamı açısından önemli gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu anlamda katılımcılar geleceğe dönük kariyer imkânlarını destekleyen programların olmasından dolayı olumlu algılara sahiptirler. Sonuç olarak sakin kent çalışanlarının sürekli geliştirme ve iyileştirme boyutuna yönelik olumlu algılarının çalışma yaşamı kalitesini artırıcı etki yarattığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yazındaki araştırmalar da bu bağlamı destekler niteliktedir. Buna göre çalışma hayatındaki kariyer geliştirme imkânı olan çalışanların çalışma yaşamı kalitesi üzerinde pozitif yönlü etkisi olduğu tespit edilmiştir (Demir, 2011: 461; Raja ve Kumar, 2013: 13).

Mevcut araştırmada sakin kentte çalışanların bireysel kapasitelerini kullanmaları, karar alma özerkliğine sahip olup olmadıkları hususunda olumlu sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre sakin kent çalışanlarının bireysel kapasitelerini kullanma, karar alma özerkliği hakkındaki cevaplarını yorumlarken iki ayrı pencereden incelemek daha doğru olacaktır. Birincisi çalışmaya katılanlar işlerine yönelik pozitif algıya sahip olup, yaptıkları işi önemli görmekle birlikte birden çok alanda görev alabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumu yaratan en büyük faktör ise sakin kentlerin genelinde mesai saatleri sonrası toprak ve tarım işlerinin de önem arz ediyor olmasıdır. Hem kamu hem de özel sektörde çalışan bireyler için çalışma hayatı kendi emekleri ile ürettikleri ürün ve hizmetlerin kaliteli olması için de emek sarf etmekte ve bundan keyif almaktadırlar. Bu durum bireylerin birçok alanda bilgi sahibi olmalarına ve işlerini önemli görmelerini sağlamaktadır. Diğer yandan aile şirketlerinin getirmiş olduğu ataerkil yapı nedeniyle karar alma süreçlerinde aile üyelerinin de söz sahibi olması bu şirketlerde özerkliğin olmaması yönünde algılansa da esasında örgüt içi çalışanların kararlara katılımında eşit olması nedeniyle değer taşımaktadır. Öyle ki, çalışma yaşamı

kalitesi ve modern yönetim anlayışının temelinde kararlara katılım, çalışanlarla işbirliği sağlanması oldukça önem arz etmektedir (Serbest, 2000: 32). Bu argümanı destekler nitelik taşıyan kamu kuruluşlarında yönetici pozisyonunda çalışanların iş yaşam kalitesinin araştırıldığı çalışmada örgütün ve çalışanların başarılı olabilmesinin temelinde kararlara katılım imkânlarının yüksek olması gerekliliği sonucuna ulaşılmıştır (Çiçek, 2005: 215). Sonuç itibari ile sakin kentte çalışanların genel itibari ile bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi boyutuna yönelik algılarının pozitif yönlü olması sebebi ile çalışma yaşamı kalitesinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Mevcut araştırmanın diğer bir araştırma sorusu olan sakin kentlerde çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına ilişkin görüşleri ise, bireylerin haftalık çalışma saatlerini, iş yüklerini, fiziki çalışma koşullarını ve işin yorgunluğa sebebiyet verip vermediğini irdelemektedir. Çalışma saatleri ve iş yükü çalışma yaşamı kalitesi algısı üzerinde oldukça büyük bir etkisi olduğu bilinmekle birlikte literatürde birçok çalışma bunu destekler niteliktedir. Buna göre Opollo ve diğerlerinin 2014 yılında yapmış oldukları çalışmada günlük çalışma saatlerinin çalışma yaşamı kalitesi üzerinde anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Opollo ve diğ., 2014: 120-121). Benzer şekilde Lai ve diğerleri iş yükünün çalışma yaşamı kalitesi üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Lai ve diğ., 2012: 437). İş yükünün çalışma yaşamı kalitesi üzerinde olumsuz etkisi olduğuna yönelik çalışmalar da bu argümanı destekler niteliktedir (Hart, 2006: 26). Mevcut ilişki bağlamında sakin kentlerde çalışanlarının iş yükleri ve çalışma saatlerinin dönemsel olarak yazın daha fazla artmasına rağmen bu durumdan şikâyetçi olmadıklarını, çalışma yüklerinin yorgunluk yaratmadığını ifade etmişlerdir. Sakin kentte yaşamış olmanın getirdiği kolay ulaşım, ihtiyaçları daha hızlı karşılayabilme ve aile ile birlikte çalışabilme ortamı bireylerin mesai saatleri ve iş yükü açısından zorluk yaşamamasına, iş paylaşımı, esnek çalışma şartları ve işi sahiplenme duygularının mevcudiyeti ile güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip olduklarını söylemek mümkündür. Literatürde sakin kentlerin esnek çalışma saatleri, tele çalışma imkânları sayesinde verimi yüksek, iş yükü az çalışma koşullarına sahip oldukları bu

sayede de çalışanların iş yüklerinde ve stres seviyelerinde azalma kaydedildiği ifade edilmiştir (Ören, 2020: 44). Mevcut çalışmanın sonucu olarak da benzer şekilde sakin kentlerde çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip olmaları ile çalışma yaşamı kalitesi seviyelerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sorularından bir diğeri olan sakin kentte çalışan bireylerin yeterli ve adil ücret boyutuna ilişkin görüşlerinin pozitif yönlü olduğu bu anlamda çalışma yaşamı kalitelerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu boyut özelinde büyük şehirlere nazaran karşılaştırma yapıldığı ve katılımcıların kazançlarının yeterli olmasının en önemli sebebinin sakin kentte giderlerin fazla olmaması sebebine bağladıkları görülmüştür. Bu anlamda araştırmaya katılan çalışanların adil ve yeterli ücret algıları işyerleri haricinde kentlerinin imkânlarına bağlı olarak yorumlanmaktadır. Katılımcılar ücretlerine yönelik adalet ve yeterlilik konusunda olumlu algılara sahip olmakla birlikte çalışma yaşamı kalitelerinin de yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki literatürde bu çıkarımı destekler çalışmalar mevcuttur. Ücrete yönelik yeterli ve adalet algısı motivasyonu arttıran, çalışana statü ve saygınlık kazandıran etkiye sahiptir (Şirin, 2011: 7). Afşar (2015) yaptığı araştırmada da ücretin çalışma yaşamı kalitesinin en önemli faktörlerinden biri olduğu sonucuna ulaşmıştır (Afşar, 2015: 161).

Çalışmanın son araştırma sorusu olan çalışma yaşamı kalitesine dair ise katılımcıların hemen hepsinin pozitif yönlü algıya sahip oldukları, kısacası sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitelerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu boyutu incelerken katılımcıların çalışma yaşamı kalitelerine yönelik yorumlarını 4 başlıkta incelemek mümkündür. Birincisi, katılımcılar çalışma hayatlarını kendilerine keyif veren aktiviteler olarak görmektedirler. Kamu ve özel sektör ayrımı olmaksızın her katılımcı çalışma hayatından memnun olduğunu dile getirmiştir. Bunun yanı sıra çalışanlar mesai saatleri sonrası yaptıkları toprak ve tarım işlerine yönelik daha pozitif yönlü algılara sahiptirler. Bu anlamda bireylerin el emeği ile kendi ürettikleri hizmet ve ürünlere karşı farklı bir anlam yüklediklerini söylemek mümkündür. Buradan hareketle el emeği ürün ve hizmetler sakin kentlere

özgü, “Yavaş İşler“(Slow Job) olarak adlandırılabilir. Yavaş İşler (Slow Job) bireylerin aileleri ile birlikte keyifle zaman geçirerek, hobi aktiviteleri olarak algılanan çalışmalardır. Öyle ki, katılımcılar bu çalışmalarını bir iş olarak değil ailelileri ile birlikte keyifle zaman geçirdikleri hobi olarak tanımlamaktadırlar. Bahsi geçen Yavaş İşler’i uluslararası tanınırlığı olan İnsana Yakışır İş kavramıyla da genişletebilmek mümkün olabilir. Öyle ki bu kavram 1989 yılında ILO tarafından kadın, erkek tüm çalışanların çalışma ve istihdam olanaklarına eşit, özgür, adil ulaşım imkânlarının olması ve çalışma ortamında iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik imkânları vasıtasıyla kararlara katılım sağlayabilmesi, düşüncelerini özgürce ifade edebilmesi olarak ifade edilmiştir (Işığışık, 2009: 309). Yapılan çalışmanın sonuçları itibari ile katılımcılar çalışma hayatlarında demokratik bir ortama sahip olduklarını, ayrımcılığın yaşanmadığını, sağlanan teşviklerle kadınların iş hayatında daha fazla söz sahibi olmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Ek olarak yapılan araştırma sonucunda katılımcılar çalışma hayatlarından memnun olduklarını, üretmenin onlara keyif verdiğini, topluma katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu açıklamalar da insana yakışır iş kavramının tanımı ile benzerlik göstermektedir. ILO insana yakışır işleri üretken işler olarak ifade etmiş, bu anlamda bahsi geçen yavaş işlerinde bu tanıma uyduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Buradan hareketle Yavaş İşler İnsana Yakışır İşlerin sakin kentteki bir yansıması olarak da ifade edilebilir.

Çalışma yaşamı kalitesine yönelik ikinci başlık ise katılımcıların aileleri ile birlikte sosyalleştikleri, onlara kolaylıkla zaman ayırabildikleri, yardımlaşabildikleri ve iş yüklerini paylaştırabildikleri aile şirketleri hakkındadır. Katılımcılar çalışma yaşamı kalitesi alt boyutlarının çoğunda olumlu algıya sahip olmalarının temelinde aile şirketlerinin olduğunu söylemek mümkündür. Bireyler aileleri ile birlikte çalışarak hem iş yaşam dengelerini sağlama hem sosyalleşebilme hem demokratik ortamı kendi içlerinde kolaylıkla sağlama hem de çalışma koşulları ve zamanları hususunda esnek olabilme gibi avantajlara sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Bir diğer başlık ise el emeği ürünlerin ve hizmetlerin kişilerin çalışma kavramına yönelik algılarını pozitif yönlü etkilemesi hakkındadır.

Katılımcıların çoğunluğu kendi ürettikleri ürünlerin veya hizmetlerin beğenilmesi ile motive oldukları veyahut bu ürün veya hizmetleri üretme aşamasında duydukları hazzın onları teşvik ederek mutlu ettiği yönünde ifadeleri olmuştur. Bu durum yukarıda bahsi geçen “Yavaş İşler” (Slow Job) kavramını ifade etmekte olup aynı zamanda yavaş işlerin bireylerin çalışmaya yönelik mutluluk algılarında da olumlu bir etkiye sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Çalışma yaşamı kalitesini sakin kentler özelinde tanımlayan son başlık ise sakin kentlerin sağlamış olduğu avantajlar vasıtası ile çalışanların çalışma hayatlarından mutluluk duymalarına dayanmaktadır. Öyle ki, araştırmaya katılanlar sakin kentin sağladığı özellikle kolay ulaşım imkânları sayesinde işe geliş ve gidişlerinin trafik sorunundan uzak, oldukça kolay bir şekilde olduğu yönünde yorumlarda bulunmuşlardır. Ulaşım kolaylığı sayesinde çalışanlar aileleri ile daha fazla zaman geçirebildiklerini, stresten ve karmaşadan uzak günlük yaşamlarına devam edebildiklerini eklemiştir. Ayrıca sakin kentte yaşayan halkın çoğunluğunun birbirini tanıyor olmasının vermiş olduğu güvenlik duygusu ile çalışan ebeveynlerin çocuklarını kolaylıkla yetiştirebildikleri de ifade edilen yorumlar arasındadır.

Sonuç olarak, tüm yorumlar birlikte incelendiğinde sakin kentlerde çalışmanın;

- (i) Keyif veren bir hobi olarak görülmesi ve yavaş işlerin mevcut olması,
- (ii) Ailelerle birlikte dayanışma ile birlikte işlerin ortaklaşa yapılması ve aileyle daha fazla zaman geçirme imkânlarının olması,
- (iii) Yavaş işlerin çalışanlara daha fazla tatmin ve isteklendirme sağlaması ve
- (iv) Sakin kentlere özel şehir avantajlarının çalışma hayatını kolaylaştırması nedenleri ile sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitelerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hız günümüzün vazgeçilmezi haline gelmiş, başarının olmazsa olmaz anahtarı olarak görülmeye başlanmıştır. Kısa zamanda daha fazlasını yapma ve başarma arzusu hızın hayatlarımızda dokunulmazlığını ilan etmesine sebebiyet vermiştir. Zamanın kaçtığı duygusu gün içinde daha çok hızlanılmasına, daha fazla üretme ve dolayısı ile tüketmeye neden olmaktadır. Bu takibi zor olan üretme ve tüketme arzusu ise nitelik kaygısından uzak üstünkörü yaşam standartlarını da beraberinde getirmektedir.

Turbo kapitalizm döngüsünde daha fazla üretmek adına daha uzun mesai saatlerine ihtiyaç doğmuş ne yazık ki bu çalışma şartlarında kendilerini gerçekleştiremeyen, mutsuz ve stresli çalışanları yaratmıştır. Aşırı çalışma saatlerinin getirdiği fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların yanı sıra günümüzde fazla çalışma nedeniyle ölüm olarak tanımlanan “karoshi” kavramı ortaya çıkmıştır. Larry Dossey (1982)’in zaman hastalığı olarak adlandırdığı bu hızlanma arzusu her ne kadar modern yönetim anlayışı ile esnekleştirilmeye çalışılsa da esasen daha güvensiz ve daha uzun süreli çalışma saatlerini ortaya çıkarmıştır. Teknolojik ulaşılabilirlik neticesinde 7/24 tetikte olan çalışanlar ordusunu meydana getirmiş, bu durum kişilerin sosyal hayatını da olumsuz yönde etkilemeye başlamıştır. Aile ve sosyal çevre ile olan ilişkilerin çalışma saatleri nedeniyle zarar gördüğü yapılan araştırmalar sonucu elde edilen bulgular arasına girmiştir (Honore, 2008: 3-11).

Postfordizm’de çalışmanın esnekleşmesi, yeni çalışma tiplerinin ortaya çıkması (mevsimlik çalışma, part time çalışma), çalışmanın anlamına güvensizlik ve uzun süre çalışma, geçici işsizlik gibi kavramları eklemiştir. Her gün değişen ihtiyaçlara göre istihdam edilen kısa süreli ve iş güvencesi olmayan bu çalışma şekli son dönemde bir işverene uzunca süre bağlı kalmak istemeyen kişiler tarafından ya da işsiz kalmamak adına iş gücü piyasasında yer almak isteyenler tarafından tercih edilmektedir. Ürettiklerinin sonucundan bihaber çalışanlar, güvencesiz çalışanlar, kendini gerçekleştirme imkânı olmayan çalışanlar sonuç itibari ile ekmek parası kazanacak kadar bir

işe sahip olmayı çalışma olarak ifade etmeye başlamışlar bu da çalışmanın kişi ile arasındaki bağın giderek kopmasına neden olmuştur (Honore, 2014: 75-95).

Çalışmanın değişen anlamına gelen eleştirilerden birisi de Andre Gorz tarafından yapılmıştır. Günümüz çalışmasını nihai sonuçları açısından bireylerden ve toplumdan uzak, ayırık bir anlam ifade etmekte olduğunu ileri sürmektedir. Üretim sürecinde insanın makinalarla bir görüldüğü ortamlarda çalışmanın gerçek üretme, kendini gerçekleştirme anlamlarından uzaklaştığını, diğer yandan esnek çalışma koşulları ile çalışmanın zamansal anlamının hayatın her alanına yayıldığını ifade etmektedir. Çalışmanın toplumsal hayattan kopuk olmayan, ceza olarak görülmediği hayatın bütününe yayılmış etkinlikler bütünü olarak görmek ve zevkle çalışmak için küreselleşme içinde bu sistemi reddetmeden, küreselleşmenin verdiği imkânlarla uyumlaştırılarak mümkün olabileceğini savunmaktadır (Gorz, 2014: 11-29).

Zamanın hayatımızın ekonomik, sosyal, politik, kültürel alanlarında yarattığı büyük değişimin nedeni ise sanayi devrimi ile ortaya çıkan zaman algısıdır. Tarımsal dönemde günün akışına göre işleyen çalışma saatleri fabrikalarda doğrusal ve sürekli kontrol edilip tasarruf edilmesi gereken bir kavrama dönüşmüş ve kişilerin bütün hayatını kapsayan bir hale gelmiştir (Fırıncıoğlu, 2017: 62).

Modernleşmeyi üstün sanayileşme çağı olarak ifade eden Toffler (1974) hızın günümüzdeki karşılığını geçiciliğin çağı olarak adlandırmakta ve bu hızın insanlar üzerinde yarattığı şok etkisi nedeniyle yıkıcı etkiler yarattığını savunmaktadır. Hızın neden olduğu değişimlere ayak uydurmaya çalışan insanlar sürekli bir devinim içinde hem kendilerine hem de toplumlara yabancılaşmakta, gelecek kaygısı yaşamakta ve sosyal ilişkilerinde başarısız olmaktadır (Fırıncıoğlu, 2017: 7-10). Günümüzde sıkça karşılaşmaya başladığımız patolojik rahatsızlıklar, kültürel bozulmalar, aile yapısındaki değişimler, şiddet gibi toplumsal olayların çıkış noktasında hızın kendisi yatmaktadır (Fırıncıoğlu, 2017: 26-44).

Sivil dikkatsizlik, yoğun kalabalıkların olduğu şehirlerde herkesin deneyimlediği fakat farkında olmadığı göze göze gelmemeyi yok sayma alışkanlığı olarak tanımlanmıştır. Bu alışkanlık sayesinde günlük aktivitelerde (örneğin, metro beklerken, alışveriş yaparken, vb.) kimsenin sizi göz hapsinde tutmadığı ve yabancılarla iletişime girme zorunluluğunuzun olmadığı bir yaşam biçimi doğmuştur. Esasen bu durum kentsel koşullarda günlük yaşam sürdürme biçimine dönüşmüştür. Fakat küçük yerleşim yerlerinden gelen kişiler ise büyük kentlere geldikleri zaman insanlar arasında sözsüz anlaşma haline gelen sivil dikkatsizlik karşısında şaşırılmaktadır. Yalnızlık, işe yaramama ve kaybolmuşluk hissiyatı veren bu deneyim büyük kent insanına özgürlük imkânı verirken küçük kentlerden gelenlere dayanılmaz bir durum gibi gelmektedir. Fakat bu soyut özgürlük ile kentlerde can sıkıcı meraklı gözler kaybolurken yardım etme arzusu ortadan kalkmakta, sosyal ilişkiler zayıflamaktadır (Bauman, 2014: 167-170).

Üretim biçiminin değişmesine bağlı olarak değişen çalışma biçimleri, kent mimarisinden, çalışma biçimlerine, yaşam kalitesinden sosyal ilişkilere birçok alanda hızlı dönüşüm ve değişime sebebiyet vermiştir. Bu hızın neticesinde ortaya çıkan çarpık kentleşme, kalabalık şehirler, trafik sorunsalı, doğanın tahribatı, yerel değerlerin kaybedilmesi, temiz ve sağlıklı beslenme biçimlerinin yerini fast food'a bırakması, sosyal ilişkilerin bozulması alternatif bir yaşam biçimi gereğini doğurmuştur. Yavaşlık felsefesi bu anlamda küreselleşmenin getirdiği bu sorunlara bir çözüm önerisi sunan, dengede yaşamayı hedefleyen bir kavram olarak doğmuş, zaman içerisinde slow food ve cittaslow hareketleri ile uluslararası bilinirliğe kavuşmuştur.

Mevcut eserde ise yaşam hızının dengede olduğu sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesinin araştırılması hedeflemiştir. Bu çalışmanın ortaya çıkmasındaki temel merak noktası "sakin kentlerin yukarıda bahsi geçen olumsuz koşulları iyileştiren, kapitalizmi reddetmeden, daha mutlu yaşam ve çalışma ortamı imkânı sağlayan alternatif kentler olup olmadığıdır". Çalışma ise insanların hayatlarını idame ettirmek, kendilerini gerçekleştirmek, saygınlık kazanmak adına gün içi en fazla vaktin geçtiği, aile ve sosyal yaşamı etkilediği gerekçesi ile çalışma yaşamı kalitesi kapsamında ele

alınmış ve araştırmanın temel problemi olan “*sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşünceleri nelerdir*” sorusu üzerinde temellendirilmiştir.

Mevcut araştırma ile sakin kentlerdeki çalışanlarının çalışma yaşamı kaliteleri incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmada Türkiye’deki 6 sakin kent olan Vize, Seferihisar, Yenipazar, Akyaka, Taraklı ve Gökçeada kentlerinde çalışan 38 kişi ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Ulusal ve uluslararası alanda sakin kentlerin çalışma yaşamı kalitesi üzerindeki etkisinin ele alınmaması ve araştırmanın örnekleme bakımından 6 ayrı sakin kenti içeriyor olması mevcut çalışmayı konu, kapsam ve literatürdeki boşluğu kapaması bakımından önemli kılmaktadır.

Araştırmada kullanılan görüşme formu Walton (1975)’tarafından geliştirilen 8 boyuttan oluşan 33 soruyu içermektedir. Buna göre bu çalışmada çalışmanın sosyal boyutu, iş yaşam dengesi, demokratik ortam, sosyal bütünleşme, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, yeterli ve adil ücret boyutları ele alınmıştır. Ayrıca araştırmanın temel problemi olan “*sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşünceleri nelerdir*” sorusu da görüşme formunda ki bir diğer boyut olarak eklenmiştir. Bu soru sakin kentlerdeki çalışanların çalışma yaşamı kalitelerine yönelik algılarına odaklanmaktadır. Mevcut araştırma sonucu sakin kentlerde çalışan katılımcıların araştırmanın temel problemi olarak belirlenen sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşüncelerine yönelik vermiş oldukları cevaplar pozitif yönlü oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Daha genel bir ifade ile katılımcılar sakin kentte yaşamaktan ve çalışmaktan keyif almakta, yaptıkları işlerden mutlu olduklarını ifade etmekte, sakin kentte çalışmanın kendilerine ve ailelerine huzur ve mutluluk verdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca katılımcılar büyük şehirlere kıyasla sakin kentin kolaylıklarının ve avantajlarının bilincinde olup, bu kentin sakini olmaktan gurur duymaktadırlar.

Çalışma yaşamı kalitesi boyutlarına yönelik soruların analizi sonucunda ise katılımcıların çalışma yaşamı kalitesinin tüm alt boyutlarına

(çalışma yaşamının sosyal boyutu, bireylerin iş ve yaşam dengesine, demokratik ortam, bireylerin sosyal bütünleşme, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireylerin güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, bireylerin yeterli ve adil ücret) ilişkin pozitif yönlü algıları olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile katılımcılar çalışma hayatlarının kendilerine prestij ve özgüven sağlayan bir gurur kaynağı olarak görmekte; sakin kentte yaşamış olmanın verdiği avantajlar ve genel itibari ile aile şirketi çalışanı olmaları neticesinde kendilerine, ailelerine ve sosyal yaşamlarına dengeli zaman ayırabildiklerini ifade etmekte; iş yüklerinin dönemsel olarak değişmesine rağmen aile ile birlikte keyifle yapılan bir aktivite olarak adlandırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde katılımcılar demokratik ortam, sosyal bütünleşme, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, yeterli ve adil ücret boyutlarında da hem çalışma ortamlarının sağlamış olduğu imkânlar hem de sakin kentin getirmiş olduğu fırsatlar açısından pozitif duygu ve düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Bu sonuçlara ek olarak turizm etkisiyle ortaya çıkan bir takım bozulmaların sakin kent halkı için endişe uyandırmaya başladığı ve bu anlamda yaşam kalitelerini dönemsel olarak olumsuz etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Her ne kadar bu değişimler katılımcıların çalışma yaşamlarını olumsuz olarak etkilemese de gelecekte meydana gelmesi olası olan tehditleri ortadan kaldırmak adına bu olumsuzlukların da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu anlamda turizm nedeni ile tehdit altında olan yaşam kalitelerine yönelik görüş ve önerilere ayrıca aşağıda yer verilmiştir.

Turizm'den etkilenmeyen Vize, Taraklı, Yenipazar kentleri ise kendilerini Seferihisar, Akyaka, Gökçeada gibi görmek istemektedir. Yani Vize'deki halk Akyaka gibi olmaya özenirken, Akyaka'nın eski günlere dönmek istediği bir paradoks ortaya çıkmıştır. Diğer yandan sakin kentin bu etkisini ekonomi perspektifinden Jevons paradoksuyla ele almak mümkündür. Buna göre, küçülme ve tasarrufların bir birim artması, teknolojik verimliliği ve enerji tasarrufunu arttırmakla beraber azalan fiyatlar karşısında talep artacak, bu durum ise çalışmayı ve tüketimi tekrar

arttıracaktır. Küçülme Andre Gorz'un deyimiyile yeryüzünün dengeye gelmesi için büyümenin durdurulması olarak tanımlanırken ortaya çıkan bu paradoks tekrar vahşi bir üretim ve tüketim döngüsünü ortaya çıkarmış olacaktır. Bu bitmeyen tüketim arzusu Easterlin Paradoksu ile açıklanabilir. Buna göre refah arttığında mutluluk ve büyüme artacak karşılığında statü ve mal ihtiyacı doğacaktır. Öyleyse D'alisa vd. (D'ailsa vd., 2020: 106) ifadesi ile genişlemeyen ekonomilerde devamlılık nasıl sağlanacak, insanlar tüketim toplumunun sunduğu motivasyon ve haz olmadan yaşamlarını nasıl sürdürebileceklerdir?

Bu sorunun cevap bulması sakin kentlerde mevcut temel problem olan ekonomik kaygı nedeni ile ortaya çıkan hızlı üretim, otelciliği, yerel ürünlerden vazgeçerek getirisi daha fazla olan ürün ve hizmetlere yönelmeyi engelleyecektir. Kuşkusuz ki, sakin kent unvanı ile gelen turizm artışı ekonomik kazanç elde etme duygusunu vahşice ortaya çıkarmış ve kıyı turizmüne açık olan kentlerde kontrolsüz büyümelere ve bozulmalara sebebiyet vermiştir. Diğer yandan sakin kent unvanı yerel halka tanıtılırken eksik bilgilendirmeler nedeni ile büyük bir ekonomik getiri imkânı olarak sunulmuş, büyük beklentiler ile turizm sayesinde zenginleşme beklentisi doğurmuştur. Bu duruma sebebiyet veren en temel problem sakin kent olma aşamasında yerel halkın eksik veya yanlış bilgilendirilmesi olmuştur. Mevcut araştırmada turizm geliri beklentisi içinde olan Vize, Yenipazar, Taraklı halkı kendi kentlerinin Seferihisar olmasını arzulamaktadır. Türkiye'deki sakin kentlerin başkentliğini yapan ve oldukça başarılı olan Seferihisar diğer kentlerin sakin kent olma sürecinde örnek olarak gösterilmekte ve yerel halk aynı gelişmeleri kendi kentlerinden beklemektedir. Hâlbuki sakin kent kriterleri aynı olsa bile her kentin kendine has özellikleri, yapısı, doğası, kültürü, yemeklerinin korunması ve sürdürülebilir kılınması; her kentin eşsiz yapısını var etmesi amaçlanırken, Türkiye örneğinde her sakin kent Seferihisar olmak istemekte, bu da sakin kentlerin temel felsefesine aykırı düşmektedir. Bu beklenti birbirinden bir farkı olamayan üretim bandı ürünler veya metropoller gibi sakin kentleri de birbirine yakınsak kılmakta, kent sakinleri kendilerine has özellikleri korumak yerine en hızlı ekonomik getirisi olan araçlara yönelmektedir.

Kuşkusuz her bireyde olduğu gibi sakin kent halkının da ekonomik getiri hazzı kaçınılmaz olmakla birlikte bu kentlere yönelik eko-ekonomik yapılanmalar oluşturulması gereği ortadadır. Karl Polanyi'nin deyimiyile bireyler sosyal saygınlıklarını kaybetmemek adına maddi zenginliklerine önem vermekte ise sakin kentlerde bu zenginliğin üretim bandı ürünleri veya hizmetlerinden ziyade yerel dokularına uygun ürün ve hizmetlere yönlendirilmesi gerekmektedir. Statü ve saygınlık kavramlarının hızlı tüketimle olan bağının kesilerek yavaşlık felsefesi uyarınca sakin kentlerde yeniden yapılandırılması ilk adım olabilir. Buna istinaden yerel halkın sadece kendi kentlerine has ürünleri veyahut hizmetleri verebilmeleri adına eğitim almaları, teşvik edilmeleri ve bu alanlarda istihdam alanları yaratılması başka bir şehre imrenme duygularını ortadan kaldıracak, yerel halk kentlerinin onlara sunduğu eşsiz özellikleri sürdürülebilir kılmanın değerine odaklanacaktır. Aksi takdirde taklit sakin kentler türemekte ve kentlerin yaşam kalitelerini etkilemekle birlikte çalışma yaşamı kaliteleri tehlike altına girebilecektir.

Araştırmanın sonucunda çalışma yaşam kalitesi düzeyinin sakin kentlerde ve özellikle bu çalışmada aile ile birlikte yapılan el emeği ürün ve hizmet işleri olarak tanımlanan yavaş işlerde yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte kontrolsüz turizmin gelecekte sakin kentlerdeki yaşam kalitesini dolayısı ile çalışma yaşamı kalitesini de olumsuz etkileyebileceğine dair çıkarımlar da mevcuttur. Bu anlamda sakin kentlerin mevcut mutluluklarını ve kalitelerini koruyabilmeleri adına özellikle Türkiye Sakin Kent Organizasyonu'na, yerel yönetimlere ve yerel halka birçok görev düşmektedir. Bu bağlamda ilgililere verilebilecek öneriler şunlardır;

- Türkiye özelinde sakin kent unvanı kriterlerinin yanı sıra kentlere has ürün, mimari, doğal güzelliklerinin korunması ve geliştirilmesi maksadıyla bu alanlara yönelik her sakin kent için özel belirlenmiş kriterler getirilebilir.
- Bu anlamda kentlerin sakinliğini bozmadan, sakin kent kriterleri ve özel kriterler doğrultusunda kentlere has yol haritaları oluşturulabilir.

- Sakin kentlere özel eko-ekonomiler, karşılıklılık ilkesi ile (Polanyi, 1986: 90) statü ve mal denklemi değiştirilerek, sosyal statünün yöresel değerleri sürdürülebilir kılmadaki özen ve emekle bağdaştırılması, yerel halkın bu anlamda bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Daha fazla üretim ve hizmetin daha fazla tüketime dolayısı ile çevresel ve sosyal bozulmalara sebebiyet verdiği gerçeği ile yerel halk önceden tanıştırılmalı, bu bilinç seviyesi sayesinde Jevons paradoksunun önüne geçilmelidir.
- Geleneksel el emeklerinin korunduğu, yöresel gıda ve ürünlerin iyileştirilip sürdürülebilirliğinin sağlandığı ve bu ürün ve hizmetlerin çalışma hayatında yer bulduğu sakin kentlere özel “yavaş iş” kapsamında istihdama katkıda bulunulmalıdır.
- Yavaş işlerin korunması ve geliştirilmesi için sakin kent kapsamında bu ürün ve hizmetlere yönelik eğitim ve teşviklerin sayısı arttırılmalıdır.
- Yerel halkın el emeği üretim ve hizmetleri aileleri ile birlikte keyifle gerçekleştirmelerini tanımlayan yavaş işlerin tanıtımını ulusal ve uluslararası alanda yapılmalıdır. Bu sayede kentlerin kendilerine has bu özelliklerini duyurmak, yerel halkın yapmış oldukları bu işlere karşı daha fazla motive olmaları sağlanmalıdır.
- Çalışma yaşamı alt boyutlarından olan demokratik katılım, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireysel kapasitenin kullanılması boyutları kapsamında yavaş işlerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için yerel halkın fikir ve düşüncelerini sunacağı toplantılar düzenlenmelidir. Bu sayede sakin kentlere özgü yavaş işlere karşı çalışanların bağlılığını ve çalışma yaşamı kalitelerini arttırmak mümkün olacaktır.
- Yavaş işlere yönelik teşviklerin ve özendirilmelerin arttırılması sakin kent halkının kendi emeklerine yönelik algılarını olumlu kılacak, turizm sektöründe biriken istihdamı ve kentsel

olumsuzlukları bertaraf edecek, genç nüfusun sakin kentlerden göç etmesini engelleyecektir. Sonuç olarak sakin kent halkı atalarından miras kalan topraklarına, ürünlerine ve hizmetlerine yönelik algılarını tazeleyecek, el emeklerinin öneminin farkına varacak ve mevcut çalışma yaşamı kalitelerini ileride daha da yüksek seviyeye taşıyabileceklerdir.

Bu çözüm önerilerinin temelinde kuşkusuz eğitim ve bilgilendirme programları oldukça önem arz etmektedir. Bununla birlikte, bu çözüm önerileri sakin kentte yaşayanların mevcutta var olan çalışma yaşam kalitesini, yaşam kalitesini garanti altına alarak yükseltecek, aynı zamanda sakin kent felsefesine uygun alternatif yaşam biçimi sağlayacaktır. Mevcut araştırma nitel araştırma ile sakin kentlerdeki çalışma yaşamı kalitesinin pozitif yönlü olduğunu ortaya koymuştur; gelecek çalışmalarda ise nicel araştırma teknikleri ile alt boyutlarının incelenmesi; Nvivo, MAXQDA, ATLAS.ti bilgisayar programları aracılığı ile analizlerin desteklenmesi; literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Abdeen, T. H. (2002). Company Performance: Does Quality of Work Life Really Matter?, *Management Research News*, 28(8): 8–11.

Abul, A. (2015). Sosyal Zekâ Düzeyi ve Algılanan İş Yaşam Kalitesi.

Afşar, S.T. (2015a). Impact of the Quality of Work-Life on Organizational Commitment: A Comparative Study on Academicians Working for State and Foundation. *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 17, 2, 45-75.

Akman, E., 2018, Türkiye,'deki Yavaş Şehirlerin Politika Uygulamaları Üzerinden Bir Analiz, *EKEV Akademi Dergisi*, s76, 79- 107.

Akpınar, O., & Pektaş, E. K. (2019). Yavaş şehirler (Cittaslow) ve kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkileri: Seferihisar halkının algısı üzerine bir araştırma. *Kocatepe İİBF Dergisi*, Haziran 2019, 21(1), 31-46.

Aksungur, M., Topalhan, T., (2019). Toplum Yapısı İçerisinde Çalışma Olgusunun Ortaya Çıkışı ve Yaşanan Dönüşümler, 16/3, 1-23.

Aktı, Ü., (2012). Homojenleşme ve Yerelleşme Bağlamında Kültürel Küreselleşme ve Din, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl. 17, S. 27., 133-167.

Alagöz, M. (2018). Sürdürülebilir Kent Bağlamında Cittaslow Yaklaşımı, Eğirdir İlçesinin Cittaslow Kriterleri Açısından İncelenmesi, *Asia Minor Studies*, AGP Sempozyum Özel Sayısı, 138-149.

Altay, M. (2018). Çalışma Yaşam Kalitesinin İş tatmini, Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyeti İle İlişkisinde İş Yükü ve Lider-Üye Etkileşiminin Rolü, *Doktora Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Araz, A. (1991). Kişisel Projelerden Hareketle İşletme Yöneticileri'nin İş Yaşamı Kalitesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Asunakutlu, T, Coşkun, B. (2005). Frederick Winslow Taylor Ve Fizyolojik Örgüt Kuramı. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 5 (10) , 157-176.

Ataman, Berrin Ceylan. (1999), İşgücü Piyasası ve İstihdam Politikalarının Temel Prensipleri, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Ayaz, S. ve Beydağ, K.D. (2014). Hemşirelerin İş Yaşamı Kalitesini Etkileyen Etmenler: Balıkesir Örneği. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, Cilt:1, Sayı:2: 60-69.

Ayaz, S., (2014). Hemşirelerin İş Yaşamı Kalitesini Etkileyen Etmenler: Balıkesir Örneği, Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aydemir, Y. (2008). OHSAS/TS 18001 İş Sağlığı ve İş Güvenliği Uygulamalarının Çalışma Yaşamı Kalitesine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Ayden, C., Gündoğdu, G., (2020). İşgörenlerin Çalışma Yaşam Kalitesi Algısı ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Elazığ İli Sağlık Çalışanları Örnek Uygulaması, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30-1, 177-197.

Aydoğan, E., 2015, Marx ve Öncülerinde Yabancılaşma Kavramı, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, s.54, 273-282.

Aydoğan, F., (2009). Tüketim Kültürünün Gölgesinde Kentler, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 27, S. 2. 203-215.

Ayhan, D., 2020. Varoluş Kaygısı Ve Çalışma: Varoluşçuluk Bakış Açısıyla Bir Gözden Geçirme. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 6, 71–77.. doi:10.31463/aicusbed.668880

Aytaç, Ö. (2006). Tüketimcilik ve Metalaşma Kıskaçında Boş Zaman, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (11) 2006 / 1 : 27-53

Balbağ, M., Z. (2018). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Hız ve Sürat Kavramlarına İlişkin Bilişsel Yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi (KİT)

Uygulamasý, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 38-47.

Barber, B., R., (2003). McWorld'e Karşı Cihad, Cep Kitapları, Birinci Baskı, İstanbul.

Barnas, K. Ve Kania, O. (2019). Earthen Temples. IOP Conference Series: Materials Science and Engineering 471, 112063.

Baş, Türker – Akturan, Ulun (2017). Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Başaran, İ. E. (1985). Örgütlerde İş gören Hizmetlerinin Yönetimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Başaran, İ.E. (1998). Yönetimde İnsan İlişkileri “Yönetimsel Davranış”. Ankara: Gül Yayınevi.

Bauman, Z., (2014). Sosyolojik Düşünmek. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Bauman, Z. (2016), Küreselleşme. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Baydar, A., İ., (2013). Değişen Kentleşme Yaklaşımları ve Yavaş Kent (Cittaslow) Akımı, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.

Beh, L. ve Rose, R.C. (2007). Linking QWL and Job Performance: Implications for Organizations” Performance Improvement, 46(6):30-35.

Bektaş F. (2013). Okul yöneticilerinin davranışları, iş yaşam kalitesi ve öğretmen performansının öğrenci açısından değerlendirilmesi, Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Bilgi, M. G. (2013). Türkiye'nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 29, 45-59.

Bilgin, Y., (2018). Özel Eğitim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Çalışma Yaşamı Kalitesi, Psikolojik İyi Oluş ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri

arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim ilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Ana Bilim Dalı, Konya.

Bircan, N., (2014). Stresin Hemşirelerde Çalışma Yaşam Kalitesine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.

Bowditch, James L, Anthony F Buono ve Marcus M Stewart. (2007). A primer on Organizational Behavior. Hoboken, New Jersey.

Bolduc, R. R. (2002). An Analysis Of The Relationship Between Quality Of Work Life And Motivation For Correctional Services Officers In The Montreal Area. Doktora Tezi, McGill Üniversitesi, Kanada.

Bolduc, R. R. (2001). An Analysis of the Relationship between Quality of Work Life and Motivation for Correctional Services Officers in the Montreal Area. Doktora Tezi, Montreal, Department of Educational and Counselling Psychology McGill Üniversitesi.

Bozkurt, V., (2000). Prof. Nusret Ekin'e Armağan, Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası Yayını, Yayın No: 38.

Bozkurt, V. (2014), Endüstriyel ve Post Endüstriyel Dönüşüm, Bilgi, Ekonomi ve Kültür, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Bursa.

Broadway, M., (2015). Implementing the Slow Life in Southwest Ireland: A Case Study of Clonakilty and Local Food. Geographical Review 105, 216–234.

Budd, John. (2011). Çalışma Düşüncesi. Ayrıntı Yayınları, Birinci Basım, İstanbul.

Büyükşahin, S., (1997). Türkiye'de Devletin Bireysel Çalışma İlişkilerine Yasal Müdahalesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Siyaset Anabilim Dalı.

Can, H. ve Akgün, A., Kavuncubaşı, Ş. (1995) Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Canbolat S.(2019). Sakin şehir boyutları, destinasyon marka algısı ve davranışsal niyetler ilişkisi: Akyaka örneği, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

Canlı, V. D. (2016). Yavaş Şehir Akımı ve Sürdürülebilirlik: Konaklama İşletmeleri Açısından Değerlendirme: Muğla Akyaka Örneği, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seyahat İşletmeciliği Turist Rehberliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Cherns, A. (1975) Perspectives on the Quality of Working Life” Journal of Occupational Psychology, 48(3):155-167.

Çakar, D. (2016). Kültürel mirası koruma bağlamında "Yavaş Şehir" (Cittaslow) Hareketi: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, 217s., İzmir.

Çetinkaya, M. Y. ve Serçeoğlu, N., Uzan, H. A. (2016), Yavaş Şehir Hareketinin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi: Erzurum-Uzundere Halkının Tutum ve Algıları Üzerine Bir Araştırma, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(45), 1065-1073.

Çıtak, Ş., Ö., 2016, Sakin Şehirler Hızlı Turistler, İnsan ve Toplum Bilimler Araştırmaları Dergisi, C.6, S.8, 2692-2706.

Çoban, Ö., Harman, S., 2016, Yavaş Şehir (Cittaslow) Türkiye Ağı'na Üye Olan Şehirlerin İnternet Sitelerinde Yavaş Şehir Temasının Görünürlüğü Üzerine Bir Araştırma, İşletme Fakültesi Dergisi, C.17, S. 17, 235-25

Davis, L. E. ve Trist, E. L. (1974). Improving the quality of working life: sociotechnical case studies. Work and the quality of life resource papers for work in America, (246-279). MIT Pres.

Davis, L., ve Cherns,A. (1975) The Quality of Working Life Volume 1. New York: The Ree Press

Davis, L. E. (1983). Design of new organizations. In H. Kolodny ve H. V. Beinum (Eds.), The quality of working life and the 1980s. 65–86 New York.

Demir, M. (2009). Konaklama işletmelerinde duygusal zekâ, örgütsel sapma, çalışma yaşamı kalitesi ve işten ayrılma eğilimi arasındaki ilişkinin analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.

Demir, M. (2011). İşgörenlerin Çalışma Yaşamı Kalitesi Algılamalarının İşte Kalma Niyeti ve İşe Devamsızlık İle İlişkisi, Ege Akademik Bakış, 11(3), 453-464.

Demirbilek, R. (2014), İş Yaşamı Kalitesi ve Değerler: Hizmet Sektöründe Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Deviren V. N. Ve Yıldız O. (2015). Kontrolsüz Kentsel Büyüme Karşıtı Bir Hareket: Ülke Deneyimleriyle Yavaş Şehirler, Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 51, 346-367.

Doğutürk, G. (2010). Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul

Donat, O. (2016). Sakin Kent(cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisi: Türkiye'deki Sakin Kentler Üzerine Bir İnceleme, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

Dursun, G. (2019). Kent Markalaşması Çerçevesinde Yavaş Kentler: Taraklı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halka İlişkiler ve Reklamcılık Ana Bilim Dalı, Sakarya.

Dülgeroğlu, İ., Başol, O. (2017). İş Stresi ve Çalışma Yaşamı Kalitesi Algısının Yansımaları: Satış Temsilcileri Üzerine Bir Araştırma, Business and Economics Research Journal, 8 (2), 293-304.

Easton, S. ve Laar, D. V. (2013). QoWL (Quality of Working Life)—What, How, and Why? Psychology Research, 3 (10), 596-605.

Efraty, D. ve Sirgy, M. (1990). The Effects of Quality of Working Life (QWL) On Employee Behavioural Responses, Social Indicators Research, 22, 1: 31–47.

Efraty, D., Sirgy, M. ve Claiborne, C. B. (1991). The Effects of Personal Alienation On Organizational Identification: A Quality- of-Work Life Model, Journal of Business and Psychology, 6(1), ss. 57–78.

Ekin, N., (1996), Küreselleşme ve Endüstri İlişkilerinde Yeni Boyutlar, Mercek.

Elma, C. ve Demir, K. (2003). Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar: Uygulamalar ve Sorunlar, Ankara: Anı Yayınları.

Erat Ş., Korkmaz M, Cimen V. ve Yahyaoğlu G.(2011). Hemşirelerin iş yaşam kalitesinin motivasyona etkisi. Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi. 1(1): 68-97.

Erdem, M. (2010). Öğretmen algılarına göre liselerde iş yaşamı kalitesi ve örgütsel bağlılıkla ilişkisi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16(4), 511- 536.

Erdem, M. (2008). Öğretmenlere göre kamu ve özel liselerde iş yaşamı kalitesi ve örgütsel bağlılıkla ilişkisi. Yayımlanmamış doktora tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Erdem B. Ve Kaya İ. (2013), Çalışma Yaşamı Kalitesini Etkileyen Faktörlerin İşgörenler Tarafından Algılanması: Otel Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35, 135-150.

Erdinç, Z., (1999). Küreselleşmenin İstihdama Etkileri, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 3.

Eren, H., (2013), Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Algıladıkları İş Yaşam Kalitesi ve Örgüte Bağlılık Durumları, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Ergüven, M. H. (2011). Cittaslow- Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği-Vize Örneği. Organizasyon ve Yöntembilimleri Dergisi, 3(2), 201-210.

Eriksen, T. H. (2001). Tyranny of the Moment: Fast and Slow Time in the Information Age. London: Pluto Press.

Erkmen, E. (2018). Yerel Mutfak Deneyiminin Tüketici Temelli Destinasyon Marka Denkliğine Etkisi. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 6(2), 143-162.

Erol, E., 2011, Yönetim ve Organizasyon , 10.baskı, Beta Basım, İstanbul.

Ertürk, H. (1996), Sürdürülebilir Kentler, Yeni Türkiye Habitat II Özel Sayısı, 96(2-8), 174–178.

Fıncıoğulları, S. (2017), Alvin Toffler Bilişim Toplumu Hız ve Geçiciliğin Çağı, Gece Kitaplığı, Ankara.

Fikret Şenses, “Neoliberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı Engel mi?”, Kalkınma ve Küreselleşme, der. S. Dedeoğlu-T. Subaşat, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2004, s. 13. 6

Ford, R., (1973): Job enrichment lessons from AT and T. Harvard Business Review 51(1), 96-106.

Freyer, H. (2014), Sanayi Çağı. Doğubatı Yayınları. Ankara.

Galbraith, J., K., (1989). Kuşku Çağı. Altın Kitaplar.

Galvin, R. (2015). How many interviews are enough? Do qualitative interviews in building energy consumption research produce reliable knowledge? Journal of Building Engineering. <http://dx.doi.org/10.1016/j.job.2014.12.001>

Geray, C. (1997). Çevre İçin Eğitim, İnsan Çevre Toplum, Yayın Hazırlayan: Ruşen Keleş, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Gerşil, G., (2004). Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmelerin Çalışma İlişkilerine Etkileri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 6, Sayı 1.

Giddens, A., (2012). Sosyoloji, Kırmızı Yayınları, birinci baskı, İstanbul.

Gorringe, T. J. (2011). The common good and the global Emergency:

Gökçe, Y. (2016), Yöneticiye Duyulan Güven ile Çalışma Yaşam Kalitesinin İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Afyonkarahisar'daki 5 Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Göyşen, H. (2015), İçsel Pazarlama Çerçevesinde Öğretim Üyelerinin Mobbinge Maruz Kalma Algısı ve Bunun Çalışma Yaşamı Kalitesi Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gökaliçler, E. (2017). Şehirlerin Markalaşması Sürecinde Marka Konumlandırmasının Rolü: Seferihisar Cittaslow Üzerine Bir İnceleme, Erciyes İletişim Dergisi, 5(1): 326-342.

Grzelak-Kostulska, E., Holowiecka, B. ve Kwiatkowski, G. (2011). Cittaslow International Network: An Example of A Globalization Idea? In the Scale of Globalization: Think Globally, Act Locally, Change Individually in the 21st Century 186–192, Czech Republic: University of Ostrava.

Güçlü, A. (2014). Cerrahi Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin İş Yaşam Kalitesi ile İşten Ayrılma Niyetleri Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Gülay, H. ve Önder, A. (2011). Sürdürülebilir Gelişim İçin Okulöncesi Dönemde Çevre Eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Güller, S. (2010). Aile Şirketlerinin Kurumsallaşmasında Devir Planlamasının rolü ve Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İnsan Kaynakları Yönetimi Bilim Dalı.

Gülmez, H. (2013). “Çalışanların Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler”, Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care, 7 (4), 74-82.

Gür, M. (2015). Kentsel dönüşüm uygulamasında yaşam kalitesi araştırılması ve kavramsal bir model önerisi: Bursa Doğanbey örneği. Bursa: Nilüfer Belediyesi, Akmat Akınoğlu Matbaa.

Güven, E. (2011), Yavaş Güzeldir: Yavaş Yemekten Yavaş Medyaya hızlı tüketime dair bir çözüm önerisi, Selçuk İletişim, 7, 1, 113-121.

Hales, C. (1987). Quality of Working Life, Job Redesign and Participation in a Service Industry: A Rose by Any Other Name?.Service Industries Journal, 7, 3, 253-273.

Hersey P., Blanchard K. Ve Johnson D. (1996). Management of Organizational Behavior, 7th Ed., Prentice Hall, USA, 44-46.

Honore, C. (2008). Yavaş. (Çeviri: Esen Gür), Alfa Yayınları, İstanbul.

Hochschild, A.R., Nowotny, H., 1995. Time: The Modern and Postmodern Experience.. Contemporary Sociology: A Journal of Reviews 24, 684.. doi:10.2307/2077402

Hosseini, S.M., Gholamreza Mehdizadeh Jorjafki, Mehdizadeh Ashrafi, A., (2010). Notice of Retraction: Quality of work life(QWL) and its relationship with performance, in.

Huang, T. C., Lawler, J. ve Lei, C. Y. (2007). The Effects of Quality of Work Life on Commitment and Turnover Intention. Social Behavior and Personality: An International Journal, 35, 6, 735-750.

Huberman, L., (2016). Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla, İletişim Yayınları, 17. Baskı, İstanbul.

Huzzard, T. (2003). The Convergence of the Quality of Working Life and Competitiveness. Stockholm: National Institute for Working Life.

İçli, G. (2019). Küreselleşme ve Kültür, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Aralık, C. 25., No2, 196-172.

İslamoğlu, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 2.baskı.Beta Basım, İstanbul.

İşığçok, Ö . (2010). Küreselleşme Sürecinde İnsana Yakışır İş . Journal of Social Policy Conferences , 0 (56) , . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusskd/issue/886/9851>

Judge, T. A. ve Watanabe, S. (1993). Individual Differences in the Nature of the Relationship Between Job and Life Satisfaction, *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 67(2), 101-107.

Kadioğlu D. Y. (2009). Yavaşlığın Keyfi Bu Şehirlerde, *Yolculuk*, 62, 73-76.

Kandula, Srinivas R. (2005). Human resource management in practice with 300 models, techniques and tools. New Delhi: Prentice Hall of India.

Kaplan, V. (2015), Öğretmenlerin ve Okul Yöneticilerinin İş Yaşamı Kalitesi ile Örgütsel Değer Algıları Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Karakurt T. E. (2010) 21. Yüzyıl Kentleri: Mekân, Kültür ve Yönetim Perspektifinde, Ekin Kitabevi, Bursa.

Karataş, A. Karabağ, Ö. (2013). Cittaslow Hareketinde çevre eğitiminin önemi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 1-21.

Karisalmi, P. T. S. (1999). Impact of Working Life Quality on Burnout. *Experimental Aging Research*, 25, 4, 441-449.

Kazgan, G. (2000). Küreselleşme ve Ulus-Devlet, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Keleş, R. (1998). Kent bilimi terimler sözlüğü. Ankara: İmge Kitapevi.

Keleş, R. (1997). İnsan çevre ve toplum. Ankara: İmge Kitabevi

Keser, A . (2010). Çalışmanın Değişen Anlamı ve Çalışmaya İlişkin Yeni Trendler . *Journal of Social Policy Conferences* , 0 (49).

Keskin, E.B. (2010). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Açısı Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Keskin, E.B. (2010). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış Olarak Yavaş Şehirler (Cittaslow): Seferihisar Örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Keskin, D. (2012). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow) . Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, 8 (1) ,81-99.

Keskin, E.B. (2012). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow). Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 8(1),81-99.

Kılıç, R. ve Keklik B. (2012). Sağlık çalışanlarında iş yaşam kalitesi ve motivasyona etkisi üzerine bir araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14 (2) , 147-160.

Kitapçı, H., Kaynak, R. ve Ökten, S. S. (2013). Güçlendirmenin İş Tatmini ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Kamu ve Özel Sektörde Mukayeseli Bir Araştırma. International Review Of Economics and Management, 1 (1), 49-73.

Knox, P. ve Mayer, H. (2009) Small Town Sustainability: Economic, Social and Environmental Innovation, Boston, MA: Birkhauser.

Knox, P. L. (2005). Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World.Journal of Urban Design,10:1, 1-11.

Kocaman, M., Kocaman, E., M., 2018, Yavaş Şehir Modelinde Kültürel ve Gastronomik Ürünler İle Marka Şehir Oluşturmak: Zile Örneği, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:18 Sayı:35 Bahar 2019/1 s.837-850

Koray, M., Topçuoğlu, A. (1987). Sosyal Politika, Karınca Matbaacılık, İzmir.

Korunka, C., Hoonakker, P. ve Carayon, P. (2008). Quality of working life and turnover intention in information technology work. Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries 18, 409–423.

Köstem, B. (2010). Cittaslow Nedir <http://www.cittaslowseferihisar.org/> (2020, Nisan 15).

Kundera M. (2008). Yavaşlık, Can Yayınları, İstanbul.

Kuyucuklu, N., (1985). İktisadi Olaylar Tarihi, İstanbul: İ.Ü Yayın

Küçükali, A. ve Şen, U. (2017). Sakin Kent Hareketinin Çalışanlara Etkisi: Uzundere Örneği. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 6(15), 259-279.

Küçükali, A. ve Şen, U. (2018). Çalışanların Sosyal Sorumluluk ve Çevre Algıları: Sakin Kent (Cittaslow) Uzundere Örneği. "İŞ, GÜÇ" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 20, Özel Sayı, 303-340.

Küçükusta, D. (2007). Konaklama İşletmelerinde İş-Yaşam Dengesi Sorunları ve Çözüme Yönelik Yaklaşımlar. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (3), 243-268.

Küçükusta, D. (2007). Konaklama İşletmelerinde İş-Yaşam Dengesinin Çalışma Yaşamı Kalitesi Üzerindeki Etkisi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kümbetoğlu, Belkıs (2015). Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma. Bağlam Yayınevi, İstanbul.

Lafargue, P., (2014). Tembellik Hakkı, Zeplin Kitap, İstanbul.

Lee, D.J. Singhapakdi, A. ve Sirgy, M. J. (2007). Further Validation of a Need-Based Quality-of-Work-Life (QWL) Measure: Evidence from Marketing Practitioners. Applied Research in Quality of Life, 2, 4, 273-287. 191

Legg S. (2004). Memory and Nostalgia, Cultural Geographies, 11, 99 107.

Levent, F. (2019). Yerel Halkın Yavaş Şehir Hareketine İlişkin Algıları: Akyaka Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Levine, M. F. Taylor, J. C. ve Davis, L. E. (1984). Defining Quality of Working Life, Human Relations, 37 (1): 81-104.

Lewchuk, W. Stewart, P., Yates, C. (2001), Quality of working life in the automobile industry: A Canada UK comparative study, New Technology, Work and Employment, 16: 2, 72-87.

Litfin, Karen T. (2017). Eko Köyler. Alfa Yayınevi, İstanbul.

Loades, C., M., (2005). *Tempo Giusto Slow Cities And The Revitalization Of Locality In The Age Of Globalization*, Institute Of Social Anthropology University Of Oslo, Norway.

Lowry, L.L. ve Lee, M. (2011). *CittaSlow, Slow Cities, Slow Food: Searching for a Model for the Development of Slow Tourism*. Travel&Tourism Research Association, 42nd Annual Conference Proceedings, June 19-21, London, Ontario, Canada.

Mahiroğulları, Y. (2011). Endüstri Devrimi Sonrasında Emeğin İstismarını Belgeleyen İki Eser: Germinal ve Dokumacılar . *Istanbul Journal of Sociological Studies* , 0 (32) , 41-53 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9520/118927>

Markham, L. G. (2010). Quality of Work Life as Predictor of Employees' Mental Health.

Martel, J. P., Dupuis, G. (2006). Quality of Work Life: Theoretical and Methodological Problems, and Presentation of A New Model and Measuring Instrument. *Social Indicators Research*, Vol77, No.2, 333-368.

Mayer, H., and Knox, P.L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World. *Journal of Urban Affairs*, 28 (4), 321-334.

Mayer, H. & Knox, P. (2009). Pace of life and quality of life: The slow city charter, in M. J. Sirgy, R. Phillips ve D. R. Rahtz (Eds) *Community Quality-of-Life Indicators: Best Cases III*, New York: Springer Science and Business Media, 21–40.

Mayer, H. Ve Knox, P. (2010) Small-town sustainability: Prospects in the second modernity, *European Planning Studies*, 18(10), 1545–1565.

McIntosh, M. J., ve Morse, J. M. (2015). Situating and Constructing Diversity in Semi-Structured Interviews. *Global Qualitative Nursing Research*. <https://doi.org/10.1177/2333393615597674>.

Miele, M. (2008). *CittaSlow: Producing Slowness against the Fast Life*”, *Space and Polity*, 12(1), 135-156.

Moran J. (2002). Childhood and Nostalgia in Contemporary Culture, *European Journal of Cultural Studies*, 5 (2), 155-175.

Muku, B. (2014). Yaşam Kalitesi ve Sağlık Çalışanları, Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> (Tez No. 379128).

Mutdoğan, S. (2010). Seferihisar Örneğinde Sakin Şehir Hareketi, *Understanding the Cittaslow Movement Through a Seferihisar – Case Study* Gren Age Symposium, 1-10, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, 6-8 Aralık 2010, İstanbul.

Nadler, D.A. ve Lawler, E.E. (1983). Quality of Work Life: Perceptions and Direction. *Organizational Dynamics* 11(3), 20-30.

Nanjundeswaraswamy T. S. ve Dr Swamy D. R. (2012). A literature review on quality of work life and leadership styles. *International Journal of Engineering Research and Applications (IJERA)*, 2(3), 1053-1059.

Newstrom, J. W. ve Davis, K. (1997). *Organizational behavior human behavior at work* (10. Edition). McGraw-Hill.

Nilsson J. H., Svärd A. C., Widarsson, Å. Ve Wirell, T. (2011) *Cittaslow' Eco-Gastronomic Heritage as a Tool For Destination Development*, *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386.

Nilsson, P. A. (2002). Staying on farms-an ideological background, *Annual Of Tourism Reserarch*, 29 (1), 7-24.

Numanoğlu, e., Güçer, E., 2018, Yerel Halk Açısından Yavaş Şehir Akımı Algısı: Perşembe Örneği, *Journal of Multidisciplinary Academic Tourism*, Vol. 3, No. 2, pp: 11-22

O'Brien, S. (1970). The Micropolitics of Slow Living. *Cultural Studies Review* 13, 237.

Olcay A. (2018). Sakin şehir prensiplerinin Halfeti'nin yerel mutfak üzerindeki etkisinde yerel halkın tutumu üzerine bir araştırma, *Journal of International Social Research*, 10, 1330-1343.

Onur G. (2019). Yavaş şehir cittaslow kavramının oteller üzerinden incelenmesi: Muğla Akyaka örneği, Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı, Konya.

Opollo, J. G., Gray, J. ve Spies, L. A. (2014). Work-Related Quality of Life of Ugandan Healthcare Workers. *International Nursing Review*, 61, 1, 116-123.

Orhan, F., (2017), Türkiye'nin Sakin Şehirlerinden Biri olan Şavşat'ın Turizm Potansiyelini Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler DERGİSİ, S.12, 303-326.

Osmay, N. (2003). İnsan Mühendisliği, Alfa Yayınları, İstanbul.

Öge, Serdar, H. (2000). Örgütsel Etkinliğin Sağlanmasında İşgören – İş Uyumunun Ergonomik Analizi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ören, F., S., (2020), Sakin Şehir Olmanın Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkilerinin Kent Sakinlerinin Alguları Bağlamında İncelenmesi: Akyaka Örneği, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Ören, K., Yüksel H., (2012). Geçmişten Günümüze Çalışma Hayatı, HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, C.1, S.1., 35-59.

Özaslan G. (2010). Araştırma Görevlilerinin Çalışma Yaşamı Kalitesinin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya.

Özkalp, E., Kırel, Ç. (2001) Örgütsel Davranış, Eskisehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları.

Özkalp, E. ve Diğerleri (2004). Davranış Bilimlerine Giriş, Eskisehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özkaynak, B. ve Adaman, F. (2004). Sürdürülebilir Kent: Yalova Projesi. Tüses Yayınları.

Özmen, A. ve Can, C. M. (2018). Cittaslow Movement from a Critical Point of View Planning, 28(2):91-101.

Öztürk S. (2012). Small Towns Reshaping Their Urban Planning Policies Joining in the Cittaslow International Network: The Case of Seferihisar In Turkey, Ankara: Middle East Technical University The Graduate School of Social Sciences.

Özdemir E.(2018), Küreselleşen Dünyada Sakin Şehir Kavramının Doğal ve Kültürel Peyzaja Etkisi: Gökçeada, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Özgen H., Öztürk A. ve Yalçın A. (2002), İnsan Kaynakları Yönetimi, Nobel Kitabevi, Ankara.

Özkan, H., C., (2011). Bir Sürdürülebilir Kent Modeli: Yavaş Şehir Hareketi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı.

Parlak, (2004). Sanayi Ötesi Toplum Teorilerinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 95-125.

Parlak, Z, Özdemir, S . (2012). Esneklik Kavramı Ve Emek Piyasalarında Esneklik. Journal Of Social Policy Conferences, 0 (60) , 1-60 . Retrieved From [Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/İusskd/İssue/923/10448](https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/İusskd/İssue/923/10448)

Pajo, A. ve Uğurlu, K. (2016). Cittaslow Kentleri için Slow Food çalışmalarının önemi, Ejoboc (Electronic Journal of Vocational Colleges) , 5 (6) , 65-73.

Parkins W. (2004). Out of Time: Fast Subjects and Slow Living, Time & Society, 13 (2/3), 363-382.

Parkins W. ve Craig C. (2006). Slow Living, Berg Publishers, New York.

Petrini C., McCuaig W. ve Waters A (2003). Slow Food: The Case for Taste, Columbia University Press, New York.

Pink, S. (2008). Sense and Sustainability: The case of the Slow City movement, Local Envi-ronment, 13 (2),95-106.

Pink, S., (2008a). Rethinking contemporary activism: From community to emplaced sociality, *Ethnos*, 73, (2), 163–188.

Pink, S. (2009). Urban Social Movements and Small Places, *City: Analysis of Urban Trends, Culture, Theory, Policy, Action*, 13, (4), 451-465.

Ponikowska, K. (2019). Cittaslow ideas as elements of building a territorial brand. A case study of Kalety. *Zarządzanie Publiczne* 119–129.

Portinari, F. (1996). The Labour of the Seventh Day, *Slow*1(2): 8–11.

Portinari, F. (1997). Numbered Thoughts, *Slow*5: 22–3.

Qutoshi, S. B. (2018). Phenomenology: A philosophy and method of inquiry. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1): 215-222.

Radstrom, S. (2011). A Place-Sustaining Framework for Local Urban Identity; an Introduction and History of Cittaslow. *IJPP Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 312-393.

Raja, P.J.A. ve Kumar, S. A. (2013). A study on quality of work life of employees in steel authority of India, Salem, *IJEMR*, 3(6), 1-15.

Ritzer, G. (2011). *Toplumun McDonaldlaştırılması, İkinci Basım, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.*

Ritzer G., ve Stepnisky J. (2014). *Sosyoloji Kuramları, Çev. Himmet Hülür, Ankara, De Ki Basım Yayım.*

Rose C. R., Beh, L., Uli, J. ve Idris, K. (2006). An Analysis of Quality of Work Life and Career – Related Variables, *American Journal of Applied Sciences*, 3 (12): 2151-2159.

Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing*. 21(6), 1123-1129.

Sadakoğlu, M., C. (2017). 19.Yüzyıldan Günümüze Egemenlik İlişkileri Açısından Hız ve İletişim, *Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, İletişim Bilimleri Bilim Dalı İstanbul.*

Sağlam, Y., (2017), Engelli ve Yaşlı Bakım Personellerinin Tükenmişliği, İş Yaşamı Kalitesi ve Yaşam Doyumu İlişkileri Üzerine Bir Araştırma, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli.

Sayar, K. (2007). Yavaşla, Timaş Yayınları, İstanbul

Serbest, F. (2000). İş Yaşamı Niteliği (QWL). Verimlilik Dergisi(2), 27,40.

Sepulveda, L., Petrini, C. (2018) Mutluluğa Dair Bir Düşünce, Can Yayınları, İstanbul.

Servon, L.J., Pink, S., 2015. Cittaslow: Going Glocal in Spain. Journal of Urban Affairs 37, 327–340.

Sezgin, M. ve Ünüvar, Ş. (2011). Sürdürülebilirlik ve şehir pazarlaması ekseninde yavaş şehir. Konya: Çizgi Kitabevi.

Sezgin, M., Erbaş, A . (2018). Yavaş Yönetim: Özgün bir ölçme aracı geliştirme, Yönetim Bilimleri Dergisi, 16 (32) , 29-46.

Schneider, S., (2008). Good, Clean, Fair: The Rhetoric of the Slow Food Movement”, Special Focus: Food, 70, (4), 384-402.

Sırım, V., (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Şehir Hareketi Ve Türkiye'nin Potansiyeli, Journal of History Culture and Art Research 1, 119.

Singh, K. (2008). Human Resource Development: HRD--IR Interface Approach. New Delhi: Atlantic Publishers & Distributors.

Sirgy, M. J. (2006). History of QOL studies from an industrial/organizational

psychology and management perspectives, 422-429.

Sirgy, M. J., Michalos, A. C., Ferriss, A. L., Easterlin, R. A., Patrick, D., ve Pavot, W. (2006). The quality-of-life (QOL) research movement: Past, present and future. Social Indicators Research. 76 (3) s.343-466.

Sirgy, M.J., Efraty, D., Siegel, P., Lee, D.J. (2001). A New Measure of Quality of Work Life (QWL) Based on Need Satisfaction and Spillover Theories. *Social Indicators Research*, 55, 241-302.

Spector, P., Judge, T.A., Parker, S., Colbert, A.E., Heller, D. & Ilies, R. (2009). İş Tatmini: Kültürlerarası Bir İnceleme”, *Endüstri, İş ve Örgüt Psikolojisi El Kitabı*, 29-60. Ed.: Neil Andersen, Deniz S. Öneş, Handan Kepir Sinangil, Chockalingam Viswesvaran, Literatür: Yayıncılık, İstanbul.

Srivastava, S., Kanpur, R., (2014), A Study On Quality Of Work Life: Key Elements & It's Implications, *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)* 16 (3), 54-59 .

Sohn, D., Jang, J.H. ve Jung, T. (2015). Go Slow and Curvy – Understanding the Philosophy of the Cittaslowcity Phenomenon. Springer: Switzerland.

Solmuş, T., (2000), İş yaşamında kalite ve kaliteyi arttırmaya yönelik program, *Türk Psikoloji Dergisi*, 18.

Su, W.-S., Huang, C.H., Hsu, C.C. ve Chang, L.F. (2017). Cittaslow: A new pattern of sustainable tourism development in Taiwan. *International Journal of Organizational Innovation*, 9 (4), 90-103.

Şahin, İ. ve Kutlu, S., Z. (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2/1, 55-63.

Şen, H., Aktan, C., (1999). Globalleşme ve Türkiye, *Mercek Dergisi*, Yıl:6, Sayı:21, Özel Sayı, ss.104.

Şimşek, O . (2002). Sanayi Sonrası Süreçte Türk Çalışma Hayatındaki Değişme Dinamikleri . *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 2 (4) , 139-173 . Retrieved From <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Manassosyal/Issue/49962/640462>

Şirin, M. (2011). Hemşirelik İş Yaşamı Kalitesi Ölçeği'nin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Şişman, M. (2011). Eğitim bilimine giriş. Ankara:PegemA Yayıncılık

Taşdemir A. S. (2011). Çalışma Yaşam Kalitesinin Örgütsel Bağlılık Düzeyi Üzerindeki Etkisi: Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Çalışan Akademisyenler Üzerine Nicel Bir Araştırma, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Tasho, W., Jordan. J. ve Robertson, I. (2005). Case study: Establishing the business case for investing in stress prevention activities and evaluating their impact on sickness absence levels. HSE Research Report: 295.

Tekeli, İ., Çağatay, G., Vaizoğlu, S., Algan, N. ve Dündar, A. K. (2010). Yaşam Kalitesi Göstergeleri Türkiye İçin Bir Veri Sistemi Önerisi. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Raporları. 2. Baskı.

Tekin, Ö. N., B. (2018). Türkiye’de Kapitalizmin İşleyişi Sürecinde Sakin Şehir Hareketi ve Sürdürülebilirlik: Seferihisar Örneği, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Tırnakçı A. (2017). Kırsal peyzaj kimliğinin sürdürülebilirliği ve yavaş şehir (cittaslow) hareketi, Paradoks Ekonomi, 13(1), 47-64.

Toffler, A. (1974), Şok, Geçicilik Kullan At Toplumu, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

Toffler A. (1981). Gelecek Korkusu: Şok,Se-lami Sargut (çev),Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

Toffler A. (1998) Hız ve Politika,Meltem Can-sever (çev),Metis Yayınları, İstanbul.

Tosun, E. (2009). Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri, Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, (e-dergi), 5(2).

Tunalıgil, T. (23.03.2008). Slow-food İnsanlara Sosyalleşme Sağlıyor. <http://www.gazetevatan.com/slow-food-insanlara-sosyallesme-sagliyor-727553-pazar-vatan/> (2020, nisan 15)

Tunçer, M. Ve Olgun, A. (2017). Seferihisar'ın Ekonomik ve Mali Yapısı Üzerinden Sakin Şehir Uygulamalarına İlişkin Bir İnceleme. Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi,3(1), 47-72.

Turan, A. (2017). Muhasebe Meslek Mensuplarında İş Yaşam Kalitesi ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Turan, N. (2018). Çalışma Mutluluğu: Kavram ve Kapsamı, B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt, Volume 37, Sayı , Issue 1, 2018 ss./pp. 169-212.

Turunç, Ö., Tabak, A., Şeşen, H. Ve Türkyılmaz, A., (2010). Çalışma Yaşamı Kalitesinin Prosedür Adaleti, İş Tatmini, İş Stresi ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi, www.isgucdergisi.org, 12 (2), 115-134.

Uslu, A. (2009). Sürdürülebilir Yeşil Kent Fikirleri, Örnekleri Ve Türkiye İçin Dersler, XXI. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi Bildiriler Kitabı, TMMOB, Mimarlar Odası Yayını, Bursa.

Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar: Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm, Doğu Coğrafya Dergisi, 21(36), 13-2.

Üstündağ, N. (1999). Akıllı binaların tesis yönetimi ve iş yaşamı kalitesi üzerindeki etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uyanık, Y.,(2008). Neoliberal Küreselleşme Sürecinde İşgücü Piyasaları, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10/2, 209-224.

Uysal, F. G. (2002). Çalışma Yaşamı Kalitesi ve Çağdaş Yönetim, İş, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan.

Vassaf, G. (2016). Cehenneme Övgü, İletişim Yayıncılık.

Virilio P. (1998). Hız ve Politika: Dromoloji Üzerine Bir Deneme, çev. M. Cansever, İstanbul: Metis Yay.

Yanıklar, C. (2010). Tüketim Kültürü, Kapitalizm ve İnsan İhtiyaçları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Tartışma, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 34, Sayı: 1, 25-32

Yavuzçehre, P., S., ve Donat, O. (2017). Türkiye’de Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisine Yönelik Bir İnceleme, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

Yaylagülü, S., (2018). Küreselleşme Sürecinin Çalışma Yaşamı Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

Yıldırım, Ali – Şimşek, hasan (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Yıldız, K., Sipahioğlu, Ş. ve Yılmaz, M. (2008). Çevre bilimi ve eğitimi. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Yurtseven. H. R. (2007). Slow Food ve Gökçeada: Yönetmel Bir Yaklaşım.(Birinci Baskı), Detay Yayıncılık, Ankara

Yurtseven, H.R. vd.(2010). Yavaş Hareketi, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yücerürk, E. (2005). Türkiye’de iş yaşam kalitesini ve verimliliği azaltan gizli bir sendrom: Yıldırma (Mobbing). İktisat, İşletme Ve Finans Dergisi, 20(231), 97–108.

Yüksel, H . (2014). Çalışma İlişkilerinde Dinamik ve Değişken Bir Konsept Olarak Zaman Kavramı - The Term Of 'Time' In Work Relations As A Dynamic And Changing Concept . Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 6 (10) , 124-142 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/19442/206801>

Yürür, S. ve Keser, A. (2010). İşe bağlı gerginlik ile iş tatmini ilişkisinde duygusal tükenmenin aracı rolü. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(4), 165-193.

Walton, R. E. (1974). Improving the quality of work life. Harvard Business Review.

Walton, R. E. (1975). Criteria for quality of working life. In L. E. Davis, A. B. Cherns (Eds.), The quality of working,1, 91–104. New York: The Free Press, Life.

Walton, R. E. (1972). How To Counter Alienation In The Plant. Harvard Business Review, November–December, 50, (6), 70-81.

Walton, R.E. (1992). Criteria for quality of worklife. Quality of Worklife, 1, 91-104.

Worrall, L. ve Cooper, C. L. (2006). The Quality of Working Life: Managers' health and well-being. Executive Report, Chartered Management Institute.

Worrall, L., ve Cooper, C. (2012). Quality of Working Life 2012: Managers' Wellbeing, Motivation and Productivity. Chartered Management Institute, London.

www.slowmovement.com; 2020

slowscopes.com; 2020

Wikizero.com; 2020

christopherrichards.com, 2020

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/iky_ao/calismapsi.pdf

http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/ceko_ue/calismapsikolojisi.pdf

<http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/calismasosyolojisiau233.pdf>

EKLER

EK 1: Anahtar Kelimeler İle Yapılan Makale Arama Sonuçları – I

Yazar(lar) Soyadı- Adı	Yıl	Çalışma Başlığı
Aydın, E.E., Karakayacı, Z.,	2021	Cittaslow Modelinin Kırsal Alanın Korunmasındaki Rolü.
Buzlukçu, C , Avcıkurt, C .	2021	Yavaş Şehirlerde Yerel Halkın Yer Kimliği Ve Topluluğa Bağlılıklarının Sürdürülebilir Turizm Tutumlarına Etkisi: Seferihisar’da Bir Araştırma.
Yardı, Z .	2021	Türkiye’deki Cittaslow Kavramına Yönelik Bir Yazın İncelemesi.
Yüksel, F , Ön Esen, F , Kılıç, B , Akçay, S .	2020	Paydaşların Gözüyle Yavaş Şehir Akyaka’da Aşırı Turizm
Akpınar, İ , Öktem, M , Küçük, H .	2020	Bra ve Vize Yavaş Şehirlerinin Melbourne İlkeleri Bağlamında Karşılaştırılması
Aslan, M .	2020	Belediyelerin Tarihsel Mekânlar Üzerindeki Politikaları: Yavaş Kentler Ve Mersin Örneği
Yokuş, G.	2020	Eğitim Felsefesi Dersindeki Sinematografik Deneyimler Üzerine Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi: “Yavaş Bakış”
Akbaş, F .	2020	Yerel Halkın Yavaş Şehir Hakkındaki Algılarının Coğrafi Bakış Açısıyla Tespit Edilmesi: Gökçeada (Çanakkale) Özelinde Bir İnceleme
Özyazıcı, K.	2020	Nuri Bilge Ceylan Ve Yavaş Sinema .
Özışık Yapıcı, O , Ünüvar, Ş .	2020	Yavaş Şehirlerde Sosyal Değişme ve Yaşam Kalitesi İlişkisi Üzerine Bir Araştırma: Gerze Örneği
Karaca, Ş .	2020	A Ve B Tipi Kişilik Özelliklerine Sahip Tüketicilerin Yavaş Moda Algılarının İncelenmesi
Çorumluoğlu, Ö , Kazma, Ç .	2020	Seferihisar Mevcut Bisiklet Güzergâhlarının CBS Ortamında Şehrin Dirençliliği Yönünden Yavaş Şehir Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi
Duman, K .	2020	Yeni Medyada Alternatif Ekonomik Model Arayışları ve Yavaş Gazetecilik: L’ora Del Pellice Üzerine Vaka Çalışması
Akyurt Kurnaz, H , İpar, M .	2020	Yavaş Şehir Akyaka’da Aşırı Turizm Olgusunun Esnafın Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi
Okkalı, İ , Küçükosman, A .	2020	Yavaş Sanat: Ad Reinhardt’ın Siyah Resimleri Üzerine Bir Değerlendirme
Ersavaş Kavanoz, S , Budak, S .	2020	Yavaş Kent”İN Otantiklik/Özgünlük Bağlamında Kent Pazarlama Stratejisi Olarak Okunması
Koç, V , Baz, İ .	2020	Türkiye’de Sakin Şehir Hareketine Üyelik Süreci Ve Üyelüğün Etkileri .
Uslu, A , Avcı, U.	2020	Yerel Halkın Cittaslow Hareketine Bakış Açısına Yönelik Bir Araştırma: Köyceğiz Örneği.
Alkan, A . (2020).	2020	Yerel Paydaşların Cittaslow Şehir Ağına Yönelik Algı ve Tutumlarına İlişkin Bir Araştırma: Ahlat Cittaslow Şehir Örneği.
Erdoğan, N .	2020	Evaluation of Cittaslow Standards’ Traditional Urban Texture and Buildings Aspects: From Traditional to Cittaslow-Taraklı Case .

Kuşay, Y , Kotan Türkten, D .	2021	Halkla İlişkiler Perspektifinden Şehir Markalaşması ve Sakin Şehir (Cittaslow) Modeli .
Koç, V , Baz, İ .	2020	Türkiye’de Sakin Şehir Hareketine Üyelik Süreci Ve Üyeliliğin Etkileri.
Kocaman, E .	2020	Akıllı ve Sakin Şehirler İçin Enerji Çözümleri .
Ünal, A , Çelen, O , Bayar, S , Tuna, M . (2020	2020	A Research on the Evaluation of the Effects of Tourism by Local People in Cittaslow Destination.
İlhan Öznur Akgış; Karakaş Erdal; Özkaraman Büşra.	2020	‘Cittaslow’: An Alternative Model for Local Sustainable Development or Just a Myth? Empirical Evidence in the Case of Tarakli (Turkey).
Uslu, A.,	2020	Seyahat Motivasyonlarına İlişkin Çevrimiçi Turist Yorumlarının İçerik Analiziyle İncelenmesi: Cittaslow Köyceğiz Üzerine Bir Araştırma.
Küçükali ve Şen	2020	Sakin Kent-Turizm İlişkisi Bağlamında Uzundere İlçesinin Değerlendirilmesi.
Yıldırım, G., Uğuz, Ç., S.,	2020	Yerel Halkın Sakin Şehir Algısı: Havran Örneği.
Tüfekçi, Ö., Akbaş, L.	2020	“CITTASLOW” Unvanı Kent Turizmine Yeni Bir Soluk Getirir Mi? Yalvaç Örneği.
Özdede, S., Hazar, D.,	2020	Sakin Şehir Markalaşması Ardından Şavşat’ta Yaşanan Sosyo-Mekânsal Değişimin Analizi.
Özdemir, E , Kaptan Ayhan, Ç .	2020	Küreselleşen Yüzyılda Bir Sürdürülebilir Kalkınma Ve Nitelikli Yaşam Modeli Olarak Sakin Şehir Kavramı: Gökçeada Örneği.
Sandıkçı, M., Baydeniz, E.,	2020	Yavaş Şehir Restoranlarında Yöresel Yemeklerin Sunum Düzeyi: Ege Bölgesinde Bir Araştırma Örneği.
Göker, H., TEZ	2020	Sürdürülebilir kalkınmada Cittaslow (Sakin Kent) modelinin kentsel çekim gücü üzerindeki etkisi: Halfeti örneği.
Özalp, S., S.,	2020	Küresele Karşı Yerel: Yavaş Kent Yaklaşımı.
Sandıkçı, M.,	2020	Yavaş Şehir (Cittaslow) Ağına Katılımın Destinasyona Etkileri: Göynük Örneği.
Özyurt Ökten, S , Peker Say, N . (2020).	2020	Sürdürülebilir Bir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Sakinşehir (Cittaslow) Kavramının İncelenmesi.
Baykal, F , Ataberk, E . (2020).	2020	Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Kuramdan Uygulamaya Türkiye’de Cittaslow Hareketi.
Kilinç, O., Ongun, U., Kilinç, U.,	2019	Sakin Şehir, İnanç ve Kırsal Turizm Üçgeni: Yalvaç İlçesi’nin Turizm Potansiyeline Yönelik Swot Analizi
Özdemir, E., Köse, H., H.,	2019	Sakin Şehirlerde Yaşayan İnsanların Çevreci Bakış Açılarının ve Toplumsal Farkındalıklarının Sürdürülebilir Turizmin Gelişimine Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri: Bu Tutum Sakin Şehirlerin Sürdürülebilir Rekabetçiliğini Etkiler mi?
Kartal, G.,	2019	Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışına Farklı Bir Bakış: Cittaslow Yavaş Şehir Hareketi ve Sürdürülebilir Kalkınma
Uslu, A., Karabulut, A. N.,	2019	Slow Food Konseptine Uygun Restoranlarda, Algılanan Hizmet Kalitesinin, Markaya Yönelik İmaj, Güven ve Sadakat Etkisi: Köyceğiz İlçesine Ziyaret Eden Yabancı Turistler Üzerinde Bir Araştırma
Koçaş, B	2019	Küreselleşme-Yerelleşme Arasındaki Diyalektik İlişkinin Kente Yansımaları Olarak Cittaslow (Yavaş Kent) Hareketi
Farhadi Andarabi, F , Tunç Hassan, A.	2019	Environmental Management Practices in Hospitality Establishments in Slow Cities: Akyaka Example

Ak, D .	2019	Taşra Yavaşlığında Yavaş Kent Olmak: Yenipazar
Coşar, Y .	2019	Yavaş şehir–sürdürülebilir turizm paradoksu üzerine eleştirel bir bakış
Akpınar, O , Pektaş, E .	2019	Yavaş Şehirler (Cittaslow) Ve Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkileri: Seferihisar Halkının Algısı Üzerine Bir Araştırma
Özgen, L , Ergun, P , Kaymaz, E .	2019	A Drink Befitting The Slow Food Movement: Turkish Coffee .
Uğurlu, K , Pajo, A .	2019	A Measure Against Unemployment Problem Expected to Occur by Industry 4.0: Cittaslow .
Demirkol, Ş , Taşkiran, Ö .	2019	Turizmde Destinasyon Markalaşma Sürecinde Cittaslow Taraklı Örneği
Baytar, İ , Doğan, M .	2019	Bahçesaray İlçesinin Turizm Kaynakları Ve Cittaslow Potansiyeli
Coşar, Y .	2019	The Perceived Influence of Slow City (Cittaslow) Status on Tourism and Local People: A Study in Aylsham, United Kingdom
Kılınç, O , Ongun, U , Kılınç, U .	2019	Sakin Şehir, İnanç Ve Kırsal Turizm Üçgeni: Yalvaç İlçesi'nin Turizm Potansiyeline Yönelik Swot Analizi .
Yalçın, E .	2019	Küresel Kente Alternatif Olarak Sakin Şehir: Türkiye Sakin Şehirleri Üzerinden Değerlendirme
Özlü, T , Kaleli, C .	2019	Boğazkale (Hattuşa) Şehrinin Yavaş Şehir (Cittaslow) Potansiyeli
Buluk, B , Eşitti, B .	2019	Batıdan Doğuya Yavaş Seyahat: Doğu Ekspresinin Kars'ın Sürdürülebilir Turizm Gelişimine Etkisi .
Uslu A,Karabulut A. N.,	2019	Slow Food Konseptine Uygun Restoranlarda, Algılanan Hizmet Kalitesinin, Markaya Yönelik İmaj, Güven Ve Sadakate Etkisi: Köyceğiz İlçesini Ziyaret Eden Yabancı Turistler Üzerinde Bir Araştırma.
Levent, F.	2019	Yerel halkın yavaş şehir hareketine ilişkin algıları: Akyaka Köyü.
Ekşi, Y , Baz, İ .	2019	Cittaslow-Sakin Şehirlerde Yaşanabilirlik Üzerine Bir Araştırma
Kartal, G .	2019	Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışına Farklı Bir Bakış: Cittaslow “Yavaş Şehir” Hareketi ve Sürdürülebilir Kalkınma .
Öcal, D.	2019	Sürdürülebilirlik, pazarlama ve Marka Ekseninde Yavaş Şehirler
İnanır, A., Uslu, A., Çaprak, D.	2019	Sakin Şehir ve Kırsal Turizm: Eğirdir İlçesi'nde Bir Araştırma
Özlü, T , Kaleli, C .	2019	Boğazkale (Hattuşa) Şehrinin Yavaş Şehir (Cittaslow) Potansiyeli
Coşkun, E , Doğan, S .	2019	Turizm işletmeciliği öğrencilerinin cittaslow – yavaş şehir kavramına yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla incelenmesi.
Çolak, E .	2019	Sakin Şehir Yalvaç'ın Cittaslow Uluslararası Kriterleri Kapsamında Değerlendirmesi.
Aksu, M , Görman, N .	2019	Yerel Halkın Cittaslow Hareketi Bağlamında Turizm Algısı: Seferihisar ve Gökçeada'da Bir Araştırma.
Kılınç, O., Ongun, U., Kılınç, U.,	2019	Sakin Şehir, İnanç Ve Kırsal Turizm Üçgeni: Yalvaç İlçesi'nin Turizm Potansiyeline Yönelik Swot Analizi
Küçükali, A., Şen, U.,	2018	Çalışanların Sosyal Sorumluluk ve Çevre Algıları: Sakin Kent (Cittaslow) Uzundere Örneği
Cansaran, D.,	2018	Küreselleşmeye Aykırı Bir Yaşam Biçimi Sakin Kentler: Seferihisar Örneği

Donat, O., Yavuzçehre, P., S.,	2018	Sakin Kent (Cittaslow) Üyelüğünün Kamusal Mekânlara Etkisi
Oral, M., A., Kılıç, R.,	2018	Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketinde Kültürel Miras Öğeleri: Elmalı Örneği
Alagöz, M.,	2018	Sürdürülebilir Kent Bağlamında Cittaslow Yaklaşımı, Eğirdir İlçesinin Cittaslow Kriterleri Açısından İncelenmesi
Yüce, A., Yalaze, H., D.,	2018	Türkiye’de Cittaslow (Yavaş Şehir) Hareketi ve Bir Öneri: Gümüşhane Merkez İlçesi
Akman, E.,	2018	Türkiye’deki Yavaş Şehirlerin Politika Uygulamaları Üzerinden Bir Analiz,
Demiz, M., G.,	2018	Yavaş Hareketin Kentsel Ölçekteki Yeni Yansıması: Cittaslow
Akman, E., Akman, Ç., Karakuş, M.,	2018	Yavaş Şehir Kriterleri Çerçevesinde Seferihisar Belediyesinin Faaliyetlerinden Yerel Halkın Memnuniyet Düzeyi
Özmen, A., Can, M.,	2018	Cittaslow Hareketi’ne Eleştirel Bir Bakış.
Akman, E., Akman, Ç., Karakuş, M.,	2018	Yavaş Şehir Kriterleri Üzerinden Seferihisar Belediyesinin Faaliyetlerinden Vatandaş Memnuniyetinin Analizi.
Çiçek, D., Sarı, Y.,	2018	Yerel Halkın Turizme Olan Desteği: Türkiye’deki Sakin Şehirler Üzerine Bir Araştırma
Atik, A, Atik, İ .	2018	Slow City Hareketinden Slow Food Hareketine Doğru Giderken Belediyelerin Rolü
Kocaman, M., Kocaman, E., M.,	2018	Yavaş Şehir Modelinde Kültürel ve Gastronomik Ürünler İle Marka Şehir Oluşturmak: Zile Örneği
Numanoğlu, e., Güçer, E.,	2018	Yerel Halk Açısından Yavaş Şehir Akımı Algısı: Perşembe Örneği
Erbaşı, A., Sezgin, M.,	2018	Yavaş Yönetim: Özgün Bir Ölçme Aracı Geliştirme
Taşınar, O., Karakuş, N.,	2017	Destinasyon Konumlandırma stratejisi kapsamında Cittaslow hareketi; Gökçeada Örneği
Deniz, T.,	2017	Hızlı Dünyada Sürdürülebilir Mekanlar: Sakin Kentler
Tırnakçı, A.,	2017	Kırsal Peyzaj Kimliğinin Sürdürülebilirliği ve Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi: Artvin- Şavşat Örneği
Küçükali, A., Şen,U.,	2017	Sakin Kent Hareketinin Çalışanlara Etkisi: Uzundere Örneği
Olçay, A., Giritlioğlu, İ., Özekici, Y., K.,	2017	Sakin Şehir Prensiplerinin Halfeti’nin yerel Mutfak Üzerindeki Etkisinde Yerel Halkın Tutumu Üzerine Bir Araştırma
Tunçer, M., Olgun, A.,	2017	Seferihisar’ın Ekonomik ve Mali Yapısı Üzerinden Sakin Şehir Uygulamalarına İlişkin Bir İnceleme
Gökaliler, E.,	2017	Şehirlerin Markalaşması Sürecinde Marka Konumlandırmasının Rolü: Seferihisar Cittaslow Üzerine Bir İnceleme
Orhan, F.,	2017	Türkiye’nin Sakin Şehirlerinden Biri olan Şavşat’ın Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi
Ak, D.,	2017	Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme
Donat, O., Yavuzçehre, P.,S.,	2016	Sakin Kent Hareketinin Türkiye’deki Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme
Özür, N., K.,	2016	Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası,
Çıtak, Ş., Ö.,	2016	Sakin Şehirler Hızlı Turistler
Ünal, Ç.,	2016	Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar Yavaş Şehirleri ve Yavaş Turizm
Ak, D., Bıçkı, D.,	2016	Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketinin Kentsel Yaşam Kalitesi Bağlamında Değerlendirilmesi

Çoban, Ö., Harman, S.,	2016	Yavaş Şehir (Cittaslow) Türkiye Ağrı'na Üye Olan Şehirlerin İnternet Sitelerinde Yavaş Şehir Temasının Görünürlüğü Üzerine Bir Araştırma
Çetinkaya, M., Y., Serçeoğlu, N., Uzan, H., A.,	2016	Yavaş Şehir Hareketinin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi: Erzurum- Uzundere Halkının Tutum ve Algıları Üzerine Bir Araştırma
Ünal, M., Zavalsız, Y., S.,	2016	Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi
Darıcı, B.,	2015	Sürdürülebilir Kalkınma, Yavaş Şehir (Cittaslow) Anlayışı: Rasyonel İnsan'ın (Homo Economicus) Yeniden Sorgulanması
Karadeniz, C., B.,	2014	Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Sakin Şehir Perşembe
Tosun, E., K,	2013	Yaşam Kalitesi Ekseninde Şekillenen Alternatif Bir Kentsel Yaşam Modeli: Yavaş Kentleşme Hareketi
Karataş, A., Karabağ, Öz	2013	Cittaslow Hareketinde Çevre Eğitiminin Önemi
Yalçın, A., Yalçın, S.,	2013	Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi?
Bilgi, M., G.,	2013	Türkiye'nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri
Keskin, E., B.,	2012	Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow)
Çelik, M., Y.,	2012	Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme
Ergüven, M.Han	2011	Cittaslow Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği
Özmen, A., Can., M., C.,	2011	Cittaslow Hareketi'ne Eleştirel Bir Bakış
Güven, E.,	2011	Yavaş Güzeldir: Yavaş Yemek 'ten Yavaş Medya'ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi

Tablo yazar tarafından hazırlanmıştır.

EK 2: Anahtar Kelimeler İle Yapılan Tez Arama Sonuçları – II

Yazar	Yıl	Tez Adı	Tez Türü
Ayşe Duygu Urak Avan	2021	Tüketim kültürü bağlamında yavaş kent hareketi: Yabancılaşmadan kaçış ve bireysel özgürleşme	Doktora
Yunus Emre Aslan	2021	Sürdürülebilir kentleşme bağlamında sakin şehirler: Karadeniz Bölgesi örneği	Yüksek Lisans
Ata Ateş	2020	Yeni gelir modelleri çerçevesinde şekillenen gazetecilik: Yavaş gazetecilik	Yüksek Lisans
Ece Ceren Tonk	2020	Yavaş şehir unvanı alan kentlerin sürdürülebilirulaşım bağlamında incelenmesi ve Ankara Güdül ilçesi için öneriler	Yüksek Lisans
Ezgi Acar	2020	Prizmatik kanallarda yavaş değişen akımın sayısal analizi	Yüksek Lisans
Fakhrı Bağhırov	2020	Sürdürülebilir pazarlama kapsamında sakin eğilimli turistlerin sakin destinasyonu yeniden ziyaret niyetlerinin planlı davranış teorisi çerçevesinde incelenmesi	Doktora
Fatma Seren Ören	2020	'Sakin şehir' olmanın kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkilerinin kent sakinlerinin algıları bağlamında incelenmesi: Akyaka örneği	Yüksek Lisans
İbrahim Taner Akkoç	2020	Sakin şehirlerde sürdürülebilir turizm üzerine bir ölçek geliştirme çalışması	Doktora
Merve Terlemez	2020	Toplumsal kabul ve uyum süreci açısından kent sakinlerinin Suriyeli sığınmacılara yönelik algısı: Konya örneği	Yüksek Lisans
Miray Atacan	2020	Yavaş uykuda elektriksel status epileptikus'ta nöropeptidlerin rolü	Tıpta Uzmanlık
Rabia Sarıalioğlu	2020	Yavaş moda akımı çerçevesinde ekolojik boyama-baskı yöntemleri ve uygulamaları	Yüksek Lisans
Sevtap Sarıca	2020	Sürdürülebilirlik açısından bir yavaş şehir (cittaslow) tasarım örneği: Eğirdir	Sanatta Yeterlik
Ümmü Bulut Keskin	2020	Yerleşim yerlerinde yavaş değişimin sosyolojik analizi: Köyceğiz örneği	Doktora
Yusuf Yerli	2020	Yavaş şehir Yalvaç yemeklerinin gastronomi turizmi kapsamında değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
Afet Çağay	2019	Uluslararası turizm pazarlaması bağlamında yavaş şehirlerin turist tarafından algılanan yavaşlık düzeyi, çevre duyarlılığı ve gönüllü sade yaşam ilişkisi: Seferihisar örneği	Yüksek Lisans
Almira Tilbe Öz Saraç	2019	Hız ve yavaş kavramları bağlamında yavaş şehir hareketi	Yüksek Lisans
Ayşegül Dikmen Kazancı	2019	Sürdürülebilir turizm kapsamında cittaslow(sakin kentler birliği) hareketinin Tirebolu kent örneği(Giresun-Türkiye)nde uygulanması	Yüksek Lisans

Aytül Akdoğan	2019	Yavaş moda akımında giysi dönüştürme yaklaşımları ve onarım yöntemleri	Yüksek Lisans
Burak Koçaş	2019	Küreselleşme - yerelleşme bağlamında kent, sürdürülebilirlik ve cittaSlow (yavaş kent)	Yüksek Lisans
Büşra Şeker Uzun	2019	Sakin şehirlerin ekonomik kalkınma potansiyellerinin belirlenmesi: Seyitgazi örneği	Yüksek Lisans
Cansu Akbay	2019	Bebek patlaması, X ve Y kuşaklarının yavaş turizme yönelik tutumlarının ve seyahat davranışlarının karşılaştırılması	Yüksek Lisans
Doğan Aslan	2019	Modern kent anlayışına alternatif olarak sakin şehir: Halfeti	Yüksek Lisans
Ece Çınar	2019	Küreselleşmenin yarattığı tektipleşen kentlere alternatif bir yaşanabilir kent yaklaşımı: Yavaş kentler (Cittaslow)	Yüksek Lisans
Elvan Aktepelı	2019	Türkiye yavaş şehirlerinde belediye başkanları: Yaklaşımlar, uygulamalar ve zorluklar	Yüksek Lisans
Emel Balcı	2019	Yavaş şehir akımına yönelik yerel halkın algısının belirlenmesi: Perşembe örneği	Yüksek Lisans
Emrah Kırmacı	2019	Sakin şehir(cittaslow) Mudurnu halkının turizm gelişimine yönelik algısı	Yüksek Lisans
Fatma Levent	2019	Yerel halkın yavaş şehir hareketine ilişkin algıları: Akyaka örneği	Yüksek Lisans
Gökçe Onur	2019	Yavaş şehir ' Citta slow ' kavramının oteller üzerinden incelenmesi: Muğla/Akyaka örneği	Yüksek Lisans
Gülcan Dursun	2019	Kent markalaşması çerçevesinde 'Yavaş kentler': Taraklı örneği	Yüksek Lisans
Halil İbrahim Şahin	2019	Yavaş kent hareketi bağlamında kent pazarlama: Şavşat	Yüksek Lisans
Hanife Özcan Aydın	2019	Daday'ın sakin şehir üyelik potansiyeli	Yüksek Lisans
Hasan Ali Can Tabak	2019	Sakin şehir uygulamasının yerel ekonomik kalkınma üzerine etkisi; Seferihisar örneği	Yüksek Lisans
Hasan Hüseyin Köse	2019	Sakin şehirde (cittaslow) yaşayanların misafirperverlik anlayışlarının yerli turistlerin şehri tekrar ziyaret etme niyeti üzerindeki etkisi: Seferihisar örneği	Yüksek Lisans
Hümeyra Demir	2019	Yerel halkın bakış açısıyla Cittaslow (Sakin şehir) kavramı ve etkinliği: Yalvaç ve Eğirdir örnekleriyle karşılaştırmalı bir araştırma	Yüksek Lisans
Hüseyin Sarıkurt	2019	Yavaş şehir sürdürülebilir kentsel gelişme stratejilerinin belirlenmesi; Buldan örneği	Yüksek Lisans
Lale Gül Keleş	2019	Türkiye ve Avusturya' nın yavaş şehir olgusuna yaklaşımlarının karşılaştırılması: Horn ve Seferihisar örneği	Yüksek Lisans

Meltem Sarıyıldız	2019	Sakin kent algısı üzerine bir araştırma; Bolu Göynük örneği'	Yüksek Lisans
Mukadder Aslan	2019	Yavaş kent ve sürdürülebilir kent bağlamında halfeti	Yüksek Lisans
Özlem Özbaş	2019	Sosyo-kültürel sürdürülebilirliğin sağlanabilmesinde sakin şehir yaklaşımının rolü: Gökçeada örneği	Yüksek Lisans
Seçil Canbolat	2019	Sakin şehir boyutları, destinasyon marka algısı ve davranışsal niyetler ilişkisi: Akyaka örneği	Yüksek Lisans
Şerife Ömür Bacakoğlu	2019	Türkiye'de kır-kent çelişkisi bağlamında yavaş yemek hareketi: Germiyan örneği	Yüksek Lisans
Turaç Yanturalı	2019	Sürdürülebilir bir kent kimliği yaratılmasında ürün tasarımının rolü: Yavaş şehir Gerze	Yüksek Lisans
Erhan Coşkun	2018	Yavaş şehir algısı ve yavaş şehirlerde inovatif yatırımlara ilişkin bir araştırma	Doktora
Erman Özdemir	2018	Küreselleşen dünyada sakin şehir kavramının doğal ve kültürel peyzaja etkisi: Gökçeada örneği	Yüksek Lisans
Esin Fakıbbaba Dedeoğlu	2018	Yaşam kalitesi bağlamında yavaş şehirlerde kamusal mekân üzerine bir analiz	Sanatta Yeterlik
Kıymet Pınar Kırkık Aydemir	2018	Yavaş kent hareketi üzerinden yaşanabilir aramekân/arayüz geliştirmede bir model önerisi: İstanbul/Beşiktaş-Sinanpaşa Mahallesi örneği	Doktora
Necati Karakaş	2018	Cittaslow Gökçeada için bir konumlandırma stratejisi: Yavaş turizm odaklı ziyaretçilerle karşılaştırmalı bir önem-tatmin analizi	Yüksek Lisans
Okan Akpınar	2018	Yavaş şehirler (cittaslow) ve kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkileri: Seferihisar halkının algısı üzerine bir araştırma	Yüksek Lisans
Özge Nur Uzuner	2018	Yavaş geçişli animasyon tekniğinin ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik başarıları, bilimsel düşünme becerileri ve hedef yönelimleri üzerine etkisi	Yüksek Lisans
Ramazan Özer	2018	Kü-yerelleşme perspektifinden sakin şehirler: Yalvaç örneği	Yüksek Lisans
Seadet Özgü Tural	2018	Sakin şehir (Cittaslow) kavramının peyzaj mimarlığı açısından, Isparta/Eğirdir örneğinde incelenmesi	Yüksek Lisans
Caner Tekin	2017	Yavaş turizm ve yavaş turist: Cittaslow Seferihisar'da karşılaştırmalı bir araştırma	Yüksek Lisans
Çağlayan Şafak Kazma	2017	Assessment of the slow city approach GIS for Seferihisar	Yüksek Lisans
Dönüş Çiçek	2017	Bir kalkınma modeli olarak sakin şehirlerde yerel halkın turizm desteği: Ege-Marmara Bölgesi örneği	Doktora
Fareed Zorba	2017	Sakin şehir uygulamasının Jericho şehrine uyarlanabilirliği: Filistin	Yüksek Lisans

		Jericho şehri örneğinde betimleyici bir inceleme	
Uğur Şen	2017	Çevre politikaları kapsamında sakin kentlerin çalışanların yaşam tatmini üzerindeki etkileri: Uzundere örneği	Yüksek Lisans
Abdurrahman Olgun	2016	Yavaş şehir (Cittaslow): Seferihisar örneğiyle ekonomik ve mali yapı	Yüksek Lisans
Aras Yılmaz	2016	Perşembe ilçesinin Yavaş Kent Birliğine dâhil olmasının kentsel yaşam kalitesine etkisi	Yüksek Lisans
Deniz Çakar	2016	Kültürel mirası koruma bağlamında 'Yavaş Şehir' (Cittaslow) Hareketi: Türkiye örneği	Yüksek Lisans
Gülhan Sağır	2016	Kentsel yaşam kalitesinin yavaş şehir belediye hizmetleri kapsamında değerlendirilmesi: Seferihisar örneği	Doktora
Onur Donat	2016	Sakin kent (Cittaslow) üyeliğinin kamusal mekânlara etkisi: Türkiye'deki sakin kentler üzerine bir inceleme	Yüksek Lisans
Vahide Dilara Canlı	2016	Yavaş şehir akımı ve sürdürülebilirlik: konaklama işletmeleri açısından değerlendirme Muğla-Akyaka örneği	Yüksek Lisans
Yusuf Acar	2016	Turistlerin sakin şehirleri tercih nedenleri, memnuniyet düzeyleri ve tekrar ziyaret etme niyetleri: Türkiye'deki sakin şehirlerin değerlendirilmesi	Doktora
Selma Aydoğan	2015	Sürdürülebilir mimarlıkta sakin şehir (Cittaslow) yaklaşımı	Yüksek Lisans
Suna Ersavaş Kavanoz	2015	Cazibe merkezleri yaratma stratejisi olarak yavaş kentler	Doktora
Sema Ekincek	2014	Sakin şehir (Cittaslow) yöneticilerinin sakin şehir hareketine ve sürdürülebilirliğe yönelik değerlendirmeleri	Yüksek Lisans
Adviye İkbâl Baydar	2013	Değişen kentleşme yaklaşımları ve yavaş kent (Cittaslow) akımı	Yüksek Lisans
Doğacan Onaran	2013	Yavaş şehirlerde kentsel kimlik	Yüksek Lisans
Yeşim Coşar	2013	Yavaş şehir (Cittaslow) olgusunun turist davranışları ve yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algısına etkileri	Doktora
Hüseyin İhsan Toplu	2012	Yavaş şehirler (cittaslow/slow cities) ve halk sağlığı	Yüksek Lisans
Özden Özgenç	2012	İdeal toplum düzeni arayışında kurgulanan kentsel planlamalar, ütopyalar ve yavaş şehir akımı	Yüksek Lisans

Tablo yazar tarafından hazırlanmıştır.

EK 3: Anahtar Kelimeler ile Yapılan Uluslararası Yayın Arama

Sonuçları – III

Yazar(lar) Soyadı Adı	Yıl	Çalışma Başlığı
Senetra, A., Lwanuik, P., S.,	2020	Socio-economic development of small towns in the Polish Cittaslow Network — A case study
Era, C., Minin, A., Ferrigno, G., Frattini, F., Landoni, P., Verganti, R.,	2020	Value capture in open innovation processes with radical circles: A qualitative analysis of firms' collaborations with Slow Food, Memphis, and Free Software Foundation
Barnas, J., Barnas, K., Kania, O.,	2019	Cittaslow City Network: The Revitalisation Of Small Towns, Slow Style
Ponikowska, K.,	2019	Cittaslow Ideas As Elements Of Building A Territorial Brand: A Case Study Of Kalety
Cirjevskis, A.,	2019	Designing Organizational Eco-Map to Develop a Customer Value Proposition for a “Slow Tourism
Markowski, I.,	2019	Local Identity As A Determining Factor Of Cittaslow City Development Based On Example Of Lidzbark Warminski
Perano, M., Abbate, T., Rocca, E., T., Csali, G., L.,	2019	Cittaslow & fast-growing SMEs: Evidence from Europe
Han, J., H., Kim, J., S., Lee, C., Kim, N.,	2019	Role of place attachment dimensions in tourists' decision-making process in Cittaslow
Bowen, D.,	2018	Slow Tourism and Slow Cities
Su, W., Huang, C., Hsu, C., Chang, L.,	2017	Cittaslow: A New Pattern Of Sustainable Tourism Development In Taiwan
Zadawdzka, A.,	2017	Making Small Towns Visible In Europe: The Case Of Cittaslow Network- The Strategy Based On Sustainable Development
Pink, S., Servon, L., J.,	2015	Cittaslow: Going Glocal In Spain
Broadway, M.,	2015	Implementing The Slow Life In Southwest Ireland: A Case Study Of Clonakilty and Local Food
Nilsson, J., H., Svard, A., C., Widarsson, A., Wirell, T.,	2011	'Cittaslow' eco-gastronomic heritage as a tool for destination development
Radstrom, S.,	2011	A Place-Sustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow
Sims, R.	2009	Food, place and authenticity: Local food and the sustainable tourism experience.
Miele, M.,	2008	Cittaslow: Producing Slowness against the Fast Life
Sarah Pink	2008	Re-thinking Contemporary Activism: From Community to Emplaced Sociality, Ethnos
Pink, S.,	2008	Sense and sustainability: The case of the Slow City movement
O'Brien, S.,	2006	The Micropolitics of Slow Living
Mayer, H., Knox, P., L.,	2006	Slow Cities: Sustainable Places In A Fast World
Mitchell, M., & Hall, D.	2005	Rural tourism and sustainable business: Key themes issues.
Paul L. Knox	2005	Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World
Parkins, W.,	2004	At Home In Tuscany: Slow Living And The Cosmopolitan Subject

Parkins, W.,	2004	Out of Time Fast subjects and slow living,
--------------	------	--

Tablo yazar tarafından hazırlanmıştır.

EK 4: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Medeni durum	Eğitim durumu	Yaş	Deneyim	Sakin kent yılı	Sektör	Pozisyon	Gelir
V1	E	E	Ü	54	30	54	K	Yüksekökol sekreteri	Yeterli
V2	E	E	İ	53	40	53	Ö	İşletme sahibi	Yetersiz
V3	E	E	L	43	25	43	Ö	İşletme sahibi-Meclis üyesi	Yeterli
V4	E	E	Ü	53	30	53	K	Eski Belediye başkanı	Orta
V5	E	E	L	59	25	59	K	Esnaf ve sanatkârlar odası başkanı	Yeterli
V6	E	B	Ü	28	10	28	Ö	İşletme sahibi	Orta
S1	E	E	Ü	58	3	9	Ö	İşletme sahibi	Orta
S2	E	B	L	45	3	18	Ö	Kooperatif çalışanı	Yeterli
S3	K	E	L	52	6	4	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
S4	E	B	O	43	20	20	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
S5	E	B	Ü	29	6	29	K	Memur	Yeterli
S6	E	E	Ü	31	5	31	K	Memur	Yeterli
S7	E	E	Ü	41	10	-	K	Cittaslow Türkiye Teknik Direktörü	Yeterli
Y1	E	E	Ü	53	34	33	K	Memur	Yeterli
Y2	E	E	Ü	36	16	36	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
Y3	K	E	Ü	30	5	30	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
Y4	E	E	O	60	28	60	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
Y5	K	B	Ü	18	1ay	18	K	Dernek çalışanı	Yetersiz
Y6	E	E	Ü	31	17	31	Ö	İşletme sahibi	Yetersiz
Y7	E	E	Ü	40	10	40	K	Memur	Yeterli
A1	K	B	Ü	28	1	28	Ö	İşletme çalışanı	Yeterli
A2	K	B	Ü	28	2	28	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
A3	E	E	L	52	30	50	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
A4	E	E	Ü	41	25	41	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
A5	E	E	Ü	59	10	10	K	Dernek çalışanı	Yeterli
A6	E	E	L	63	25	40	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
G1	K	B	Ü	20	1,5	2	Ö	İşletme çalışanı	Yeterli
G2	E	E	Ü	45	20	15	Ö	Emekli	Yeterli
G3	K	E	L	36	20	20	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
G4	E	E	L	48	20	48	K	Memur	Yeterli
G5	E	E	Ü	59	4	4	Ö	İşletme sahibi	Yeterli

G6	K	E	L	33	8	8	Ö	İşletme çalışanı	Yeterli
T1	K	E	L	42	20	20	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
T2	K	E	L	49	25	32	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
T3	K	B	Ü	46	9	46	Ö	İşletme sahibi	Yeterli
T4	E	E	L	37	15	10	Ö	İşletme çalışanı	Yeterli
T5	E	B	Ü	25	4	25	Ö	İşletme çalışanı	Yeterli
T6	E	B	L	34	10	30	Ö	İşletme sahibi	Yetersiz

EK 5: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

Sayın katılımcı, bu araştırma Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı'nda kaleme alınan "Türkiye'deki Yavaş Kentlerde Çalışma Yaşamı Kalitesi" başlıklı tez kapsamında gerçekleştirilmektedir. Görüşmede vereceğiniz tüm yanıtlar yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak olup, hiçbir şekilde üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır.

Doktora Öğrencisi, Nisan Nur ÇAKIR
nisannurcakir@gmail.com

A. Çalışma Yaşamının Sosyal Boyutu

1. İşinizden gurur duyuyor musunuz?
2. İşinizin toplumdaki imajıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
3. İşinizin topluma yarattığı katkıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
4. İşletmenizin sunduğu hizmet ve ürünlerin kalitesiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?
5. İşletmenizin insan kaynakları politikasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

B. İş ve Yaşam Dengesi

1. Çalışma hayatınızın, özel hayatınız (eş, arkadaşlar, vb.) üzerindeki etkisiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?
2. Çalışma hayatınızın, sosyal hayatınız (hobi, eğlence, vb.) üzerindeki etkisiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?
3. Çalışma hayatınızın, boş zaman ve dinlenme üzerindeki etkisiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

C. Demokratik Ortam

1. İşletmenizde çalışanların haklarının korunmasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
2. Çalışma ortamınızdaki ifade özgürlüğü konusunda ne düşünüyorsunuz?
3. İşyerinizde kişisel hayatınızın gizliliğine duyulan saygıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?
4. İşyerinde bireyselliğinize (kişisel özellikler) duyulan saygı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

D. Sosyal Bütünleşme

1. İşyerinizdeki farklılıklara ilişkin (din, dil, ırk, vb.) saygı hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. İşyerinizdeki çalışma arkadaşlarınız ve yöneticilerinizle olan ilişkiniz konusunda ne düşünüyorsunuz?
3. Çalışma arkadaşlarınızın ve yöneticilerinizin işe olan bağlılıkları konusunda ne düşünüyorsunuz?
4. İşyerinde ileri sürdüğünüz fikir ve girişimlere çalışma arkadaşlarınız ve yöneticileriniz nasıl tepki veriyor?

E. Sürekli Geliştirme ve İyileştirme

1. İşletmenizdeki kariyer imkânları hakkındaki düşünceniz nedir? (yeterli mi?)
2. İşletmenizde kişisel gelişim fırsatlarınız var mı? (eğitim, yabancı dil, sosyal etkinlikler, vb.)
3. Çalıştığınız yerdeki iş güvenceniz konusunda ne düşünüyorsunuz?
4. İşletmenizin sağlamış olduğu motivasyon ve teşvikler hakkında ne düşünüyorsunuz?

F. Bireysel Kapasitenin Kullanılması ve Geliştirilmesi

1. İşyerinizde sahip olduğunuz özerkliği (karar alma fırsatı) nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Yaptığınız işin önemini nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. İşyerinde çok yönlülük (birden fazla işi ve işi gerçekleştirme imkânı) ile ilgili düşünceniz nedir?

G. Güvenli ve Sağlıklı İş Koşulları

1. Haftalık çalışma saatinizi nasıl buluyorsunuz?
2. İş yükünüzle ilgili düşünceniz nedir?
3. Yaptığınız işte teknoloji kullanımı ile ilgili düşünceniz nedir?

4. İş yerinizin çalışma koşulları ile ilgili düşünceniz nedir? (fiziki koşullar, ses, ısı, ışık, vb.)
5. Çalışma koşullarınızı güvenli ve sağlıklı buluyor musunuz?
6. İşiniz yorgunluğa neden oluyor mu? Nedenini açıklayınız.
H. Yeterli ve Adil Ücret
1. Ücretiniz hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. İş arkadaşlarınızla karşılaştığınızda ücretinizi nasıl buluyorsunuz?
3. Çalıştığınız yerin verdiği ödülleri (yardımlar) nasıl buluyorsunuz?
4. Çalıştığınız yerin sağladığı eğitim, kurslar gibi ek avantajları nasıl buluyorsunuz?
İ. Demografik Özellikler
1. Cinsiyetinizi belirtiniz
2. Medeni durumunuzu belirtiniz
3. Eğitim durumunuzu belirtiniz
4. Yaşınızı belirtiniz
5. Deneyim yılınızı belirtiniz
6. Kaç yıldır sakin kentte yaşadığınızı belirtiniz
7. Çalıştığınız sektörü belirtiniz
8. Pozisyonunuzu belirtiniz
9. Aylık ücret gelirinizi belirtiniz

SUMMARY

This summary aims to present the reasons and results of the current research. The study aims to investigate the quality of working life in cittaslows. The lack of literature studies on the quality of working life in cittaslows, which aim to offer alternative solutions to the negativities of globalization with high quality of life, led to the need to close the gap in this area. The acceleration of mega-cities and the increase in job opportunities have increased the demand for these cities, and they have caused consequences such as traffic problems, environmental destruction, work stress, which negatively affect both the quality of work and life. It is obvious that the quality of working life of employees who find it difficult to allocate time for their social life is negatively affected by factors such as work stress and fatigue. From this point of view, it is necessary to examine the effect of the cittaslow philosophy, which offers a solution to this acceleration and aims to reach a higher quality of life, on the quality of working life. So much so that the quality of working life expresses the general well-being of the individual; As a philosophy that promises to make employees happy and humanization of working place, it aims to meet all the social, physical and psychological needs of the employees.

In this regard, the study was established within the framework of 3 main chapters. In the first chapter, the philosophy of slowness and calm cittaslow details of the field research carried out are given. The main research question of the present study was the views of workers in cittaslows on the quality of working life. Since this topic has not been examined in the literature before, phenomenological method and in-depth interview technique, which are qualitative research methods, were used in the study. Within the scope of the research, interviews were held with 38 participants in 6 cittaslows (Vize, Yenipazar, Taraklı, Akyaka, Yenipazar, Seferihisar) in the Marmara and Aegean regions. The interviews were carried out with questions prepared within the framework of 8 main headings prepared within the scope of the quality of work life criteria created by Walton in 1975. These topics are the social dimension of work, work-life balance, democratic environment, social

integration, continuous development and improvement, use and development of individual capacity, safe and healthy working conditions, adequate and fair wages. At the same time, the demographic information of the participants is also discussed in the last section.

As a result of the interviews conducted within the framework of these titles, it was concluded that those working in cittaslows have a positive perception of all sub-dimensions of quality of working life. In other words, as a result of the research, it has been determined that the quality of working life levels of those working in cittaslows are high. Participants named the work they do in cittaslows as a hobby or activity that motivates them, includes pleasure and entertainment, and is mostly carried out with the family. The forms of work expressed in this way, on the other hand, generally include works performed by people such as handmade products and services, agriculture and farming. From this point of view, besides reaching the conclusion that the quality of working life is high in cittaslows, handicraft products and services that employees in cittaslows see as a hobby differ from the classical working criteria. In other words, it would not be wrong to call the work done in cittaslows as “*Slow Job*”.

In this way, it is important to benchmark the concept of “*SlowJob*” in order to preserve and improve the quality of working life in existing cittaslows and transfer it to future generations. All kinds of protection and development processes that local governments will take for these works will help to make the quality of working life in quiet cities sustainable. In addition, the encouragement of slow jobs will provide another benefit that will prevent migration to big cities by enabling younger generations to take part in employment in cittaslows. Similarly, it will be possible to provide a fair distribution by reducing the pressure on the tourism sector, where employment is concentrated in cittaslows. Thus, as a result of the current research, it has been concluded that the slow jobs available in cittaslows can have many advantageous results in working life, and it has been determined that the working life quality of the employees in the cittaslows, which is the main research question, is high.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Nisan Nur ÇAKIR TEMEL

Eğitim Bilgileri

Doktora (2016 – 2021): Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
A.B.D., Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.

Yüksek Lisans (2013 – 2015): International Business Management, Krakow
Economy University, Polonya.

Lisans (2008- 2013): Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü,
Dokuz Eylül Üniversitesi, İİBF, İzmir.

İkinci Lisans (2008-2013) : İşletme, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim
Fakültesi.

İş Tecrübesi

İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul (2019- Devam): Sivil Hava Ulaştırma
İşletmeciliği İngilizce Program Başkanı- Öğretim Görevlisi

Master Tur, Krakow-POLONYA (07.2018- 09.2018): İnsan Kaynakları
Departmanı (Kırklareli Üniversitesi Doktora Erasmus Staj Programı).

Shell Business Operations, Krakow- POLONYA (03.2015-09.2015): Cash
Allactor

Kodak, New Jersey- AMERİKA (06.2012-09.2012): Yönetici (Work and
Travel)

Kodak, New Jersey- AMERİKA (06.2010-09.2010): Fotoğrafçı (Work and
Travel)

Okul Aktiviteleri

3İK (Türkiye İş ve Kariyer Kulüpler Birliği) (2010-2011): Ege Bölgesi
Kurumsal İlişkiler Koordinatörü

DEU İİBF İnsan Kaynakları Kulübü (2009-2010): Yönetim Kurulu Başkan
Yardımcısı

Yayınlar

Çakır, N.,N., (2018), Endüstri 4.0 ve Çalışmanın Geleceği, Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges), ISSN 2146-7684, Cilt 8, Sayı 2, Kasım.

Başol, O., Sağlam, Y., Çakır, N.N. (2018). Engelli ve Yaşlı Bakım Personelinin Tükenmişlik Seviyeleri ile Çalışma Yaşamı Kalitesi Algısı İlişkisi, ToplumveSosyalHizmet,Cilt. 29, Sayı. 2,71- 97.

Yenihan, B., Çakır, N., N., Alabaşoğlu, B. (2018). Cinsiyet Farklılığının Tükenmişlik ve Yaşam Doyumuna Etkisi: Kırklareli Üniversitesinde Görev Yapan Araştırma Görevlileri Üzerine Bir Araştırma, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt. 7, Sayı.1, 47- 56.

Başol, O., Gümüş, İ., Çakır, N.N. (2018), Sendikalılık ve İş Tatmini Arasındaki İlişki: Mavi Yakalılar Üzerine Bir Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı. 57, 129- 143.

Çakır, N.N. (2015), The Changes Of The Consumer Behaviors On Luxury Clothing Industry After 2008 Global Financial Crisis: The Sample Of Turkey And Poland, Yüksek Lisans Tezi.

Bildiriler

Başol, O., Gümüş, İ., Balcı, B., Çakır, N.N., (2018). Kırklareli Esnafının Sosyo- demografik Özelliklerinin Belirlenmesi, Bölgesel Kalkınma ve Üniversitelerin Rolü: Kırklareli'nin Geleceği Sempozyumu Bildiri, Kırklareli.

Çakır, N.,N. (2018). Endüstri 4.0 ve Çalışmanın Geleceği, Uluslararası Girişimcilik, İnovasyon, Teknoloji ve Tasarım Kongresi, Lüleburgaz.

Başol, O., Çakır, N.,N. (2018). Avrupa Birliği Ülkelerinde İşgücü Kutuplaşması, 2.

Uluslararası Ekonomi, Finans ve Ekonometri Öğrenci Sempozyumu Bildiri, İstanbul.

Çakır, N.,N. (2017). Çok Uluslu Şirketler ve İnsan Hakları İhlalleri, Trakya Üniversiteler Birliği 2. Lisansüstü Öğrenci Kongresi Bildiri Özetleri Kitapçığı,112, Edirne.

Projeler

Başol, O., Gümüş, İ., Balcı, B., Çakır, N.N., (2018). Kırklareli Esnafının Sosyo- demografik Özelliklerinin Belirlenmesi, Kırklareli Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi, Kırklareli.

Görevler

Uluslararası Girişimcilik, İnovasyon, Teknoloji ve Tasarım Kongresi (ICETID) Düzenleme Kurulu Üyesi, 2018, Lüleburgaz.

Uluslararası Girişimcilik, İnovasyon, Teknoloji ve Tasarım Kongresi (ICETID), Sunucu, 2018, Lüleburgaz.

